

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

ΠΜΣ "Δημόσια Διοίκηση-Δημόσιο Μάνατζμεντ"

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Θέμα:

**Η αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης σε επίπεδο πρωτοβάθμιας τοπικής
αυτοδιοίκησης με εργαλείο την προσαρμοστικότητα του
νομοθετικού/κανονιστικού πλαισίου**

**Addressing the health crisis at the level of primary local Authority, using the
adaptability of the legislative-regulatory framework**

**Γλυκερία Τσαλίκη (Α.Μ.: ΔΜ1929)
Επιβλέπων καθηγητής: Απόστολος Μάνθος**

**Αθήνα
Ιούνιος 2021**

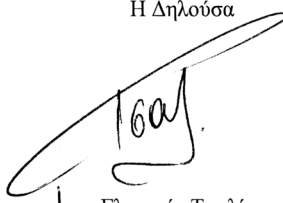
ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Γλυκερία Τσαλίκη του Χρήστου, με αριθμό μητρώου ΔΜ1929 φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Δημόσια Διοίκηση-Δημόσιο Μάνατζμεντ» του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Η Δηλούσα

Γλυκερία Τσαλίκη

Συντομογραφίες

ΑΔΣ	Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου
ΑΕΠΠ	Ανεξάρτητη Αρχή Προδικαστικών Προσφυγών
ΔΣ	Δημοτικό Συμβούλιο
ΕΑΔΔΗΥ	Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΠΖ	Επιτροπή Ποιότητας Ζωής
ΚΑ	Κωδικός Αριθμός
ΚΔΚ	Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων
ΚΗΜΔΗΣ	Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων
ΜΜΕ	Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
ΟΕ	Οικονομική Επιτροπή
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΟΤΑ	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΠΝΠ	Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου
ΠΟΥ	Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας
Σ	Σύνταγμα
ΥΠΕΣ	Υπουργείο Εσωτερικών
ΤΕΥΔ	Τυποποιημένο Έντυπο Υπεύθυνης Δήλωσης

Ευχαριστίες

Με την ολοκλήρωση της μεταπτυχιακής μου εργασίας, αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω τον διευθυντή του Μεταπτυχιακού Προγράμματος, κ. Δημήτριο Στράνη, για την ευκαιρία που μου δόθηκε συμμετοχής στο πρόγραμμα.

Τον επιβλέποντα καθηγητή μου, κ. Απόστολο Μάνθο, για την καθοδήγηση, την υπομονή και επιμονή του, καθώς και για την εμπύχωση και τον χρόνο που μου διέθεσε.

Του συναδέλφου μου στον Δήμο Χαλκιδέων για την πολύτιμη βοήθεια τους στην εκπόνηση του Β' μέρους της εργασίας μου.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την γραμματεία του Προγράμματος για την συνεργασία και άμεση ανταπόκριση στις εκπαιδευτικές μας απαιτήσεις, καθώς και τους συντελεστές της διενέργειας των μαθημάτων εξ' αποστάσεως για την άρτια οργάνωση και επιτυχή διεξαγωγή τους.

Πίνακας περιεχομένων

Συντομογραφίες.....	4
Ευρετήριο Πινάκων.....	8
Ευρετήριο Διαγραμμάτων.....	9
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	10
ABSTRACT.....	11
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	12
ΜΕΡΟΣ Α΄ «Η εφαρμογή του κανονιστικού πλαισίου αντιμετώπισης του κορωνοϊού COVID-19 στους ΟΤΑ Α΄ βαθμού, αναφορικά με τα όργανα διοίκησης και τις δημόσιες συμβάσεις».....	19
Κεφάλαιο Α΄ «Το συντεταγμένο δίκαιο και η επίδραση του δικαιώματος της υγείας επί άλλων δικαιωμάτων».....	20
1. Συντεταγμένο Δίκαιο.....	20
2. Το συνταγματικό δικαίωμα της υγείας.....	22
3. Το δημόσιο συμφέρον.....	23
Κεφάλαιο Β΄ «Συνεδριάσεις συλλογικών οργάνων Δήμων κατά την περίοδο της πανδημίας».....	27
1. Συλλογικά όργανα διοίκησης των δήμων.....	27
2. Τρόπος σύγκλησης των συλλογικών οργάνων κατά την περίοδο της πανδημίας.....	29
2.1 Διά περιφοράς συνεδρίαση.....	30
2.2 Διά τηλεδιάσκεψης συνεδρίαση.....	32
2.3 Διά ζώσης σύγκληση των συμβουλίων, κεκλεισμένων των θυρών.....	34
3. Η δημοκρατία στους Δήμους.....	35
3.1 Δικαιώματα και υποχρεώσεις των αιρετών ως προς την συμμετοχή και τον ρόλο τους στα συλλογικά όργανα.....	36
3.2 Η εμπλοκή πολιτών στην διοίκηση των τοπικών υποθέσεων.....	37
4. Η “προβληματική” λειτουργία των συλλογικών οργάνων.....	39
5. Το θεσμικό “αντίβαρο” της τηλεδιάσκεψης και της εποπτείας επί των πράξεων των δήμων.....	40
Κεφάλαιο Γ΄ «Σύναψη δημόσιων συμβάσεων κατά την περίοδο της πανδημίας».....	43
1. Τοπική Δημοσιονομική αυτοδιοίκηση.....	43

2. Ίδια έσοδα των δήμων κατά την περίοδο της πανδημίας.....	44
3. Υποχρεωτικές δαπάνες των δήμων κατά την περίοδο της πανδημίας.....	45
4. Δημόσιες Συμβάσεις.....	45
4.1 Οι δημόσιες συμβάσεις κατά την περίοδο της πανδημίας - Διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση λόγω κατεπείγοντος.....	47
4.2 Προϋποθέσεις σύναψης συμβάσεων με την διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση λόγω του κατεπείγοντος και θεσμικά αντίβαρα.....	53
5. Προβλεπόμενες περιπτώσεις συμβάσεων που αναφέρονται ρητά σε Δήμους....	59
6. Το “πρόβλημα” της ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων με την διαδικασία της διαπραγμάτευσης, χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης λόγω κατεπείγοντος.....	61
6.1 Ο ελεύθερος ανταγωνισμός στην οικονομική δραστηριότητα των δήμων...	62
6.2 Διαφάνεια – Δημοσιότητα.....	64
6.3 Κίνδυνοι.....	66
6.4 Οφέλη.....	69
Μέρος Β΄ «Παράδειγμα Δήμου Χαλκιδέων».....	71
Κεφάλαιο Α΄ «Η λειτουργία των συλλογικών οργάνων του Δήμου Χαλκιδέων».....	74
Κεφάλαιο Β΄ «Η οικονομική λειτουργία του Δήμου Χαλκιδέων στην πανδημία».....	93
ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ.....	125
Πηγές –Βιβλιογραφία.....	130

Ευρετήριο Πινάκων

Πίνακας 1: Συγκρότηση Ο.Ε. και Ε.Π.Ζ.....	29
Πίνακας 2: Επισπευσμένη ανοικτή ή κλειστή διαδικασία σε επείγουσες καταστάσεις	49
Πίνακας 3: Συνεδριάσεις Δ.Σ.....	77
Πίνακας 4: Συνεδριάσεις Ο.Ε.....	80
Πίνακας 5: Συνεδριάσεις Ε.Π.Ζ.....	83
Πίνακας 6: Εγγραφή ποσών έκτακτης επιχορήγησης στον προϋπολογισμό του Δήμου με αναμόρφωση.....	101
Πίνακας 7: Σχέδιο Προϋπολογισμού οικονομικού έτους 2021, το οποίο συμπεριλαμβάνει τον ΚΑ Εσόδων με την εγγραφή επιχορηγήσεων για τον κορωνοϊό COVID-19 και τους ΚΑ Εξόδων τους οποίους βαρύνουν οι αντίστοιχες δαπάνες. . .	105
Πίνακας 8: Ανάθεση ποσών επιχορηγήσεων για προμήθειες/υπηρεσίες συναφείς με την αντιμετώπιση της πανδημίας έως 28.02.2021.....	122
Πίνακας 9: Συγκριτικός πίνακας αξίας προϋπολογισμού δαπάνης και συμβατικής αξίας.....	124

Ευρετήριο Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Επιπτώσεις πανδημίας κατά γενική οικονομική κατηγορία (σε δαπάνες, εισοδήματα, διαχείριση χρέους & δανεισμό) της Ευρωπαϊκής ΤΑ.....	14
Διάγραμμα 2: Συνεδριάσεις συλλογικών οργάνων επί του συνόλου των συνεδριάσεων στον Δήμο, από 11.03.2020 έως 28.02.2021.....	75
Διάγραμμα 3: Συνεδριάσεις συλλογικών οργάνων από 11.03.2020 έως 28.02.2021, βάσει του τρόπου συνεδρίασης.....	76
Διάγραμμα 4: Συνεδριάσεις Δ.Σ. από 11.03.2020 έως 28.02.2021, βάσει του τρόπου σύγκλησης του οργάνου.....	78
Διάγραμμα 5: Συνεδριάσεις Ο.Ε. από 11.03.2020 έως 28.02.2021, βάσει του τρόπου σύγκλησης του οργάνου.....	81
Διάγραμμα 6: Συνεδριάσεις Ε.Π.Ζ από 11.03.2020 έως 28.02.2021, βάσει του τρόπου σύγκλησης του οργάνου.....	84
Διάγραμμα 7: Συνεδριάσεις Δ.Σ. από 1.08.2020 έως 6.11.2020.....	86
Διάγραμμα 8: Συνεδριάσεις Ο.Ε. από 1.08.2020 έως 6.11.2020.....	87
Διάγραμμα 9: Συνεδριάσεις Ε.Π.Ζ. από 1.08.2020 έως 6.11.2020.....	88
Διάγραμμα 10: Συνεδριάσεις Δ.Σ. από 7.11.2020 έως 28.02.2021.....	90
Διάγραμμα 11: Συνεδριάσεις Ο.Ε. από 7.11.2020 έως 28.02.2021.....	91
Διάγραμμα 12: Συνεδριάσεις Ε.Π.Ζ. από 7.11.2020 έως 28.02.2021.....	92

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μετά την επάνοδο στην κανονικότητα, με τα αποτελέσματα όμως της πρόσφατης συγκυρίας της κρίσης του δημόσιου χρέους στη χώρα μας να διαρκούν ακόμα, έρχεται να προστεθεί μια ακόμα εξαιρετική συνθήκη, αυτή της παγκόσμιας υγειονομικής κρίσης, της πανδημίας του COVID-19.

Στην παρούσα εργασία επιχειρείται η κατάδειξη του ρόλου του νομοθετικού/κανονιστικού πλαισίου στην αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης σε επίπεδο δήμων. Η εργαλειοποίησή του ενδύεται τον τύπο των Πράξεων Νομοθετικών Περιεχομένου που αφορούν σε «Κατεπείγοντα μέτρα αντιμετώπισης των αρνητικών συνεπειών της εμφάνισης του κορωνοϊού COVID-19 και της ανάγκης περιορισμού της διάδοσής του». Καθώς το φάσμα αρμοδιοτήτων των δήμων είναι ευρύ και οι δράσεις τους εκτεταμένες σε τοπικό επίπεδο στον τομέα της Δημόσιας Υγείας, για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας οι θεματικές ενότητες που έχουν επιλεγεί να παρουσιαστούν αφορούν τον τρόπο λειτουργίας των συλλογικών οργάνων διοίκησης των ΟΤΑ α' βαθμού και θέματα σύναψης δημόσιων συμβάσεων, με έμφαση στην «διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, λόγω κατεπείγουσας ανάγκης οφειλόμενης σε γεγονότα απρόβλεπτα για την αναθέτουσα αρχή». Επιπλέον, επιχειρείται η εξαγωγή συμπερασμάτων για την επίδραση που ασκείται στους δημοκρατικούς θεσμούς της διοικητικής λειτουργίας και της οικονομικής διαχείρισης των δήμων, κατά το διάστημα λήψης των μέτρων αποφυγής της διάδοσης της πανδημίας. Μεθοδολογικά η εργασία στο πρώτο μέρος στηρίχτηκε στην θεσμική ανάλυση και στην μελέτη περίπτωσης του δεύτερου μέρους, μέσω της παράθεσης και του σχολιασμού στοιχείων/δεδομένων που αντλήθηκαν από Υπηρεσίες του δήμου του παραδείγματος, γίνεται προσπάθεια να καταδειχθούν οι αλληλεπιδράσεις που συμβαίνουν ανάμεσα στη διοίκηση του δήμου και το νομοθετικό/κανονιστικό πλαίσιο υπό το πρίσμα της υγειονομικής κρίσης.

Λέξεις κλειδιά: δήμος, υγειονομική κρίση, πράξη νομοθετικού περιεχομένου, συλλογικό όργανο, διαπραγμάτευση, σύναψη σύμβασης, απρόβλεπτο γεγονός, ανταγωνισμός, δημοσιότητα

ABSTRACT

After returning to normalcy, with the results of the recent conjuncture of the public debt crisis in our country still lasting, another exceptional condition comes to be added, that of the global health crisis, the pandemic of COVID-19.

This essay attempts to demonstrate the role of the legislative /regulatory framework in dealing with the health crisis at the municipal level. Its use is the type of Legislative Content Acts concerning «Urgent measures to deal with the negative consequences of the appearance of coronavirus COVID-19 and the need to limit its spread». As the range of responsibilities and actions of the municipalities is wide and extensive at the local level in the field of Public Health, the thematic units that have been selected to be presented, concern the mode of operation of the collective governing bodies of local authorities and procurement issues, with an emphasis on the «negotiation process without prior publication, due to an urgent need based on unforeseen to the contracting authority events». In addition, an attempt is being made to draw conclusions on the impact on democratic institutions of the administrative functioning and financial management of municipalities during the period of adoption of measures to prevent the spread of the pandemic.

Methodologically, this essay in the first part was based on the institutional analysis and in the second part, by providing and commenting on data/data obtained from services of the municipality of the example, an attempt is made to demonstrate the interactions that occur between the municipal administration and the legislative / regulatory framework under the light of the health crisis.

Keywords: municipality, health crisis, legislative act, collective body, negotiation, contract, unforeseen event, competition, publicity

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις 31 Δεκεμβρίου 2019 οι κινεζικές αρχές αναφέρουν περιστατικά αγνώστου αιτιολογίας πνευμονίας στην πόλη Wuhan της επαρχίας Hubei.¹ Η παγκόσμια κοινότητα καθηλωμένη στους τηλεοπτικούς δέκτες παρακολουθεί στιγμιότυπα μιας δυστοπικής κοινωνίας. Μια πόλη έντεκα εκατομμυρίων ανθρώπων απομονώθηκε και αποκλείστηκε από τον έξω κόσμο. Με το “φαινόμενο του ντόμινο” αυτές οι εικόνες από την μακρινή Κίνα κάνουν την εμφάνισή τους στην γειτονική Ιταλία. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) στις 30 Ιανουαρίου 2020 χαρακτηρίζει την υγειονομική κρίση COVID-19 ως περίπτωση έκτακτης ανάγκης για την δημόσια υγεία διεθνούς ενδιαφέροντος, στις 11 Μαρτίου 2020 την αναβαθμίζει σε πανδημία και από τις 13 Μαρτίου 2020 ανακηρύσσει την Ευρώπη ως το κέντρο της πανδημίας κορωνοϊού 2019-2020.

Για την αναχαίτιση της πανδημίας υιοθετήθηκαν αυστηρά μέτρα και ήταν τα πιο εκτενή που λήφθηκαν στην σύγχρονη ιστορία μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Την 1η Ιουλίου 2020 ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, David Sassoli, ζήτησε μία αναφορά² από την “Επιτροπή της Βενετίας”³ για την «αξιολόγηση των μέτρων που έχουν ληφθεί από τα κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, κατά την αντιμετώπιση της πανδημίας, υπό το πρίσμα της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων». Σε αυτήν μεταξύ άλλων αναφέρεται ότι όλα τα μέτρα έκτακτης ανάγκης, πόσο μάλλον την στιγμή που τα προσωρινά μέτρα για την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης επιμηκύνονται, πρέπει να υπόκεινται σε μέτρα διασφάλισης, την δυνατότητα δηλαδή για κοινοβουλευτικό και δικαστικό έλεγχο.⁴ Για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι τα μέτρα που υιοθετήθηκαν σε μικρότερο ή

---

1 Πηγή: Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, «Novel Coronavirus (2019-nCoV) Situation Report -1 21 January 2020», σελ. 1, <https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200121-sitrep-1-2019-ncov.pdf>

2 Συντάκτες της Ενδιάμεσης Έκθεσης «Interim Report on the measures taken in the EU Member states as a result of the COVID-19 crisis and their impact on the Democracy, the rule of the law and the fundamental rights», στις 8 Οκτωβρίου 2020 - Opinion No. 995/2020, ήταν: Mr Nikos Alivizatos (Ελλάδα), Ms Veronica Bilková (Τσεχία), Mr Oliver Kask (Εσθονία), Mr Rafael Rubio (Ισπανία), Mr Kaarlo Tuori (Φινλανδία) and Mr Ben Vermeulen (Ολλανδία), [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2020\)018-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2020)018-e)

3 Πρόκειται για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Δημοκρατία μέσω του Δικαίου

4 Παράγραφος 59 της Ενδιάμεσης Έκθεσης της Επιτροπής της Βενετίας, όπ.π. (υποσημ. 2), σελ. 17

μεγαλύτερο βαθμό είχαν αντίκτυπο στην δημοκρατία, το κράτος δικαίου και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Όπου τα μέτρα αυτά συμμορφώνονται με τον νόμο, θα έχουμε “χτίσει” εγγυήσεις ενάντια στην κατάχρηση, ειδικά με την αρχή της αναλογικότητας υπό τις διαφορετικές πτυχές της. Με τον σεβασμό της αρχής αυτής, η διχοτομία ανάμεσα στην κανονικότητα και την εξαίρεση, στην βάση της κήρυξης της κατάστασης έκτακτης ανάγκης, δεν θα εμπεριέχει απαραίτητα και διχοτομία ανάμεσα στην αποτελεσματική δράση για την αντιμετώπιση του έκτακτου και την δημοκρατία ή ανάμεσα στην δημόσια υγεία και το κράτος δικαίου.⁵

Στην χώρα μας η κυβέρνηση, σύμφωνα με το ενημερωτικό δελτίο για την Ελλάδα, στην “Έκθεση Απολογισμού του ΟΟΣΑ για τις άμεσες δημόσιες συμβάσεις και απαντήσεις υποδομής στον COVID-19”,⁶ έλαβε δραστικά μέτρα πολύ γρήγορα. Έκλεισε στις 10 Μαρτίου 2020 τα σχολεία και την επόμενη εβδομάδα τους δημόσιους εμπορικούς χώρους και πολύ σύντομα τα περισσότερα καταστήματα λιανικής και τις επιχειρήσεις. Από τις 23 Μαρτίου 2020 επιβλήθηκε πλήρης απαγόρευση κυκλοφορίας σε όλη την επικράτεια και η κυκλοφορία των πολιτών επιτρέπονταν για συγκεκριμένους περιοριστικά αναφερόμενους λόγους, επισύροντας την διχογνωμία στο νομικό κόσμο και όχι μόνο, όσον αφορά την συνταγματικότητα ή μη των μέτρων αυτών, αλλά κυρίως αναφορικά με την εκτίμηση για την στάθμιση κόστους – οφέλους από την επιβολή των περιοριστικών μέτρων σε εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας.

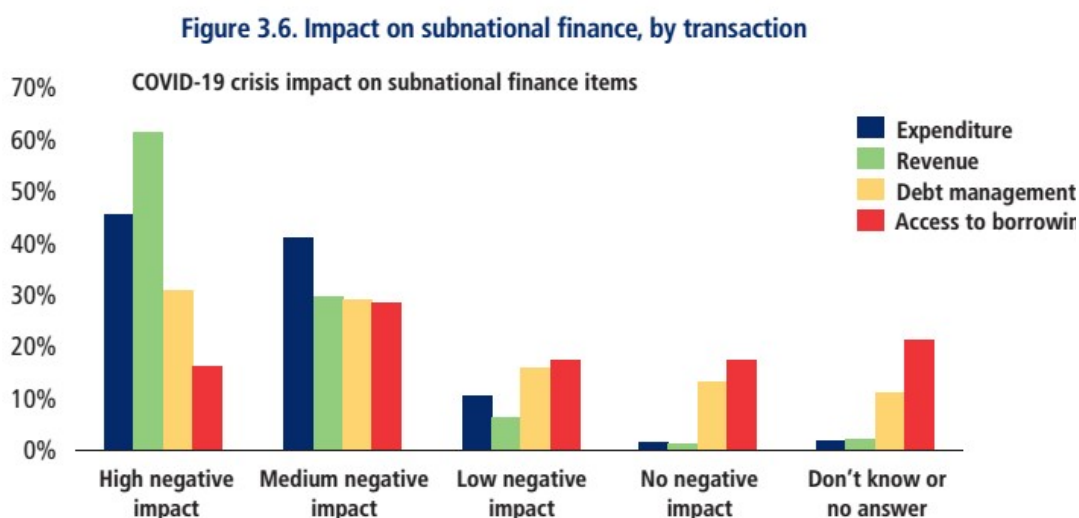
---

5 Παράγραφοι 143-145, Συμπεράσματα, της Ενδιάμεσης Έκθεσης της Επιτροπής της Βενετίας, ό.π. (υποσημ. 2), σελ. 32

6 Αυτή η έκθεση απολογισμού, που εκπονήθηκε από την Γραμματεία του ΟΟΣΑ, παρέχει ένα στιγμιότυπο των άμεσων πολιτικών απαντήσεων στην αρχική φάση της κρίσης COVID-19 από τριάντα χώρες και εταίρους του ΟΟΣΑ, που χρησιμοποιούν διαθέσιμες στο κοινό πληροφορίες. Παρέχει στοιχεία σχετικά με τις θεσμικές ρυθμίσεις και τους κανόνες παρακολούθησης που θεσπίστηκαν για την σύναψη συμβάσεων έκτακτης ανάγκης για κρίσιμα αντικείμενα που απαιτούνται για την τρέχουσα κατάσταση COVID-19, καθώς και δράσεις για τον καθορισμό των κρίσιμων υποδομών, δημιουργία νέων ή προσωρινών και επαναχρησιμοποίηση υπαρχόντων και τέλος παρουσιάζει εξωχρηματιστηριακές λύσεις. Οι πληροφορίες συλλέχθηκαν μεταξύ 30 Μαρτίου και 6 Μαΐου 2020. «Stocktaking Report on Immediate Public Procurement and Infrastructure Responses to COVID-19», Επικαιροποιημένη έκδοση στις 24 Ιουνίου 2020 (για να περιλαμβάνει τις αναθεωρήσεις της Αυστρίας), https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=132_132982-9i47fud8xb&title=Stocktaking-Report-on-ImmediatePublic-Procurement-and-Infrastructure-Responses-to-COVID-19, σελ. 41-42, Ενημερωτικό Δελτίο για την Ελλάδα.

Η πανδημική κρίση όμως είναι πολυεπίπεδη και εκτός από τις επιπτώσεις που επιφέρει σε πολιτικό και θεσμικό επίπεδο, έχει και μεγάλο οικονομικό αντίκτυπο.

Ο ΟΟΣΑ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών (ΕτΠ) εκπόνησαν διαδικτυακή έρευνα, μεταξύ 300 εκπροσώπων Ο.Τ.Α, από 24 κράτη-μέλη της Ε.Ε. Οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες ήταν από Δήμους (59%) και Περιφέρειες (26%), διερευνώντας τον αντίκτυπο της υγειονομικής κρίσης στις περιφερειακές και τοπικές κυβερνήσεις.⁷

Διάγραμμα 1: Επιπτώσεις πανδημίας κατά γενική οικονομική κατηγορία (σε δαπάνες, εισοδήματα, διαχείριση χρέους & δανεισμό) της Ευρωπαϊκής ΤΑ

Πηγή: CoR-OECD

Το 63% των ερωτηθέντων αναμένουν ότι η κρίση COVID-19 θα έχει σημαντικά αρνητικό αντίκτυπο στις υποεθνικές κυβερνήσεις, με άνοιγμα της ψαλίδας ανάμεσα

⁷ Τα αποτελέσματα της έρευνας με τίτλο: "Ο αντίκτυπος του COVID-19 στις περιφερειακές και τοπικές κυβερνήσεις: σχέδια διακυβέρνησης, χρηματοδότησης και ανάκαμψης" παρουσιάστηκαν κατά την συνεδρίαση της Επιτροπής ECON (Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 'Οικονομικής και Νομισματικής Πολιτικής') στις 10 Νοεμβρίου 2020, CoR-OECD Regional Development Papers, «The impact of COVID-19 on regional and local governments: Main findings from the joint CoR-OECD survey», <https://cor.europa.eu/en/events/Documents/ECON/fb952497-en.pdf>

στην αύξηση των δαπανών (86%) στους τομείς των κοινωνικών υπηρεσιών (64%), των κοινωνικών παροχών (59%), της στήριξης των ΜΜΕ και των αυτοαπασχολούμενων και της δημόσιας υγείας και την μείωση των εσόδων (90%), ιδίως των φορολογικών και των χρεώσεων και τελών χρήστη. Με την μείωση των εσόδων να αναμένεται να επηρεάσει περισσότερο τους δήμους με μεγαλύτερο πληθυσμό σε σχέση με τους μικρότερους πληθυσμιακά, καθώς στηρίζονται περισσότερο στα ίδια έσοδα σε σχέση με τους μικρότερους δήμους που στηρίζονται κυρίως στις επιχορηγήσεις. Αυτό αποτυπώνεται στην έρευνα, καθώς οι Δήμοι με πληθυσμό άνω των 250.000 κατοίκων αναμένουν κατά 78% πολύ υψηλές αρνητικές επιπτώσεις, όταν το αντίστοιχο ποσοστό για τους κάτω των 10.000 κατοίκων Δήμους ανέρχεται στο 53%.

Η παρούσα εργασία διαρθρώνεται σε δύο μέρη.

Το πρώτο μέρος αποτελείται από τρία κεφάλαια.

Στο **πρώτο κεφάλαιο** γίνεται μια σύντομη αναφορά στους περιορισμούς στην ελεύθερη μετακίνηση των πολιτών, ως μέτρο για την αντιμετώπιση της πανδημίας, με βάση την αρχή της αναλογικότητας. Η εκδήλωση της πανδημίας αποτέλεσε ένα βίαιο γεγονός που έθεσε σε κίνδυνο την δημόσια υγεία, η προάσπιση της οποίας θεωρείται θέμα δημόσιου συμφέροντος, το οποίο παρουσιάζεται όπως οριοθετείται από την πλήρωση των κριτηρίων της αρχής της αναλογικότητας και βάσει της προσφορότητας και καταλληλότητας των μέτρων.

Στο **δεύτερο κεφάλαιο** παρουσιάζεται το θεωρητικό υπόβαθρο που διέπει την λειτουργία των συλλογικών οργάνων διοίκησης των δήμων. Συγκεκριμένα, γίνεται μία συνοπτική παρουσίαση των συλλογικών οργάνων διοίκησης των δήμων, ως προς τις αρμοδιότητες και ως προς την σύνθεσή τους, όπως προκύπτουν από τον ν.4555/2018 και την εφαρμογή της απλής αναλογικής στις πρόσφατες δημοτικές εκλογές και στην συνέχεια με την τροποποίηση του θεσμικού πλαισίου με τον ν.4623/2019, ως προς το σύστημα διακυβέρνησης των δήμων, με έναρξη ισχύος την ημερομηνία εγκατάστασης των νέων δημοτικών αρχών, την 1η.9.2019.

Η δράση της δημόσιας διοίκησης εκτός της οριοθέτησης της από την αρχή της νομιμότητας, λόγω της απρόβλεπτης και εξαιρετικής συνθήκης της πανδημίας, αποκτά και υγειονομική διάσταση. Ως εκ τούτου, παρουσιάζεται το κανονιστικό πλαίσιο - Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου και Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις - καθώς και οι εκδοθείσες Εγκύκλιες Οδηγίες για την εφαρμογή του, το οποίο

θεσπίστηκε με σκοπό αφενός να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα που ανέκυψαν την παρούσα περίοδο και αφετέρου να περιοριστεί η εξάπλωση του ιού. Επισημαίνεται ότι, το κανονιστικό πλαίσιο που θεσπίζεται δεν έρχεται σε ρήξη με την υπάρχουσα νομιμότητα. Η λειτουργία των συλλογικών οργάνων, εκτός από την ‘δια ζώσης’ συνεδρίαση, είτε ‘δια περιφοράς’ είτε με ‘τηλεδιάσκεψη’, που προκρίνονται στην συγκεκριμένη συγκυρία μετά τις νομοθετικές απαγορεύσεις που επιβλήθηκαν, ερείδεται σε διατάξεις του ήδη υπάρχοντος θεσμικού πλαισίου.

Με την νομιμοποίηση / οριοθέτηση της δράσης της δημόσιας εξουσίας βάσει του δημόσιου συμφέροντος, που στην προκειμένη περίπτωση ταυτίζεται με την προστασία της δημόσιας υγείας και της ανθρώπινης ζωής, προέκυψαν περιορισμοί σε διάφορες ελευθερίες. Θα μας απασχολήσουν οι επιπτώσεις στις πολιτικές και οικονομικές ελευθερίες. Γίνεται συνοπτική αναφορά στους θεσμούς δημοκρατικής συμμετοχής και διαβούλευσης στους δήμους που αφορούν στην λήψη αποφάσεων, στην δυνατότητα άσκησης ελέγχου στην δημοτική αρχή, διατύπωσης γνώμης και ενημέρωσης για τις τοπικές υποθέσεις, με την εμπλοκή τόσο της αντιπολίτευσης όσο και των δημοτών. Η εφαρμογή της συμμετοχικής δημοκρατίας και ο δομημένος διάλογος στην συγκεκριμένη συνθήκη δοκιμάζονται, καθώς μπαίνουν σε αδράνεια με την προσωρινή αναστολή της λειτουργίας ‘δια ζώσης’ των συλλογικών οργάνων διοίκησης, γεγονός που έχει αντίκτυπο στο αίσθημα διαφάνειας και αποδυναμώνει την τοπική λογοδοσία σε μια συγκυρία που η τοπική αυτοδιοίκηση οφείλει να κάνει συνετή χρήση των πόρων που προορίζονται για προμήθειες/υπηρεσίες που σχετίζονται με την αποτροπή διασποράς του ιού.

Ακολουθεί στο **τρίτο κεφάλαιο** αναφορά στα έσοδα και τις δαπάνες και το τρόπο που αυτά επηρεάζονται από την υγειονομική κρίση. Αναπτύσσεται η εφαρμογή του κανονιστικού πλαισίου αντιμετώπισης του κορωνοϊού Covid-19 αναφορικά με το θεσμικό πλαίσιο των δημόσιων συμβάσεων, γιατί οι δημόσιες συμβάσεις άπτονται του δημόσιου συμφέροντος και καταδεικνύουν τον τρόπο οικονομικής λειτουργίας και διαχείρισης των δήμων, που σχετίζεται με την οικονομική ανάπτυξη που προάγουν μέσω του υγιούς ανταγωνισμού, της διαφάνειας των διαδικασιών και της λογοδοσίας. Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημάνουμε ότι με αφορμή την υγειονομική κρίση, όπως στο παρελθόν συνέβη με την οικονομική κρίση στη χώρα μας, αναθεωρήθηκε ο τομέας των δημόσιων συμβάσεων. Μία από τις βασικές

αστοχίες του, που προσπαθεί ο νέος νόμος⁸ να θεραπεύσει, είναι το χρόνιο πρόβλημα της αργοπορίας των διαγωνιστικών διαδικασιών, ιδίως μάλιστα αν συνυπολογίσουμε και τις δυσλειτουργίες από τις δικαστικές προσφυγές των διαγωνιζόμενων οικονομικών φορέων.

Η σύναψη των δημόσιων συμβάσεων σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης δεν είναι κάτι καινούργιο για τις δημόσιες αρχές. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφορικά με το θέμα εξέδωσε Οδηγίες (2020/C 108/ I/01) προς τα κράτη – μέλη για τις επιλογές και τις δυνατότητες ευελιξίας που παρέχει το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο. Οι αναθέτουσες αρχές λοιπόν έχουν στην διάθεσή τους τις κατάλληλες διαδικασίες και τα εργαλεία προκειμένου να προβούν στην αγορά προμηθειών ή την εκτέλεση υπηρεσιών και έργων που απαιτούνται για την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης. Με την έκτακτη νομοθέτηση δίνεται η δυνατότητα στους αγοραστές του Δημοσίου να κάνουν χρήση της «διαδικασίας με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση» του άρθρου 32 παρ. 2 περ.γ' του ν.4412/2016, που θα μας απασχολήσει κατά κύριο λόγο για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας.

Επιπροσθέτως, η αρχή της δημοκρατίας ως προς την οικονομική διαχείριση βρίσκεται υπό την αίρεση της εξαιρετικής αυτής περίπτωσης, λόγω σύναψης συμβάσεων με την «διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση», η οποία αφορά αποκλειστικά την προμήθεια των αγαθών και των υπηρεσιών που σχετίζονται άμεσα με την αντιμετώπιση του κορωνοϊού COVID-19. Η εν λόγω διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης του άρθρου 32.2.γ της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, έχει ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο με το ταυτόριθμο άρθρο του ν. 4412/2016 και προβλέπεται για λόγους «κατεπείγουσας ανάγκης οφειλόμενης σε απρόβλεπτη περίπτωση, υπό τις αυστηρές προϋποθέσεις του άρθρου αυτού». Ακόμη και με αυτή την εξαιρετική ρύθμιση, προκειμένου οι διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων / διαδικασίες επιλογής αναδόχου να μην παρεκκλίνουν από τις γενικές αρχές που διέπουν την σύναψη των δημόσιων συμβάσεων, προϋποθέτεται η ύπαρξη σωρευτικών κριτηρίων, τα οποία αναπτύσσονται, όπως επίσης και η εφαρμογή συγκεκριμένων διαδικασιών.

8 N.4782/2021 (ΦΕΚ 36/09.03.2021 Τ.Α'): «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημόσιων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία.». Η έναρξη ισχύος των διατάξεων του νόμου γίνεται τμήματα, ήτοι από την ημέρα δημοσίευσης στο ΦΕΚ για μερικά άρθρα, για κάποια άλλα άρθρα από την 01.06.2021, ενώ για τα υπόλοιπα από την 01.09.2021.

Εναπόκειται στις δημοτικές αρχές η κατ' εξαίρεση εφαρμογή της διαδικασίας, η αιτιολόγηση της επιλογής τους και η ορθή εφαρμογή των μέτρων για να αποσοβηθεί ο κίνδυνος της αδιαφάνειας και της διαφθοράς.

Στο **δεύτερο μέρος** της εργασίας μελετάται η περίπτωση του Δήμου Χαλκιδέων με τον συνδυασμό στοιχείων ποιοτικής και ποσοτικής έρευνας. Η εργασία δεν περιορίζεται στην παράθεση αριθμητικών δεδομένων, περιλαμβάνει συλλογή στοιχείων με εμπλοκή της γράφουσας και είναι υποκειμενική δίνοντας βαρύτητα στη ατομική ερμηνεία των γεγονότων. Στόχος επίσης δεν είναι η πρόβλεψη, αλλά η περιγραφή και κατανόηση των θεμάτων της έρευνας. Τα αποτελέσματά της δεν προκύπτουν από δειγματοληπτική έρευνα και στατιστικές μεθόδους, αλλά ως σχόλιο επί του συνόλου των επιλογών της δημοτικής αρχής, όπως αποτυπώνονται το χρονικό διάστημα από την έκδοση της από 11.03.2020 ΠΝΠ έως την 28η.2.2021 (ημερομηνία διατήρησης σε ισχύ των μέτρων της παρ. 1 του αρ. 10 της ΠΝΠ)⁹ και αφορούν: 1. τον τρόπο λειτουργίας των τριών συλλογικών οργάνων του δήμου (Δ.Σ., Ο.Ε. & Ε.Π.Ζ.) το επίμαχο χρονικό διάστημα και 2. τον τρόπο διαχείρισης των ποσών των επιχορηγήσεων που έλαβε ο δήμος και την επιλογή των διαδικασιών στις οποίες προσέφυγε για την προμήθεια και εκτέλεση υπηρεσιών συναφών με την αντιμετώπιση της πανδημίας. Τέλος, πρέπει να επισημάνουμε ότι από την συγκεκριμένη μελέτη περίπτωσης δεν μπορούν να εξαχθούν συμπεράσματα για την δράση άλλων δημοτικών αρχών και τον τρόπο διαχείρισης της συγκεκριμένης συνθήκης.

Άξια αναφοράς είναι και δύο στοιχεία που έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην διαμόρφωση της παρούσας εργασίας και σχετίζονται με το ίδιο το θέμα της. Τα περιοριστικά μέτρα για την αντιμετώπιση της πανδημίας και οι συνέπειές τους επέδρασαν με διττό τρόπο, αποτελώντας το έναυσμα για την συγγραφή της και ταυτόχρονα την περιόρισαν κατά κύριο λόγο σε διαδικτυακές πηγές. Και το δεύτερο αφορά το γεγονός ότι είναι μια πρόιμη προσπάθεια προσέγγισης του θέματος, καθώς η συγγραφή της εργασίας εκτυλίσσεται παράλληλα με όσα πραγματεύεται και ολοκληρώνεται ενώ αυτά είναι ακόμα σε εξέλιξη.

---

9 Έως την στιγμή που γράφονταν αυτές οι γραμμές και εν όψει του τρίτου κύματος της υγειονομικής κρίσης που προκλήθηκε από την πανδημία του κορωνοϊού Covid-19 τα μέτρα πήραν νέα παράταση έως την **30η.06.2021** (άρθρο 61 του ν.4795/2021)

ΜΕΡΟΣ Α΄ «Η εφαρμογή του κανονιστικού πλαισίου αντιμετώπισης του κορωνοϊού COVID-19 στους ΟΤΑ Α΄ βαθμού, αναφορικά με τα όργανα διοίκησης και τις δημόσιες συμβάσεις»

Ως περίπτωση εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης, η επιδημιολογική κρίση του κορωνοϊού Covid-19 και η ανάγκη αντιμετώπισης της περαιτέρω διασποράς του, δικαιολόγησε την ανάγκη ενεργοποίησης της συνταγματικής πρόβλεψης του άρθρου 44 παρ. 1 και δυνάμει αυτού την έκδοση Πράξεων Νομοθετικού Περιεχομένου, καθώς και την υιοθέτηση εξαιρετικών ρυθμίσεων για την αντιμετώπισή της. Η έκτακτη αυτή νομοθετική διαδικασία τελεί εκ των υστέρων υπό τον έλεγχο της Βουλής, προκειμένου να κυρωθεί νομοθετικά, ενώ υπάγεται και σε δικαστικό έλεγχο συνταγματικότητας και συμβατότητας προς την ΕΣΔΑ και το δίκαιο της ΕΕ.

Τα “τεχνικά θέματα” που άπτονται της εφαρμογής του ανωτέρω άρθρου του συντάγματος έχουν να κάνουν: α. με τον μη δικαστικό έλεγχο των προϋποθέσεων έκδοσης ΠΝΠ βάσει της νομολογίας που έχει διαμορφωθεί,¹⁰ καθώς από την στιγμή που ακολουθεί η κύρωσή τους νομοθετικά, η αρμοδιότητα του δικαστή περιορίζεται σε έλεγχο συνταγματικότητας, ουσίας της ρύθμισης και όχι σε έλεγχο της ανάγκης για έκδοσή τους από την πολιτική εξουσία και β. με την πρόβλεψη νομοθετικής εξουσιοδότησης σε υποδεέστερο του ΠτΔ όργανο, όπως για παράδειγμα είναι οι Υπουργικές Αποφάσεις.¹¹

---

10 ΣτΕ 2567/2015, ΣτΕ 1901/2014

11 Βενιζέλος Ε., «Πανδημία, Θεμελιώδη Δικαιώματα και Δημοκρατία», Περιοδικό "Δικαιώματα του Ανθρώπου", τεύχος 84, 2020, Εκδ. Σάκκουλα, σελ. 275-300, <https://evenizelos.gr/mme/articlesinthepress/435-articles2020/6222-4-4-2020.html>,

Κεφάλαιο Α' «Το συντεταγμένο δίκαιο και η επίδραση του δικαιώματος της υγείας επί άλλων δικαιωμάτων»

Η αντιμετώπιση επιδημιών αποτελεί υποχρέωση προτεραιότητας για τα κράτη και ως εκ τούτου η ελευθερία της κίνησης - με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τα λοιπά δικαιώματα - θεμιτά περιορίζεται, όταν την δημόσια υγεία απειλούν κίνδυνοι, όπως κατ' εξοχήν είναι οι επιδημίες, αν και στην περίπτωση αυτή μιλάμε περισσότερο για (ρυθμιστικούς) προσδιορισμούς του δικαιώματος.¹²

1. Συντεταγμένο Δίκαιο ¹³

Οι συντεταγμένες εξουσίες είναι αυτές που προβλέπονται από το Σύνταγμα και άρα περιορίζονται από κανόνες του Συντάγματος. Στα πλαίσια αντιμετώπισης της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19 εκδόθηκαν μέσα στο έτος 2020 οκτώ (8) ΠΝΠ.¹⁴ Στο προοίμιο της πρώτης παραγράφου της από 30.3.2020 ΠΝΠ¹⁵ γίνεται επίκληση των συνταγματικών σκοπών/της νομικής βάσης της. Συγκεκριμένα αναφέρεται η § 1 αρθ. 44 του Συντάγματος που προβλέπει αυτή την εξαιρετική και όχι τακτική διαδικασία και γι' αυτό τον λόγο άλλωστε συχνά οι ΠΝΠ αποκαλούνται “εξαιρετικό δίκαιο” ή “δίκαιο της ανάγκης”.¹⁶ Ακολουθεί η αναφορά στο αρ.5 Σ και

---

12 Μαντζούφας Π., Παυλόπουλος Α., «Κορωνοϊός και ελευθερία της κίνησης: Διατηρώντας το Σύνταγμα «ζωντανό» εν μέσω πανδημίας», αναδημοσίευση από το The book's journal, τεύχος Μάη 2020, σελ. 4

13 Βενιζέλος Ε., οπ.π. (υποσημ. 11), σελ 275-300, για την διάκριση μεταξύ «συντακτικού» και «συντεταγμένου» δικαίου της ανάγκης. «... θεωρώ, χρήσιμο να επιμείνω στη διάκριση ανάμεσα σε αυτό που προτείνω να ονομάσουμε «συντεταγμένο» δίκαιο της ανάγκης, δηλαδή στις ρυθμίσεις που προβλέπονται από τα συντάγματα ή τη διεθνή ή την ενωσιακή νομοθεσία για μικρές ή μεγάλες καταστάσεις ανάγκης, και αυτό που προτείνω να ονομάσουμε «συντακτικό» δίκαιο της ανάγκης το οποίο θεμελιώνεται αφ' εαυτού του σε κατά κυριολεξία καινοφανείς (όχι αυτές που ως «απρόβλεπτες» υπάγονται πολύ συχνά στο άρθρο 44 παρ.1 του ελληνικού Συντάγματος) πραγματικές καταστάσεις που ξεπερνούν τις προβλέψεις της έννομης τάξης...»

14 ΠΝΠ (ΦΕΚ 42/25.02.20 Τ.Α'), ΠΝΠ (ΦΕΚ 55/11.03.20 Τ.Α'), ΠΝΠ (ΦΕΚ 64/14.03.20 Τ.Α'), ΠΝΠ (ΦΕΚ 68/20.03.20 Τ.Α'), ΠΝΠ (ΦΕΚ 75/30.03.20 Τ.Α'), ΠΝΠ (ΦΕΚ 84/13.04.20 Τ.Α'), ΠΝΠ (ΦΕΚ 90/01.05.20 Τ.Α'), ΠΝΠ (ΦΕΚ 157/10.08.20 Τ.Α'), ΠΝΠ (ΦΕΚ 161/22.08.20 Τ.Α'),

15 ΠΝΠ (ΦΕΚ 75/30.03.20 Τ.Α')

16 Ακριβοπούλου Χ. Μ., Ανθόπουλος Χ., *Εισαγωγή στο Διοικητικό Δίκαιο*, εκδ. Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, ΣΕΑΒ, Αθήνα, 2015, <http://www.kallipos.gr/>, σελ. 36

στην §1, δηλαδή την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, στην § 2 που ορίζει με κατηγορηματικό τρόπο ότι η ανθρώπινη ζωή αποτελεί πρωταρχική φροντίδα του Συντάγματος, χωρίς διάκριση και στην § 5 που προέκυψε από την αναθεώρηση του 2011 και αναγνωρίζει ρητά το δικαίωμα στην υγεία. Συνεχίζεται η αναφορά σε ένα πλέγμα διατάξεων που εντάσσεται η δημόσια υγεία ως κατ' εξοχήν προστατευτέο αγαθό. Το άρθρο 18 § 3 επιτρέπει την επίταξη πραγμάτων, μεταξύ άλλων, για να αντιμετωπιστεί η κρίση στη δημόσια υγεία και το άρθρο 22 § 4 επιτρέπει την επίταξη των προσωπικών υπηρεσιών, δηλαδή και την επιβολή αναγκαστικής εργασίας, μεταξύ άλλων και για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας. Η άσκηση κάποιου δικαιώματος μπορεί να είναι νομότυπη και ταυτόχρονα υπερβολική, γεγονός που την καθιστά καταχρηστική και επομένως μη αποδεκτή. Στο άρθρο 25 § 3 Σ απαγορεύεται η υπέρβαση και υπερβολή στην άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων τόσο στις ιδιωτικές σχέσεις όσο και στις σχέσεις κράτους-πολίτη. Τα δικαιώματα οριοθετούνται και η καταχρηστική άσκησή τους αποδοκιμάζεται. Ο σκοπός της ύπαρξης του δικαιώματος πρέπει να βρίσκεται σε αρμονία με την άσκησή του. Στην συνέχεια η § 4 του άρθρου επιτάσσει ρητά το χρέος εθνικής και κοινωνικής αλληλεγγύης. Ακολούθως, μνημονεύεται η §5 του άρθρου 102 Σ που ορίζει ότι, προϋπόθεση εξασφάλισης της οικονομικής αυτοτέλειας των οργανισμών της τοπικής αυτοδιοίκησης, είναι κάθε μεταβίβαση αρμοδιοτήτων από κεντρικά ή περιφερειακά όργανα του Κράτους προς αυτούς να συνεπάγεται και την μεταφορά των πόρων που αντιστοιχούν στο εύρος των αρμοδιοτήτων που τους έχουν ανατεθεί.

Τέλος γίνεται μνεία στις §1 και 2 του άρθρου 106Σ, δηλαδή στην ευθύνη του Κράτους για τον προγραμματισμό και συντονισμό της οικονομικής δραστηριότητας στην χώρα με σκοπό την ανάπτυξη. Θέτονται τα συνταγματικά όρια της ιδιωτικής οικονομικής πρωτοβουλίας που είναι η ελευθερία, η ανθρώπινη αξιοπρέπεια και η εθνική οικονομία προκειμένου να προστατευτεί το γενικό συμφέρον. Αναγνωρίζεται με τον τρόπο αυτό η δυνατότητα του κράτους να παρεμβαίνει ρυθμιστικά στις οικονομικές σχέσεις, ενώ με την αναφορά στην ιδιωτική οικονομική πρωτοβουλία αναγνωρίζεται το καθεστώς της οικονομίας της αγοράς. Η επίκληση στο γενικό συμφέρον λειτουργεί διττά και ως όριο της οικονομικής ελευθερίας και ως κριτήριο συνταγματικότητας των περιορισμών της. Η οικονομική πολιτική οριοθετείται στο πλαίσιο ενός ορθολογικού προγραμματισμού και συντονισμού, δικαιολογείται από το

γενικό συμφέρον, ενώ τα μέτρα που λαμβάνονται είναι τα απολύτως αναγκαία για την εξυπηρέτηση των επιδιωκόμενων σκοπών.¹⁷

2. Το συνταγματικό δικαίωμα της υγείας

Ο ορισμός της υγείας, όπως καταγράφεται στο προοίμιο του Καταστατικού Χάρτη (1946) του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας,¹⁸ ως η κατάσταση της πλήρους σωματικής, ψυχικής και κοινωνικής ευεξίας του ατόμου και όχι απλώς απουσία νόσου ή αναπηρίας, περιλαμβάνοντας τόσο τον ασθενή όσο και τον υγιή, προσεγγίζεται από το αρ. 21§3 Σ, από το οποίο εκπορεύεται η απαίτηση των πολιτών να υπάρξει κρατική μέριμνα στον τομέα της υγείας με μέτρα κοινωνικής πρόνοιας και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Το Κράτος υποχρεούται να παρέχει υπηρεσίες υγείας στο σύνολο των πολιτών και ο νομοθέτης εξουσιοδοτείται από το σύνταγμα να λάβει τα ενδεδειγμένα μέτρα για την προστασία της υγείας του πολίτη. Η εξειδίκευση της κρατικής υποχρέωσης σε θέματα πρόληψης ή θεραπείας επιτεύχθηκε με την δημιουργία του Εθνικού Συστήματος Υγείας που θεσπίστηκε με τον ν.1397/1983, στο άρθρο 1 §1 του οποίου ορίζεται το κράτος ως υπεύθυνο για την παροχή υπηρεσιών υγείας σε κάθε πολίτη. Το δικαίωμα στην υγεία όμως έχει διπλή όψη, είναι κοινωνικό δικαίωμα αλλά και ατομικό δικαίωμα.

Το ατομικό δικαίωμα στην υγεία κατοχυρώνεται συνταγματικά αυτοτελώς, ως δικαίωμα ελευθερίας, στο άρθρο 5 §5 Σ, που προστέθηκε με την αναθεώρηση του 2011, το οποίο ορίζει ότι ο καθένας έχει δικαίωμα στην προστασία της υγείας του και εγγυάται την ελευθερία αυτοπροσδιορισμού του ατόμου σε θέματα που αφορούν την προσωπική του υγεία. Η συνταγματική κατοχύρωση του ατομικού δικαιώματος στην υγεία, όταν οι προσβολές προέρχονται από το κράτος, εδράζεται και στο άρθρο 7 § 2 Σ που απαγορεύει τις σωματικές κακώσεις ή βλάβες της υγείας ή την άσκηση ψυχολογικής βίας, ενώ όταν οι προσβολές προέρχονται από ιδιώτες και στο άρθρο 25 § 1 που ορίζει το κράτος εγγυητή των δικαιωμάτων του ανθρώπου και ως ατόμου και ως κοινωνικού συνόλου.

---

17 Φ. Σπυρόπουλος, Ξ. Κοντιάδης, Χ. Ανθόπουλος και Γ. Γεραπετρίτης, «Σύνταγμα κατ' άρθρο ερμηνεία», Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2017, Καϊδατζής Α., σελ. 1719-1720

18 Ο Καταστατικός Χάρτης του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας έχει κυρωθεί από το την Ελλάδα με τον ΝΔ 436/21.10.1947

Η πανδημία ανέδειξε και μια άλλη μορφή του δικαιώματος στην υγεία, αυτή του συλλογικού αγαθού, στο οποίο αναφέρεται η ερμηνευτική δήλωση κάτω από το άρθρο 5 Σ, που θεσπίζει τα «δικαιώματα των άλλων» ως όριο της άσκησης της ελευθερίας, καθώς και τα άρθρα 18 § 3 και 22 § 4 Σ. Η έννοια της εκπλήρωσης του καθήκοντος της υγείας βρίσκει έκφραση στο άρθρο 25 §4 Σ με την αξίωση του κράτους από τους πολίτες να εκπληρώσουν το χρέος της εθνικής και κοινωνικής αλληλεγγύης, λαμβάνοντας ατομικά προφυλακτικά μέτρα.¹⁹

3. Το δημόσιο συμφέρον

Αν η πανδημία απειλεί τεκμηριωμένα την δημόσια ασφάλεια, η τελευταία λειτουργεί ως περιορισμός των δικαιωμάτων. Στις μέρες μας, η επίκληση του δημόσιου συμφέροντος, έκφανση του οποίου είναι η προστασία της δημόσιας υγείας και της ανθρώπινης ζωής, γίνεται για την επιβολή περιοριστικών μέτρων σε θεμελιώδη δικαιώματα.

Στο σύνταγμά μας γίνεται ρητή αναφορά στο συμφέρον (δημόσιο, γενικό ή εθνικό)²⁰ με διαφορετικές όψεις του γενικού του χαρακτήρα και διαφορετικούς ιδεολογικούς υπαινιγμούς. Πρόκειται για νομική έννοια που την χαρακτηρίζει η αοριστία και λειτουργεί ως νομιμοποιητική βάση της νομοθετικής ρύθμισης ή της διοικητικής πράξης.²¹ Το δημόσιο συμφέρον δεν περιορίζει τα συνταγματικά δικαιώματα, αλλά μάλλον τα οριοθετεί, καθώς γίνεται αντιληπτό από τον συνταγματικό νομοθέτη «ως η σύνθεση των συμφερόντων των φορέων των συνταγματικών δικαιωμάτων».²²

Από την στιγμή λοιπόν που δεν υπάρχει γενική πρόβλεψη υπέρ του δημοσίου συμφέροντος, οι περιορισμοί που δύνανται να επιβληθούν στα ανθρώπινα δικαιώματα, ατομικά και κοινωνικά, πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από το νόμο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού. Υπενθυμίζεται

---

19 Μαντζούφας Π., Παυλόπουλος Α., οπ. π. (υποσημείωση 12), σελ 6

20 άρ. 17 παρ. 1, άρ 106 παρ. 1 εδ α, άρ. 33 παρ. 2 εδ. β', άρ. 24 παρ. 1 εδ. δ', άρ. 12 παρ. 6, άρ. 4 παρ. 3 εδ. β', αρ 28 παρ. 2 εδ. α' & 3.

21 Βενιζέλος Β. Ευάγ., «Το Γενικό Συμφέρον και οι περιορισμοί των συνταγματικών δικαιωμάτων», εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1990, σελ 38-39, <https://evenizelos.gr/images/stories/e-books/syndagmatika-dikaiwmata.pdf>

22 Δημητρόπουλος Α., «Συνταγματικά Δικαιώματα», εκδ. Σάκκουλα Α.Ε., Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2008, τομ. Γ', σελ. 169

όμως ότι, η θέσπιση των περιορισμών στην άσκηση των συνταγματικών δικαιωμάτων πρέπει να γίνεται στα όρια που επιτάσσει η αρχή της αναλογικότητας.²³

«Επιφύλαξη υπέρ του νόμου» υπάρχει όταν ο συνταγματικός νομοθέτης προβλέπει την δυνατότητα θέσπισης από τον κοινό νομοθέτη περιορισμών σε ένα θεμελιώδες δικαίωμα υπό τους όρους που θέτει: α) η συνταγματική διάταξη που κατοχυρώνει το θεμελιώδες δικαίωμα και β) το γενικότερο σύστημα «περιορισμού των περιορισμών».²⁴

Όρια - «περιορισμοί των περιορισμών» - στην επιβολή τέτοιων περιορισμών αποτελούν ορισμένες αρχές και κανόνες, οι οποίοι είτε προβλέπονται συνταγματικά, είτε προκύπτουν από την ανάγκη κατοχύρωσης και προστασίας των δικαιωμάτων από τα όργανα της κρατικής εξουσίας και είναι οι ακόλουθοι: ²⁵

- **η γενική ισχύς και ο γενικός και η αφηρημένος χαρακτήρας τους**, για να μην δημιουργούνται διακρίσεις που παραβιάζουν την αρχή της ισότητας, όπως στην προκειμένη περίπτωση η απαγόρευση κυκλοφορίας που είναι ένα καθολικό μέτρο (επιβάλλεται σε όλη την επικράτεια και αφορά το σύνολο των πολιτών) και δεν χάνει την αναλογικότητα του με την πρόβλεψη κυκλοφορίας για εκγύμναση, αγορά τροφίμων, φαρμάκων και για συνδρομή σε συγγενείς που χρήζουν βοήθειας.

- **η εξυπηρέτηση λόγων δημοσίου συμφέροντος** και όχι ιδιωτικών σκοπιμοτήτων ή συμφερόντων μιας κατηγορίας πολιτών, όπως τον καιρό της πανδημίας είναι το αγαθό της ζωής, το ανώτερο από όλα τα άλλα αγαθά, καθώς η ζωή όχι μόνο ως ατομικό δικαίωμα, αλλά και ως αξία αποτελεί πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας (αρ. 2§ 1 Σ).²⁶

- **η προστασία του πυρήνα του δικαιώματος**, που συνεπάγεται την περιορισμένη έκταση και διάρκεια των περιορισμών και την επιβολή τους με τέτοιο τρόπο ούτως ώστε να μη μεταφράζεται στην πράξη με ουσιαστική κατάργηση του δικαιώματος. Τα περιοριστικά μέτρα κίνησης και συνάθροισης λοιπόν τα κρίνουμε στο πλαίσιο της έκτακτης συνθήκης της υγειονομικής πανδημίας και δεν μπορούν να προσβάλλουν

---

23 αρ. 25 παρ. 1 Σ

24 Ορισμός νομικού όρου από το διαδικτυακό εργαστήριο της Βικιπαίδειας.

25 Ακριβοπούλου Μ. Χ., Ανθόπουλος Χ., «Εισαγωγή στο Δίκαιο και στους Συνταγματικούς Θεσμούς», εκδ. Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, ΣΕΑΒ, Αθήνα, 2015, <http://www.kallipos.gr/>, σελ. 119

26 Μανιτάκης Α. «Η ζωή ως πάθος συνταγματικό», Εφημερίδα Καθημερινή, 16 Απριλίου 2020, <https://www.kathimerini.gr/politics/1073750/i-zoi-os-pathos-syntagmatiko/>

τον πυρήνα των θεμελιωδών δικαιωμάτων κίνησης και συνάθροισης την στιγμή που αποτελούν μέτρα προστασίας της ανθρώπινης ζωής και ανθρώπινης αξίας.

• **η αρχή της αναλογικότητας**, ως μέθοδος ελέγχου του βαθμού της εντάσεως ενός περιοριστικού των δικαιωμάτων μέτρου, θεσπίζεται στο αρ. 25 παρ. 1 Σ, ως γενικός περιορισμός των περιορισμών των θεμελιωδών συνταγματικών δικαιωμάτων.

Αναπτύσσονται δύο όψεις της εν λόγω αρχής:²⁷

1. η **κλασική αναλογικότητα**, αυτή που ελέγχει την ένταση του δημόσιου μέτρου που έχει επιβληθεί για τον περιορισμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και εξετάζει μήπως αυτή είναι υπερβολικά μεγάλη και αντιστοιχεί στον συνταγματικό κανόνα της υποχρέωσης του κρατικού παρεμβατισμού στον αναγκαίο βαθμό. Στη χώρα μας τα περιοριστικά μέτρα λήφθηκαν σύμφωνα και με τις συστάσεις ειδικών επιστημόνων και πάντα υπό το πρίσμα των αδυναμιών του δημόσιου συστήματος υγείας.

2. η **αντίστροφη αναλογικότητα**, αυτή που ελέγχει την κρατική παράλειψη, αδράνεια, ή περιορισμένη προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων, και αντιστοιχεί στον συνταγματικό κανόνα της υποχρέωσης τήρησης της ελάχιστης κρατικής και διεθνούς προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων, που θα παραβιάζονταν αν δεν εφαρμόζονταν έγκαιρα στην χώρα μας περιοριστικά μέτρα και υγειονομικά πρωτόκολλα (αρ. 2§ 1, 5§2,5, 21§3 Σ).

Έτσι, ένας νομοθετικός περιορισμός για να είναι ανάλογος με την επιδίωξη ενός ορισμένου και σαφή δημόσιου σκοπού που προκαλεί το περιοριστικό μέτρο, οφείλει:²⁸

- Να είναι ενδεδειγμένος για την εκπλήρωση του αποτελέσματος, δηλαδή να είναι σχετικός με το σκοπούμενο αποτέλεσμα ή νόμιμος. Η κοινωνική αποστασιοποίηση σχετίζεται με τον περιορισμό την διάδοσης του ιού και λήφθηκε κατόπιν εισήγησης ομάδας ειδικών.

- Να είναι επιβεβλημένος, δηλαδή να μην υπάρχει άλλο, ηπιότερο μέτρο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου αποτελέσματος. Κανείς δεν μπορεί στην προκειμένη

---

27 Τζέμος Β., «Η μέρα νύχτα Η πανδημία, η ζωή ως το υπέρτατο αγαθό και οι δύο όψεις της αναλογικότητας», Επιστημονικό Περιοδικό Ένωσης Ελλήνων Δημοσιολόγων (ΕΕΔ) «ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΙΚΑΙΟ», Έτος 2020 (5), Τεύχος 1-2 (Ιανουάριος-Ιούνιος), σελ. 1-7, <http://www.publiclawjournal.com/>

28 Υιοθέτηση της αρχής από τα δικαστήρια, ΑΠ Ολ. 5/2013 Αρείου Πάγου, http://law-constitution.web.auth.gr/lina/files/2013-05_AreiosPagos_analogikotita.pdf

περίπτωση να είναι βέβαιος για την απόδοση ενός εναλλακτικού τρόπου περιορισμού της διάδοσης του ιού πέραν του περιορισμού της κυκλοφορίας των πολιτών.

- Να μη συνεπάγεται ασύμμετρη επιδείνωση του συνταγματικού δικαιώματος σε σχέση με τα οφέλη που επιφέρει η επιβολή του (αναλογική με την στενή έννοια).²⁹ Η κρίση αυτή θα γίνει σε συνάρτηση και με την χρονική έκταση των έκτακτων μέτρων.

---

²⁹ Έχουν διατυπωθεί επικρίσεις σχετικά με το κατά πόσο η αρχή της αναλογικότητας σε στενή έννοια αποτελεί τμήμα της αρχής της αναλογικότητας, τουλάχιστον καθόσον απευθύνεται στον δικαστή, γιατί τον οδηγεί σε κρίσεις σκοπιμότητας, που αποτελούν αποκλειστικό πεδίο του νομοθέτη και της με νομοθετική εξουσιοδότηση κανονιστικώς δρώσας διοίκησης. Βλπ Τζέμος Β., «Η <ώριμη> αναλογικότητα», Επιστημονικό Περιοδικό «Διοικητική Δίκη», Έτος 2019, Τεύχος 2, εκδ. Σάκκουλα Α.Ε. Αθήνα-Θεσσαλονίκη, αναδημοσιευμένο στο:

http://www.dimosiodikaio.gr/docs/TZEMOS_2_2019.pdf

Κεφάλαιο Β' «Συνεδριάσεις συλλογικών οργάνων Δήμων κατά την περίοδο της πανδημίας»

Ακολουθεί η παρουσίαση των συλλογικών οργάνων διοίκησης των δήμων και ο τρόπος συνεδριάσεων τους, σύμφωνα με την εφαρμογή του κανονιστικού πλαισίου αντιμετώπισης της έκτακτης επιδημιολογικής κρίσης.

1. Συλλογικά όργανα διοίκησης των δήμων

Το σύστημα διακυβέρνησης στην αυτοδιοίκηση διαμορφώνεται από το νόμο και είναι ενιαίο για όλους τους δήμους της χώρας. Το Σύνταγμα της Ελλάδας ορίζει ότι οι δήμοι διοικούνται από όργανα, τα οποία εκλέγονται με καθολική και μυστική ψηφοφορία.³⁰ Ενεργούν στα πλαίσια της διοικητικής χωρικής τους αρμοδιότητας σύμφωνα με τις αρχές της αυτοτέλειας, της νομιμότητας και της λαϊκής κυριαρχίας.³¹ Σύμφωνα με το άρθρο 7 του «Προγράμματος Καλλικράτης»,³² ο δήμος διοικείται από το δημοτικό συμβούλιο, την οικονομική επιτροπή (πρώην δημοτική επιτροπή), τον δήμαρχο, ενώ δημιουργήθηκαν και δύο νέα συλλογικά όργανα, η επιτροπή ποιότητας ζωής και η εκτελεστική επιτροπή.

Ο δήμαρχος αποτελεί την ανώτατη εξουσία στον δήμο και ασκεί τον διοικητικό του ρόλο συνεργαζόμενος με τους αντιδήμαρχους διευθύνοντας τις εργασίες της Εκτελεστικής Επιτροπής.³³ Οι συμμετέχοντες αντιδήμαρχοι στην εκτελεστική λειτουργούν περιοριστικά ως προς τον συγκεντρωτισμό της εξουσίας στο πρόσωπο του δημάρχου.³⁴

Το δημοτικό συμβούλιο είναι το πρώτο στην τάξη συλλογικό όργανο διοίκησης, απαρτίζεται από τους εκλεγμένους δημοτικούς συμβούλους και έχει γενική αρμοδιότητα να αποφασίζει για όλα τα θέματα που αφορούν το δήμο, εκτός από εκείνα που ανήκουν στις αρμοδιότητες του δημάρχου και των άλλων οργάνων του δήμου.

30 Οι αυτοδιοικητικές εκλογές της Κυριακής 26 Μαΐου 2019 και οι επαναληπτικές, όπου χρειάστηκε, την επόμενη Κυριακή 2 Ιουνίου 2019 διεξήχθησαν με το εκλογικό σύστημα της απλής αναλογικής, βάσει των διατάξεων του Προγράμματος «Κλεισθένης Ι».

31 Άρθρο. 102 παρ. 2 Συντ.

32 Ν.3852/10 (ΦΕΚ 87/07.06.2010 Τεύχος Α'): "Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης."

33 Άρθρο 58 του ν.3852/2010

34 Αιτιολογική Έκθεση ν.3852/2010

Η οικονομική επιτροπή είναι συλλογικό όργανο με εκτεταμένες οικονομικές αρμοδιότητες, ενώ με το ν.4623/2019 μεταφέρονται σε αυτήν αρμοδιότητες από το δημοτικό συμβούλιο προκειμένου για την αποσυμφόρηση των συμβουλίων και για την εύρυθμη λειτουργία των δήμων.³⁵ Περαιτέρω, με το ν. 4735/2020³⁶ είναι πλέον αρμόδια και για την διοικητική λειτουργία του Δήμου και συγκεντρώνει αποφασιστικές, ελεγκτικές και γνωμοδοτικές αρμοδιότητες.

Η Επιτροπή Ποιότητας Ζωής συστήνεται σε δήμους άνω των δέκα χιλιάδων (10.000) κατοίκων με σημαντικές γνωμοδοτικές και αποφασιστικές αρμοδιότητες που αποσκοπούν στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής. Επιπροσθέτως, με το ν.4735/2020³⁷ μεταφέρεται από το Δ.Σ. στην Ε.Π.Ζ η αρμοδιότητα χορήγησης θέσεων στάθμευσης, καθώς και η ανάκληση ή η τροποποίηση της χορήγησης αυτών. Ενώ, με πρόσφατο νόμο³⁸ αφαιρούνται από το συλλογικό όργανο αρμοδιότητες στο χώρο των κοιμητηρίων.

Αναφορικά με τη σύνθεση των δύο σημαντικών οργάνων για την διοίκηση των Δήμων, Ο.Ε. και Ε.Π.Ζ., πρέπει να επισημάνουμε, ότι σε αντίθεση με τη σύνθεση του Δ.Σ. που προέκυψε από το εκλογικό σύστημα της απλής αναλογικής, για λόγους «κυβερνησιμότητας» και προκειμένου ο εκάστοτε εκλεγμένος δήμαρχος να μπορέσει να χαράξει και να υλοποιήσει τους στρατηγικούς του στόχους, ορίζεται ότι η πλειοψηφία των μελών των οργάνων αυτών προέρχεται από τον συνδυασμό με τον οποίο εξελέγη ο δήμαρχος και εισάγεται νέα αναλογική διαδικασία εκλογής των μελών.³⁹

---

35 Αιτιολογική Έκθεση ν.4623/2019

36 Άρθρο 40 παρ.1 του Ν. 4735/2020 (ΦΕΚ 197/12.10.2020 Τ.Α')

37 Άρθρο 40 παρ.3 του Ν. 4735/2020

38 Άρθρο 83, περ. 5 του ν. 4795/2021 (Α'62)

39 Άρθρο 2, παρ. 1 του ν. 4623/2019 (Α'134).

Αριθμός μελών Δημοτικού Συμβουλίου	Πρόεδρος (Δημάρχος ή Αντιδήμαρχος)	Αριθμός οριζόμενων μελών (Αντιδήμαρχοι από Δήμαρχο)	Αριθμός εκλεγόμενων μελών από Δημοτικό Συμβούλιο	Συνολικός αριθμός μελών επιτροπής
έως και 27	1	2	(3+1 υποχρεωτικά από παράταξη Δημάρχου)	7
έως και 45	1	2	(4+2 υποχρεωτικά από παράταξη Δημάρχου)	9
45 άνω	1	2	(5+3 υποχρεωτικά από παράταξη Δημάρχου)	11

Πίνακας 1: Συγκρότηση Ο.Ε. και Ε.Π.Ζ.

Πηγή: Εγκ. 90/59849/21.08.2019 ΥΠ.ΕΣ.

2. Τρόπος σύγκλησης των συλλογικών οργάνων κατά την περίοδο της πανδημίας

Το ισχύον καθεστώς διοικητικής λειτουργίας των δήμων προσαρμόζεται στις συνθήκες επιβολής της απαγόρευσης της κυκλοφορίας των πολιτών στην Ελληνική Επικράτεια, στα πλαίσια αντιμετώπισης της διασποράς της πανδημίας και της αποσυμπίεσης του δημόσιου συστήματος υγείας. Η μετακίνηση των πολιτών επιτρέπεται σε συγκεκριμένες περιπτώσεις και για την απόδειξη της συνδρομής των προϋποθέσεων μετακίνησής τους θα πρέπει να φέρουν σχετική βεβαίωση για κάθε μεμονωμένη κίνησή τους. Η λήψη των περιοριστικών μέτρων κυκλοφορίας και συναθροίσεων και ο συνακόλουθος αντίκτυπος στις ελευθερίες των πολιτών επηρεάζει και τον τρόπο λειτουργίας των συλλογικών οργάνων διοίκησης των δήμων, με συνέπεια την πρόκριση εναλλακτικών τρόπων σύγκλησής τους.

Κατά το διάστημα αυτό, η λήψη των αποφάσεων των πάσης φύσεως συλλογικών οργάνων των δήμων και των διοικητικών συμβουλίων των εποπτευόμενων νομικών τους προσώπων μπορεί να λαμβάνει χώρα:⁴⁰

40 Άρθρο 10 της από 11-03-2020 ΠΙΝΠ (Α' 55), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 2 του ν. 4682/2020 (Α' 76)

α. διά περιφοράς κατά τις προβλέψεις της παρ. 5 του άρθρου 67 και της παρ. 1 του άρθρου 167 του ν. 3852/2010 (Α' 87),

β. διά τηλεδιάσκεψης με κάθε πρόσφορο τηλεπικοινωνιακό μέσο,

γ. δια ζώσης σύγκλησης των συμβουλίων, οι συνεδριάσεις πραγματοποιούνται κεκλεισμένων των θυρών.

Σε συνέχεια του άρθρου 10 της από 11-03-2020 ΠΝΠ για τον τρόπο λήψης αποφάσεων των συλλογικών οργάνων, ακολούθησαν μια σειρά από ΚΥΑ και ενημερωτικές εγκυκλίους⁴¹ με τις οποίες δίνονται διευκρινήσεις για τον τρόπο λειτουργίας και οργάνωσης των συλλογικών οργάνων, ενώ η μία παράταση ισχύος των μέτρων διαδέχεται την άλλη.

Η δυνατότητα συνεδρίασης των οργάνων με τους παραπάνω αναφερόμενους τρόπους υφίστατο ήδη στην κείμενη αυτοδιοικητική νομοθεσία για την αντιμετώπιση του κατεπείγοντος.

2.1 Διά περιφοράς συνεδρίαση

Για την δια περιφοράς συνεδρίαση απαιτείται η έκδοση πρόσκλησης⁴² από τον πρόεδρο, με την οποία θα περιγράφεται η δια περιφοράς λήψη της απόφασης, και θα αναγράφεται: α) ο τρόπος συνεδρίασης (ήτοι δια περιφοράς), β) ο τρόπος ψήφισης (μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, τηλεφώνου, κ.λ.π), γ) η διαδικασία, ο χρόνος και το διάστημα διεξαγωγής της συνεδρίασης (ο χρόνος έναρξης και λήξης της συνεδρίασης), καθώς και δ) τα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Εύλογο είναι ότι παραλείπεται ο τόπος συνεδρίασης.

Για την πραγματοποίηση της συνεδρίασης θα πρέπει να συμμετέχουν τουλάχιστον τα δύο τρίτα (2/3)⁴³ των μελών του συλλογικού οργάνου, γεγονός που τεκμαίρεται από

---

41 Οι υπ' αρ. 18318/13.03.2020 (Α.Δ.Α.: 9ΛΠΧ46ΜΤΛ6-1ΑΕ), 40/ΑΠ20930/31.03.2020 (Α.Δ.Α.: 6ΩΠΥ46ΜΤΛ6-50Ψ), 163/ΑΠ 33282/29.05.2020 (Α.Δ.Α.: Ψ3ΧΝ46ΜΤΛ6-ΑΨ7) & 60249/22.09.2020 (Α.Δ.Α.: Ω0Ν346ΜΤΛ6-ΙΘ9).

42 Για την έκδοση και γνωστοποίηση της πρόσκλησης στα μέλη του συλλογικού οργάνου, εφαρμογή έχουν οι ισχύουσες για κάθε συλλογικό όργανο διατάξεις. Ο πρόεδρος του συλλογικού οργάνου οφείλει να αποστέλλει έγκαιρα στα μέλη τις εισηγήσεις των θεμάτων, καθώς και την πρόταση επί της οποίας τα μέλη καλούνται να ψηφίσουν για κάθε θέμα.

43 Το άρθρο 43 της από 11-03-2020 ΠΝΠ (Α' 55), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4684/2020 (Α' 86) όριζε ότι η διά περιφοράς συνεδρίαση του Δ.Σ. είναι νόμιμη με τη συμμετοχή του ενός δευτέρου (½) των μελών του συμβουλίου μέχρι την 31η Μαΐου 2020.

την συμμετοχή τους στην ψηφοφορία των θεμάτων με την αποστολή της ψήφου τους με οποιοδήποτε τρόπο υποδεικνύεται από τον πρόεδρο. Ενώ, δεν προϋποτίθεται ότι ο πρόεδρος του οργάνου θα πρέπει να δικαιολογήσει τον τρόπο συνεδρίασης, επικαλούμενος τον κατεπείγοντα χαρακτήρα των θεμάτων, για τα οποία είναι αναγκαία η άμεση λήψη απόφασης και υπάρχει βάσιμη πιθανολόγηση κινδύνου από την αναβολή λήψης απόφασης, στο πλαίσιο της ευελιξίας που του παρέχει η νομοθεσία για λόγους συμμόρφωσης με τις γενικές οδηγίες υγιεινής.

Για τη διεξαγωγή της συνεδρίασης τηρείται πρακτικό με τις εισηγήσεις επί των θεμάτων, τυχόν απόψεις των μελών που έχουν διατυπωθεί εγγράφως μέσω ηλεκτρονικού μηνύματος, όπως και κάθε κείμενο που τυχόν θα παραδώσει ο σύμβουλος, καθώς και οι ψήφοι επί της πρότασης.

Οι αποφάσεις που λαμβάνονται με τον τρόπο αυτό, ανακοινώνονται από τον πρόεδρο του συλλογικού οργάνου στην πρώτη συνεδρίαση, μετά την λήψη των μέτρων αποφυγής της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19.

Συνοψίζοντας, μπορούμε να επισημάνουμε τις εξής διαφορές σε σύγκριση με την διαζώσης συνεδρίαση:

- την μη αναγραφή του τόπου στην πρόσκληση της συνεδρίασης, που αποτελεί ουσιώδη τύπο της διαδικασίας σε συνθήκες ομαλότητας
- την συμμετοχή των 2/3 των μελών του οργάνου για την πραγματοποίηση της συνεδρίασης, σε αντίθεση με τον σχηματισμό απαρτίας στη διαζώσης συνεδρίαση όπου τα παρόντα μέλη πρέπει να περισσότερα από τα απόντα
- την αντικατάσταση του διαλόγου με την γραπτή επικοινωνία μέσω μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου
- την απουσία ανάγκης αιτιολόγησης του τρόπου συνεδρίασης λόγω κατεπείγοντος, ενώ υπό άλλες συνθήκες τόσο για κατεπείγοντα θέματα εκτός ημερήσιας διάταξης όσο και για κατεπείγουσες συνεδριάσεις η επιτροπή/το συμβούλιο πρέπει να αποφασίσει⁴⁴ καταρχήν για το κατεπείγον του θέματος ή της συνεδρίασης αντίστοιχα

---

44 Με την πλειοψηφία των παρόντων μελών του αποφάινεται το Δ.Σ. (παρ. 7 αρ. 67 του ν. 3852/2010 όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 74 του ν.4555/2018) και με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών τους αποφαινόνται η Ο.Ε. και η Ε.Π.Ζ. (παρ. 3 αρ. 75 του ν.3852/2010 όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 77 του ν.4555/2018)

- την αδυναμία φυσικής παρουσίας εκτός από τα μέλη και όσων μπορούν υπό κανονικές συνθήκες να συμμετέχουν:
  - χωρίς δικαίωμα ψήφου, ένας δημοτικός σύμβουλος από κάθε παράταξη που δεν εξέλεξε μέλος σε αυτές⁴⁵
  - όταν συζητούνται θέματα που αφορούν κοινότητα ή κοινότητες του δήμου, προσκαλούνται υποχρεωτικά και οι πρόεδροι των συμβουλίων ή οι πρόεδροι των αντίστοιχων κοινοτήτων, οι οποίοι δικαιούνται να λάβουν τον λόγο
  - η επιτροπή μπορεί να επιτρέψει να λάβουν τον λόγο εκπρόσωποι φορέων ή πολίτες που παρευρίσκονται στη συνεδρίαση, εφόσον το ζητήσουν
  - το συλλογικό όργανο, μπορεί να καλέσει, προς παροχή πληροφοριών και διευκρινίσεων ή προσαγωγή στοιχείων, υπηρεσιακά ή άλλα πρόσωπα, τα οποία και αποχωρούν πριν από την έναρξη της συζήτησης.

2.2 Διά τηλεδιάσκεψης συνεδρίαση

Με τον όρο τηλεδιάσκεψη των συλλογικών οργάνων της διοίκησης εννοούμε την συνεδρίαση των οργάνων χωρίς την φυσική παρουσία των μελών τους, με την βοήθεια των τεχνολογιών της πληροφορικής και των επικοινωνιών. Παρέχει την δυνατότητα επικοινωνίας σε πραγματικό χρόνο κυρίως μέσω του διαδικτύου και δίνει την ευκαιρία αμφίδρομης επικοινωνίας των συμμετεχόντων. Αυτός ο τύπος διάσκεψης έχει εφαρμογή σε περιπτώσεις που παρεμποδίζεται η προσέλευση των μελών στο χώρο συνεδριάσεων για λόγους που συνήθως δεν οφείλονται σε δική τους υπαιτιότητα.⁴⁶

Η συνεδρίαση με τηλεδιάσκεψη μπορεί να λάβει χώρα με κάθε πρόσφορο τηλεπικοινωνιακό μέσο (skype, εφαρμογές κοινωνικής δικτύωσης κλπ). Για τις συνεδριάσεις των συλλογικών οργάνων του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα προκρίνονται η τηλεδιάσκεψη μέσω «ΣΥΖΕΥΞΙΣ» ή με χρήση της τεχνολογίας του «e – presence.gov.gr».

Το Έργο "ΣΥΖΕΥΞΙΣ" είναι μια υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης που αφορά παροχή τηλεπικοινωνιακών και

⁴⁵ Άρθρο 2 παρ. 3 του ν.4623/19

⁴⁶ Άρθρο 1 ΚΥΑ Αριθμ. 429 (ΦΕΚ 850/13-03-2020 Τεύχος Β'). Πρόβλεψη συνεδρίασης με ηλεκτρονικά μέσα υπήρχε ήδη με τον ν.3242/2004, ενώ με το αρ.114 του ν. 4623/2019 δίνεται η δυνατότητα τηλεδιάσκεψης σε μέλη Δ.Σ νησιωτικών δήμων.

τηλεματικών υπηρεσιών μεγάλης έκτασης και κλίμακας. Καλύπτει το σύνολο της Ελληνικής Επικράτειας και αναφέρεται σε Φορείς του Ελληνικού Δημόσιου Τομέα. Απαιτείται η εξασφάλιση του κατάλληλου χώρου για την εγκατάσταση του απαραίτητου εξοπλισμού που να εξασφαλίζει την προσβασιμότητα, καθώς και την δυνατότητα εξυπηρέτησης περισσότερων του ενός συλλογικών οργάνων διαφορετικών υπηρεσιών. Η συνεδρίαση επικουρείται από τεχνικό προσωπικό που δεν παρίσταται στο χώρο της διάσκεψης. Η είσοδος στο δίκτυο της τηλεδιάσκεψης γίνεται με ταυτοποίηση των μελών, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η ασφάλεια της ηλεκτρονικής διακίνησης των πληροφοριών, η εμπιστευτικότητα και η ακεραιότητα της πληροφορίας. Η απαρτία του συλλογικού οργάνου πιστοποιείται από τον προεδρεύοντα της συνεδρίασης. Υπάρχει η δυνατότητα ηλεκτρονικής καταγραφής της συνεδρίασης, γεγονός που βοηθά στην επεξεργασία των πρακτικών, τα οποία υπογράφονται ηλεκτρονικά από τα μέλη.

Η υπηρεσία τηλεδιάσκεψης e – presence.gov.gr παρέχεται από την Α.Ε. με την επωνυμία Εθνικό Δίκτυο Υποδομών Τεχνολογίας και έρευνας Α.Ε. (ΕΔΥΤΕ Α.Ε.). Σε κάθε Φορέα ορίζεται ένας Συντονιστής τηλεδιασκέψεων που ενημερώνει την αρμόδια διεύθυνση διοικητικών υπηρεσιών του φορέα του ως προς την δυνατότητα χρήσης της υπηρεσίας αυτής για τις συνεδριάσεις των συλλογικών οργάνων. Οι συντονιστές αναλαμβάνουν τον τεχνικό ρόλο υποστήριξης των τηλεδιασκέψεων που θα δημιουργήσουν και των χρηστών συμμετοχής σε αυτές. Επομένως οι χρήστες της υπηρεσίας τηλεδιάσκεψης διακρίνονται σε απλούς και συντονιστές (φορέων και οργανικών μονάδων). Οι πρώτοι συμμετέχουν στην τηλεδιάσκεψη μετά από πρόσκληση του Συντονιστή, ενώ το δικαίωμα προγραμματισμού τηλεδιάσκεψης, της πρόσκλησης χρηστών και της δέσμευσης πόρων του συστήματος για την διάθεσή τους σε συγκεκριμένο χρόνο έχουν μόνο οι Συντονιστές σε συνεργασία με τον πρόεδρο ή τον γραμματέα του συλλογικού οργάνου.

Η εγγραφή στην εφαρμογή πραγματοποιείται με την αυθεντικοποίηση του χρήστη από το κέντρο διαλειτουργικότητας της ΓΓΠΣΔΔ με κωδικούς από TaxisNet, στην οποία δηλώνεται υποχρεωτικά διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ως στοιχείο επικοινωνίας, η οποία στην συνέχεια πιστοποιείται. Τα στοιχεία ταυτοποίησης που τηρούνται για τον χρήστη είναι: ονοματεπώνυμο, όνομα πατρός και μητρός, ΑΦΜ και έτος γέννησης. Τέλος ο χρήστης της υπηρεσίας καλείται να αποδεχτεί τους όρους.

Ειδικότερα για τα στελέχη που θα οριστούν Συντονιστές, αφού ολοκληρωθεί η προηγούμενη διαδικασία, θα χρειαστεί να δηλώσουν πρόσθετα στοιχεία υποβάλλοντας “Αίτημα Αλλαγής Ρόλου” τα οποία είναι: το όνομα του Φορέα, τηλέφωνο, Οργανική Μονάδα και αίτημα με συνοπτική περιγραφή του σκοπού της υπηρεσίας.

Οι συντονιστές των Φορέων έχουν αρμοδιότητα την δημιουργία, διαχείριση και εποπτεία της όλης διαδικασίας για λογαριασμό του Φορέα, καθώς και την πρόσκληση νέων ή υπαρχόντων χρηστών. Επιπροσθέτως ορίζουν τους Συντονιστές των οργανικών μονάδων για τηλεδιασκέψεις σε μία ή περισσότερες οργανικές μονάδες του φορέα και εποπτεύουν τις τηλεδιασκέψεις που οργανώνονται από αυτούς.

Οι συντονιστές των οργανικών μονάδων έχουν αρμοδιότητα την δημιουργία, διαχείριση και εποπτεία για τις τηλεδιασκέψεις της οργανικής μονάδας για την οποία ορίστηκαν.

Η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στα πλαίσια παροχής της υπηρεσίας γίνεται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις εθνικού και ευρωπαϊκού δικαίου προστασίας φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.⁴⁷

Κατά τα λοιπά, εξακολουθούν να ισχύουν οι ισχύουσες διατάξεις που ρυθμίζουν ζητήματα συγκρότησης και σύνθεσης των συνεδριάσεων, λειτουργίας και αποφάσεων των εκάστοτε συλλογικού οργάνου.

2.3 Διά ζώσης σύγκληση των συμβουλίων, κεκλεισμένων των θυρών

Από τις 11.03.2020 στην περίπτωση της δια ζώσης σύγκλησης των συμβουλίων, οι συνεδριάσεις πραγματοποιούνται κεκλεισμένων των θυρών.⁴⁸ Για το χρονικό διάστημα από 1.08.2020 έως 6.11.2020 υπήρξε χαλάρωση των υγειονομικών πρωτοκόλλων.⁴⁹ Ενώ από 7.11.2020 έως την στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές (31.05.2021) υπάρχει μια σκλήρυνση των μέτρων, με αποτέλεσμα οι συνεδριάσεις των συλλογικών οργάνων με φυσική παρουσία των μελών τους να είναι δυνατόν να

47 Οδηγία (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016, Ν. 4624/2019 (ΦΕΚ 137/Α’/29-8-2019)

48 Παρ. 1 αρ. 10 της ΠΝΠ (ΦΕΚ 55/11.03.2020, Τεύχος Α’), ΥΠ.ΕΣ. 18318/13.03.2020 (Α.Δ.Α.:9ΛΠΧ46ΜΤΛ6-1ΑΕ)

49 Εκδόθηκε η ΚΥΑ Δ1α/ΓΠ.οικ. 48976/31.07.2020 (ΦΕΚ 3165/31.07.2020, τ.Β’), όπως τροποποιήθηκε από την ΚΥΑ Δ1α/ΓΠ.οικ. 50361/07.08.2020 (ΦΕΚ 3331/09.08.2020 τ.Β’)

πραγματοποιηθούν εφόσον ο αριθμός τους δεν υπερβαίνει τα επτά (7) μέλη (συμπεριλαμβανομένου και του πρακτικογράφου, και όποιων άλλων συμμετεχόντων) και με την προϋπόθεση της τήρησης των υγειονομικών κανόνων (δλδ τήρηση της απαιτούμενης απόστασης του 1,5 μέτρου και της χρήσης της μη ιατρικής μάσκας).⁵⁰ Σε κάθε περίπτωση οι συνεδριάσεις αυτές πραγματοποιούνται κεκλεισμένων των θυρών.

Επισημαίνονται τα ακόλουθα αναφορικά με τον αριθμό των μελών των συλλογικών οργάνων διοίκησης των δήμων: Ο αριθμός των μελών του δημοτικού συμβουλίου καθορίζεται με πληθυσμιακά κριτήρια, με ελάχιστο αριθμό τα δεκατρία (13) μέλη σε δήμους με πληθυσμό έως δύο χιλιάδες (2.000) κατοίκους και ανώτερο τα σαράντα εννέα (49) σε δήμους με πληθυσμό από εκατόν πενήντα χιλιάδες έναν (50.001) και άνω κατοίκους.⁵¹ Ο αριθμός των μελών της Ο.Ε. και της Ε.Π.Ζ. καθορίζεται επίσης με πληθυσμιακά κριτήρια και σε αναλογία με το αριθμό των μελών του Δ.Σ. και κυμαίνεται από επτά (7) έως έντεκα (11) άτομα.⁵² Σε συνέχεια των ανωτέρω συμπεραίνουμε ότι είναι αδύνατη η συνεδρίαση των συλλογικών οργάνων διοίκησης των δήμων της χώρας με φυσική παρουσία των μελών τους για χρονικό διάστημα που εκτείνεται διαρκώς.⁵³

3. Η δημοκρατία στους Δήμους

Στην τοπική αυτοδιοίκηση εφαρμόζεται η κλασική μορφή της πολιτικής αντιπροσώπευσης, μέσω της ανάδειξης των αιρετών οργάνων από τους πολίτες, αλλά και η άμεση συμμετοχή των πολιτών στη διαχείριση των τοπικών υποθέσεων. Η εισαγωγή θεσμών που εξασφαλίζουν την ενεργότερη και αμεσότερη συμμετοχή των πολιτών συμβάλλει και στην επίτευξη ενός ακόμη στόχου, στην ποιοτική αναβάθμιση της τοπικής δημοκρατίας.

Παραθέτονται συνοπτικά θεσμοί που προάγουν την δημοκρατία, η οποία εγγυάται την ελευθερία των πολιτών⁵⁴ σε τοπικό επίπεδο και οι οποίοι δοκιμάζονται στις

---

50 Εγκ. 426/77233/13.11.2020ΥΠ.ΕΣ., Δ1α/Γ.Π.οικ. 22489/16-4-2021 (ΦΕΚ Β' 1558) ΚΥΑ

51 Άρθρο 7 παρ. 2 του ν.3852/2010 (ΦΕΚ 87/2010 Τεύχος Α')

52 Άρθρο 74 παρ. παρ. 1 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το αρ. 76 του ν.4555/2018 και το αρ. 2 παρ. 1 του ν.4623/2019.

53 ΚΥΑ Δ1α/Γ.Π.οικ. 31950/21.05.2021 (ΦΕΚ 2141/22.05.2021 τ. Β')

54 Α. Μάνεσης, «Συνταγματική θεωρία και Πράξη Ι», Θεσσαλονίκη, εκδ. Σάκκουλα 1980, σελ. 54επ.

παρούσες συνθήκες λόγω των περιοριστικών μέτρων κυκλοφορίας και συναθροίσεων που έχουν επιβληθεί.

3.1 Δικαιώματα και υποχρεώσεις των αιρετών ως προς την συμμετοχή και τον ρόλο τους στα συλλογικά όργανα

Δια μέσου της εφαρμογής της δημοκρατικής αρχής (άμεση και καθολική ψηφοφορία), γίνεται η επίδοση της πολιτικής εντολής στους αιρετούς για την διαχείριση του τοπικού δημόσιου συμφέροντος βάσει της προγραμματικής τους στοχοθεσίας. Η πολιτική αυτή εντολή δεν έχει δέσμιο χαρακτήρα, καθώς αξιολογούνται τα δεδομένα και οι συνθήκες που επικρατούν κάθε φορά και ανάλογα διαμορφώνεται η άποψη του αιρετού προκειμένου να εξυπηρετήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο το δημόσιο τοπικό συμφέρον.⁵⁵

Οι αιρετοί των ΟΤΑ ανήκουν στο πολιτικό προσωπικό της Πολιτείας και προκειμένου για την άσκηση του έργου τους πρέπει να διασφαλίζονται όλες οι απαραίτητες προϋποθέσεις,⁵⁶ όπως ορίζονται στον «Ευρωπαϊκό Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας»⁵⁷ και περιλαμβάνουν: «α) την ελευθερία δράσης του αιρετού β) την επαρκή οικονομική αποζημίωση, ανάλογη του έργου και ρόλου που αναλαμβάνει γ) την νομοθετική ρύθμιση των ασυμβιβάστων με τα καθήκοντα και τις δραστηριότητες των αιρετών, δηλαδή την θεσμική τους προστασία.»

---

55 Κατσούλης Δ., «Μελέτη με θέμα: Η καταστατική θέση των αιρετών», εκδ. Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Δεκ. 2013, σελ. 28-30

56 Άρθρο 135 του Ν.3463/2006 (ΦΕΚ 114/08.06.2006 Τ.Α')

57 «Ο Ευρωπαϊκός Χάρτης Αυτονομίας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης καταρτίστηκε στο Συμβούλιο της Ευρώπης από επιτροπή κυβερνητικών εμπειρογνομόνων υπό την επίβλεψη της Διευθύνουσας Επιτροπής για Περιφερειακά και Δημοτικά Ζητήματα και βάσει σχεδίου που υπέβαλε η Μόνιμη Διάσκεψη των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών της Ευρώπης. Ετέθη προς υπογραφή, ως σύμβαση, από τα κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης στις 15 Οκτωβρίου 1985» και τέθηκε σε ισχύ την 1 Σεπτεμβρίου 1988. Συμπληρώθηκε από ένα Πρόσθετο Πρωτόκολλο στις 16 Νοεμβρίου 2009 που τέθηκε σε ισχύ την 1 Ιουνίου 2012. Σκοπός η προστασία και η ενίσχυση της αυτονομίας της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ευρώπη μέσω ενός εγγράφου που να εφαρμόζει τις αρχές που έχουν αναγνωρίσει όλα τα δημοκρατικά κράτη της Ευρώπης. Το έγγραφο «ενσαρκώνει μάλιστα την ιδέα ότι ο βαθμός αυτονομίας, την οποία διαθέτουν οι ΟΤΑ, μπορεί να θεωρείται η λυδία λίθος μιας πραγματικής δημοκρατίας.», <https://rm.coe.int/1680719a3b>. Στην Ελλάδα ο Ευρωπαϊκός Χάρτης Τοπικής Αυτονομίας κυρώνεται με το ν. 1850/1990, με τον οποίο εισάγεται η έννοια της τοπικής αυτονομίας.

Η εθνική νομοθεσία ρυθμίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις άσκησης του πολιτικού και διοικητικού λειτουργήματος των αιρετών, τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους.⁵⁸

Εκτός από την υποχρέωση παρουσίας στις συνεδριάσεις των συλλογικών οργάνων που μετέχουν ως εκλεγμένα ή ορισμένα μέλη, οφείλουν να λαμβάνουν γνώση των προς συζήτηση θεμάτων, να γνωμοδοτούν και να ψηφίζουν κατά συνείδηση, με γνώμονα το συμφέρον των δημοτών, ανεμπόδιστοι από προσωπικά ή ιδιωτικά συμφέροντα. Η ελευθερία δράσης των αιρετών περιορίζεται από την αρχή της νομιμότητας που καθορίζει τόσο το περιεχόμενο όσο και διαδικασία εφαρμογής των αποφάσεων που αφορούν το δημόσιο τοπικό συμφέρον.

Από την αρχή της νομιμότητας απορρέει και η υποχρέωση τήρησης της αρχής της «χρηστής διακυβέρνησης»,⁵⁹ η οποία αποτελεί εφαρμογή της χρηστής διοίκησης σε επίπεδο επιτελικής βάσης και περιλαμβάνει την διαφανή και υπεύθυνη διαχείριση των ανθρώπινων, φυσικών, οικονομικών και χρηματοδοτικών πόρων, σαφείς διαδικασίες αποφάσεων, υπεροχή του δικαίου κατά την διαχείριση και κατανομή των πόρων, πρόληψη και καταστολή της διαφθοράς καθώς και λογοδοσία των αιρετών.

3.2 Η εμπλοκή πολιτών στην διοίκηση των τοπικών υποθέσεων

Η δημοκρατία στηρίζεται στη συμμετοχή των πολιτών είτε με αντιπροσωπευτικό τρόπο, μέσω εκλεγμένων αντιπροσώπων που αποφασίζουν για όλα τα ζητήματα, είτε με συμμετοχικό τρόπο, που εισάγει στοιχεία άμεσης δημοκρατίας και εμπλέκει τους πολίτες στην διεύθυνση και διαχείριση των πολιτικών υποθέσεων. Οι δύο αυτές

---

58 Άρθρα 58 έως 78 του ν.3852/2010, όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν με τον ν.4555/2018 και τον ν.4623/2019 & ΥΠ.ΕΣ. Εγκ.86/59642/20.08.2019

59 Το «Ευρωπαϊκό Σήμα Αριστείας για την Καλή διακυβέρνηση» αποτελεί μια πρωτοβουλία σε ευρωπαϊκό επίπεδο που θέτει τους Ελληνικούς Δήμους σε μια διαδικασία αυτοαξιολόγησης σύμφωνα με τα Ευρωπαϊκά πρότυπα, αλλά και προβάλλει τους Δήμους της χώρας σε ευρωπαϊκό επίπεδο στην δύσκολη συγκυρία της πανδημίας, με σκοπό την πιστοποίηση των δήμων που επιτυγχάνουν ένα πρότυπο διακυβέρνησης, σύμφωνα με τις **12 Ευρωπαϊκές Αρχές Καλής Διακυβέρνησης** του Συμβουλίου της Ευρώπης, https://www.ita.org.gr/el/images/delita/eu-sima-aristeia/ITA_leaflet_ELoGE.pdf, οδηγίες συμπλήρωσης ερωτηματολογίου, https://www.ita.org.gr/el/images/delita/eu-sima-aristeia/Supporting_Guidance.gr1.pdf, ερωτηματολόγιο, https://www.ita.org.gr/el/images/delita/eu-sima-aristeia/GR-ELoGE_quest-mayor.gr1.docx

μορφές δημοκρατίας, αντιπροσωπευτική και συμμετοχική – διαβουλευτική, λειτουργούν συμπληρωματικά.

Στους δήμους εμπλουτίζεται η αντιπροσωπευτική δημοκρατία με κάποιες συμμετοχικές διαδικασίες. Η συμμετοχική δημοκρατία αφορά την άσκηση στην πράξη των δημοκρατικών δικαιωμάτων, καθώς δίνεται η δυνατότητα στους πολίτες να διαμορφώνουν και να διαχειρίζονται το πολιτικό γίνεσθαι της τοπικής κοινωνίας όπου διαβιούν και δραστηριοποιούνται. Ο ρόλος του δημότη και της τοπικής κοινωνίας κατ' επέκταση αναβαθμίζεται με την ενεργότερη ανάμειξή τους στην διοίκηση των τοπικών υποθέσεων. Η ενίσχυση της συμμετοχής των δημοτών λειτουργεί συμπληρωματικά και όχι σε αντιδιαστολή με τον υπάρχοντα θεσμό της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας.

Το «Πρόγραμμα Κλεισθένης» το οποίο τροποποίησε και συμπλήρωσε τον «Καλλικράτη» ενίσχυσε τους συμμετοχικούς θεσμούς, με χαρακτηριστικά παραδείγματα⁶⁰ τις λαϊκές συνελεύσεις των κατοίκων των δημοτικών κοινοτήτων, την δυνατότητα για δημοτικό δημοψήφισμα,⁶¹ τον θεσμό του Συμπαραστάτη του δημότη και της επιχείρησης που λειτουργεί διαμεσολαβητικά για την επίλυση προβλημάτων κακοδιοίκησης και το Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων, που αποτελεί ένα συμβουλευτικό όργανο επιφορτισμένο με προβλήματα ένταξης των μεταναστών στην κοινωνία και εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης του τοπικού πληθυσμού. Σημαντικός συμμετοχικός θεσμός είναι και η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης⁶² που αποτελεί ένα συμβουλευτικό όργανο, το οποίο συγκροτείται με την συμμετοχή εκπροσώπων φορέων της τοπικής κοινωνίας και δημοτών. Το συμβούλιο της κοινότητας καταρτίζει το σχέδιο του προϋπολογισμού εξόδων της, ενώ οι κάτοικοι καθώς και οι συνδικαλιστικοί, επιστημονικοί και κοινωνικοί φορείς του Δήμου καλούνται στον απολογισμό των πεπραγμένων της δημοτικής αρχής.

---

60 Ν.4555/2018 (ΦΕΚ 133 Α'/19-7-2018) και Ν.3852/2010 (ΦΕΚ 87 Α'/07-06-2010)

61 Αναστολή των άρθρων 133-151 που ρυθμίζουν τα σχετικά για την τρέχουσα αυτοδιοικητική περίοδο (1η Σεπτεμβρίου 2019 έως την 31η Δεκεμβρίου 2023), σύμφωνα με αρ. 1 παρ. 11 του Ν.4674/2020 (ΦΕΚ 53 Α'/11-03-2020)

62 Βλπ «Οδηγός Διαβούλευσης για ΟΤΑ - Μεθοδολογία και Τεχνικές» από ΕΕΤΑΑ Α..Ε. (Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης), με συντάκτη τον Στέφανο Μιχιώτη, Μηχανολόγο Μηχανικό PhD, Οκτώβριος 2020, ο οποίος αποτελεί μια απόπειρα παρουσίασης της υφιστάμενης κατάστασης και ένα οδηγό μεθόδων και τεχνικών διαβούλευσης, δημοσιευμένο στο https://www.eetaa.gr/odhgoi/22102020_odhgos_diavoulefshs_gia_OTA.pdf

Οι συμμετοχικές διαδικασίες έχουν ουσιαστικά ανασταλεί λόγω της εφαρμογής των υγειονομικών πρωτοκόλλων, των μέτρων περιορισμού κυκλοφορίας και συναθροίσεων.

4. Η “προβληματική” λειτουργία των συλλογικών οργάνων

Η ανάγκη για την προστασία της δημοσίας υγείας έθεσε σε εφαρμογή το σχέδιο αντιμετώπισης της πανδημίας, με επιπτώσεις στις προσωπικές ελευθερίες και πιο συγκεκριμένα θα μας απασχολήσει μια επιμέρους πτυχή της, η ελευθερία συμμετοχής στα κοινά, όπως προκύπτει από την προσαρμογή του τρόπου λειτουργίας των συλλογικών οργάνων στην έκτακτη συνθήκη.

Το ξέσπασμα της πανδημίας και η επίδρασή της στη λειτουργία των συλλογικών οργάνων των δήμων, δημιούργησε ένα πλαίσιο κρίσης που μεταφράζεται σε έλλειψη δημοκρατίας και διαλόγου και σε ατροφία της πολιτικής αντιπαράθεσης. Πληθαίνουν οι φωνές για την απαξίωση των δημοτικών παρατάξεων, οι οποίες εκπροσωπούν ένα κομμάτι της κοινωνίας στο δημοτικό συμβούλιο, με αποτέλεσμα η φωνή της κοινωνίας να μην ακούγεται.

Αν και προκρίνονται εναλλακτικοί τρόποι συνεδριάσεων των συλλογικών οργάνων που πληρούν τους ενδεδειγμένους κανόνες ασφαλείας και προστασίας, εντούτοις, υπάρχουν δήμοι που επιλέγουν τις συνεδριάσεις “δια περιφοράς”, όντας απροετοίμαστοι στην αρχή τεχνικά και στην συνέχεια διότι ο τρόπος αυτός θεωρείται πιο εύκολος, πιο γρήγορος και πιο προσιτός για την εξυπηρέτηση των έκτακτων αναγκών των ημερών.

Η καταστρατήγηση της διαφάνειας και της αντιπροσωπευτικότητας σε αυτού του τύπου τις συνεδριάσεις των συλλογικών οργάνων μπορεί να επιβεβαιωθεί βάσει κάποιων ενδεικτικών επισημάνσεων επί της διαδικασίας:

- Δεν υπάρχει η δυνατότητα συζήτησης και ανταλλαγής επιχειρημάτων και μάλιστα για πολύ σοβαρά ζητήματα, που δεν είναι επείγοντα, δεν σχετίζονται με τα μέτρα για την προστασία από τον κορωνοϊό και θα έπρεπε να συζητηθούν σε συνεδρίαση “ανοικτή” σε όλους, με την δυνατότητα παρουσίας εκτός από αυτή των δημοτικών συμβούλων και εκπροσώπων φορέων του τόπου, ιδιωτών, δημοτικών υπαλλήλων και προέδρων των κοινοτήτων.

- Δεν υπάρχει η δυνατότητα πρακτικά τα συλλογικά όργανα να αποφασίζουν για την συζήτηση εκτός ημερήσιας διάταξης θεμάτων, που έχουν δικαίωμα να θέσουν οι δημοτικές παρατάξεις, ούτε να γίνεται επί της ουσίας συζήτηση στα πλαίσια της ενημέρωσης που προηγείται της συζήτησης των θεμάτων των συλλογικών οργάνων.
- Η κάθε παράταξη και ο κάθε δημοτικός σύμβουλος δεν μπορεί να γνωρίζει τις τοποθετήσεις των υπολοίπων μελών επί των θεμάτων. Ακόμα και μετά το πέρας των συνεδριάσεων και την ανάρτηση των αποφάσεων στο “διαύγεια”, γίνεται γνωστό μόνο το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας και όχι οι τοποθετήσεις παρατάξεων και συμβούλων.
- Είναι προφανές ότι, αφού η συνεδρίαση δεν γίνεται με την συνήθη διαδικασία και ελλείπει φυσικής παρουσίας, δεν υπάρχει δυνατότητα ανάπτυξης διαλόγου, τα στάδια της συζήτησης, πρωτολογίας και δευτερολογίας παραλείπονται. Δεν υπάρχει η δυνατότητα των δημοτικών παρατάξεων να τοποθετηθούν επί της ουσίας, να διατυπώσουν ερωτήσεις ή να καταθέσουν προτάσεις, να θέσουν θέματα κλπ.
- Δεν δίνεται η δυνατότητα ενημέρωσης των δημοτικών παρατάξεων και διατύπωσης διευκρινιστικών ερωτήσεων που αφορούν τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, σε αντίθεση με τις “δια ζώσης” συνεδριάσεις, όπου ο πρόεδρος του συλλογικού οργάνου έχει το δικαίωμα να καλεί στη συνεδρίαση δημοτικούς υπαλλήλους για τυχόν διευκρινήσεις και απαντήσεις ερωτήσεων.
- Οι δημότες δεν έχουν πρόσβαση στις συνεδριάσεις των συλλογικών οργάνων, δεν γνωρίζουν τις εισηγήσεις της δημοτικής αρχής ούτε τις γνώμες των αντιπολιτευόμενων, δεν έχουν δικαίωμα ακρόασης και συμμετοχής.

5. Το θεσμικό “αντίβαρο” της τηλεδιάσκεψης και της εποπτείας επί των πράξεων των δήμων

Η τηλεδιάσκεψη έχει πολλά πλεονεκτήματα, όπως:

- δυνατότητα για άμεσο προγραμματισμό μέσω διαδικτύου που επιτρέπει στον διοργανωτή της συνεδρίασης την ρύθμιση της ημερομηνίας και της ώρας της συνεδρίασης και την αποστολή πρόσκλησης στους συμμετέχοντες,
- ευελιξία τόσο για την διοργανώτρια δημοτική αρχή όσο και για τους συμμετέχοντες σε αυτήν (οι καλούντες μπορούν να φύγουν και να επιστρέψουν στη συζήτηση όποτε είναι επιθυμητό, να συμμετέχουν ακόμα και όταν βρίσκονται στην εργασία τους, κτλ),

- δυνατότητα απόδειξης του ποιος συμμετείχε στην συνεδρίαση και καταγραφής της, με αποτέλεσμα να μπορεί για παράδειγμα να ανατρέξει ο πρακτικογράφος της επιτροπής στην εγγραφή σε περίπτωση διαφωνιών ή ερωτήσεων,
- δημιουργία ψηφιακών οδών περάτωσης των διαδικασιών μέσω της αξιοποίησης των πλεονεκτημάτων που προσφέρουν το διαδίκτυο, τα ψηφιακά μέσα και οι νέες τεχνολογίες, γεγονός που συνεπάγεται την τεχνική εξέλιξη και εξειδίκευση του προσωπικού, την αναβάθμιση του ηλεκτρονικού εξοπλισμού των υπηρεσιών, την εξοικείωση τόσο των υπαλλήλων όσο και των δημοτικών συμβούλων με τις νέες τεχνολογίες που προάγουν την διαδραστική επικοινωνία.
- δυνατότητα τηλεοπτικής μετάδοσης ή παρακολούθησης σε πραγματικό χρόνο των συνεδριάσεων μέσω του διαδικτύου, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα οι δημότες να διαμορφώνουν αδιαμεσολάβητη άποψη για όσα διαμείβονταν στα δημοτικά συμβούλια ή τις επιτροπές. Το επίπεδο ενημέρωσης υπερτερεί σε σχέση με την ενημέρωση που προέρχεται από τα δελτία τύπου της διοίκησης των δήμων και των δημοτικών παρατάξεων και από την ειδησεογραφία των διαπιστευμένων δημοσιογράφων.

Τόσο η απόδοση λογαριασμού και η ανάληψη ευθυνών όσο και η έγκυρη και έγκαιρη πληροφόρηση είναι το αντίδοτο στην προβληματική κατάσταση που δημιουργείται στα πλαίσια διαχείρισης της υγειονομικής κρίσης.

Επιπροσθέτως, η εμπειρία από την διαχείριση των συνεπειών της πανδημίας του COVID-19 επέδειξε την αναγκαιότητα του ψηφιακού μετασχηματισμού της δημόσιας διοίκησης και της απόκτησης ψηφιακών δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού. Η Ελλάδα καταλαμβάνει μία από τις χαμηλότερες θέσεις στους διεθνείς δείκτες που αξιολογούν την ψηφιακή ωριμότητα των χωρών ανά τον κόσμο.⁶³ Οι τεχνολογικές

---

63 Για παράδειγμα η χώρα μας στο **Δείκτη Ανάπτυξης Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης** (E-Government Development Index, EGDI) καταλαμβάνει την 42η θέση μεταξύ των 193 κρατών της έρευνας για το 2020, **κατέχοντας την 27η θέση ανάμεσα στις 28 χώρες της Ε.Ε.**, στο Δείκτη Ανάπτυξης ΤΠΕ (ICT Development Index, IDI) κατατάσσεται 38η μεταξύ 192 κρατών για το 2017 και 25η ανάμεσα στις χώρες της Ε.Ε., στο Δείκτη Ψηφιακής Εξέλιξης (Digital Evolution Index, DEI4) βρίσκεται στην 38η θέση μεταξύ των 60 υπό έρευνα κρατών για το 2017, ενώ στο δείκτη Διευκόλυνσης της Ψηφιοποίησης (Enabling Digitalization Index - EDI) η Ελλάδα κατατάσσεται 43η μεταξύ 115 κρατών για το 2019. Πηγή: Υπ. Ψηφιακής Διακυβέρνησης, «Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025», Δεκέμβριος 2020, στο οποίο αποτυπώνεται η ψηφιακή στρατηγική, η οποία έχει τετραετή ορίζοντα και επικαιροποιείται ετησίως, ανάλογα με τις

λύσεις που αναπτύχθηκαν κατά κοινή ομολογία με γρήγορους ρυθμούς για την αντιμετώπιση της πανδημίας πολλές φορές προσκρούουν στην ψηφιακή ανωριμότητα των χρηστών με αποτέλεσμα να μην υπάρχει η δυνατότητα αξιοποίησης και χρήσης των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ), σε οποιαδήποτε μορφή τους.

Ασφαλώς, δεν πρέπει να ξεχνάμε τον έλεγχο νομιμότητας που ασκείται στις αποφάσεις των συλλογικών οργάνων από την εποπτεύουσα αρχή,⁶⁴ ήτοι τους Συντονιστές Αποκεντρωμένης Διοίκησης, βάσει του άρθρου 225 του ν.3852/10, καθώς και από τις Ειδικές Επιτροπές του άρθρου 152 του ΚΔΚ. Ο Ελεγκτής Νομιμότητας όμως, πέρα από τις πράξεις που αποστέλλονται ή προσβάλλονται ενώπιον του, μπορεί και αυτεπαγγέλτως⁶⁵ να ακυρώσει οποιαδήποτε απόφαση των συλλογικών ή μονομελών οργάνων των δήμων για λόγους νομιμότητας. Επιπροσθέτως, είναι σε ισχύ και η άσκηση της ειδικής διοικητικής προσφυγής,⁶⁶ κατά αποφάσεων των συλλογικών ή μονομελών οργάνων των δήμων, ενώπιον του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

ιδιαίτερες συνθήκες και τις τεχνολογικές εξελίξεις. Η ετήσια επικαιροποίηση της βίβλου αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του Ενοποιημένου Προγράμματος Κυβερνητικής Πολιτικής του ν.4622/2019 (Α' 133) και είναι δεσμευτική για όλους του φορείς του δημόσιου τομέα, τους οποίους αφορά. Ανακτημένο από: <https://digitalstrategy.gov.gr/>

64 Την περίοδο της υγειονομικής κρίσης επιμηκύνεται το χρονικό διάστημα άσκησης υποχρεωτικού ελέγχου νομιμότητας επί των πράξεων της αυτοδιοίκησης, από τριάντα (30) σε εξήντα (60) ημέρες, σύμφωνα με περιπτ β' της παρ. 7 του αρ. 24 της από 14.03.2020 ΠΝΠ (ΦΕΚ 64 Α') που κυρώθηκε νομοθετικά με το αρ. 3 του Ν.4682/20

65 Άρθρο 117 του ν.4555/2018

66 Άρθρο 118 του ν.4555/2018

Κεφάλαιο Γ' «Σύναψη δημόσιων συμβάσεων κατά την περίοδο της πανδημίας»

Η τρέχουσα πανδημία επιβαρύνει τον προϋπολογισμό των δήμων με αύξηση δαπανών και μείωση εσόδων και αλληλεπιδρά και στην οικονομική διαχείριση αυτών, μέσω της εφαρμογής του κανονιστικού πλαισίου αντιμετώπισης του κορωνοϊού Covid-19, αναφορικά με τον τρόπο σύναψης συμβάσεων που εκτίθεται παρακάτω.

1. Τοπική Δημοσιονομική αυτοδιοίκηση

Ο όρος Τοπική Δημοσιονομική αυτοδιοίκηση αφορά την εξουσία της τοπικής αυτοδιοίκησης στην εξασφάλιση των εσόδων και στην πραγματοποίηση των δαπανών με τρόπο που την καθιστά ανεξάρτητη και ενισχύει την αυτοτέλεια και την αυτονομία της. Η δημοσιονομική αποκέντρωση από την άλλη, έννοια αλληλένδετη αλλά όχι ταυτόσημη με την προηγούμενη, προσδιορίζει τον βαθμό συμμετοχής της αυτοδιοίκησης στα φορολογικά έσοδα και στις δημόσιες δαπάνες σε μία χώρα.⁶⁷

Η χώρα μας παρουσιάζει τον μεγαλύτερο βαθμό δημοσιονομικής αποκέντρωσης μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ, καθώς κατέχει τις τελευταίες θέσεις, μεταξύ των χωρών της Ε.Ε. για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, σε έσοδα και δαπάνες όσον αφορά την συμμετοχή της Τ.Α. σε αυτά τόσο ως ποσοστό του ΑΕΠ όσο και στο σύνολο των κυβερνητικών εσόδων και δαπανών αντίστοιχα.⁶⁸

Η υποχρέωση του κράτους να διασφαλίζει την οικονομική αυτοτέλεια της Τ.Α. κατοχυρώθηκε συνταγματικά,⁶⁹ όμως οι κρατικές επιχορηγήσεις εξακολουθούν να αποτελούν την σημαντικότερη πηγή χρηματοδότησης του προϋπολογισμού των Δήμων, με ποσοστό 50% περίπου των εσόδων τους. Ακολουθούν τα ίδια έσοδα σε ποσοστό 23%, προερχόμενα από λίγους πόρους και συγκεκριμένα σε ποσοστό που υπερβαίνει το 50% από τα τέλη καθαριότητας και φωτισμού, αν σε αυτά συνυπολογίσουμε και τα τακτικά έσοδα παρελθόντων οικονομικών ετών.⁷⁰

---

67 Πετράκος Γ.- Ψυχάρης Ι., *Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα*, Β' Έκδοση (2016), Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα, σελ. 449

68 Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΙΤΑ), *Τριετής στρατηγική μεταρρυθμίσεων στη δημόσια διοίκηση και την τοπική αυτοδιοίκηση (2016-2018)*, Επιστημονικός Υπεύθυνος Ι. Ψυχάρης, Αθήνα, 2016, σελ. 33-48, https://www.ita.org.gr/el/images/meletes_ita/ITA_trietis_stratigiki.pdf

69 Άρθρο 102 Σ

70 Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΙΤΑ), *Φορολογική Αποκέντρωση και ενίσχυση της Οικονομικής Αυτοτέλειας των ΟΤΑ Α' Βαθμού στην Ελλάδα*, Επιστημονικός Υπεύθυνος Ι. Ψυχάρης, Αθήνα,

Η οικονομική αυτοτέλεια των ΟΤΑ δεν συνεπάγεται και φορολογική αυτοτέλεια (δεν μπορούν να θεσπίσουν και να επιβάλλουν νόμους),⁷¹ άρα η βιωσιμότητά τους εξαρτάται από την παραχώρηση υπέρ αυτών πόρων της Κεντρικής Διοίκησης, καθώς και από την νομοθετική θέσπιση ιδίων πόρων των ΟΤΑ. Ευθύνη των ΟΤΑ όμως είναι η διαχείριση των εσόδων που τους έχουν μεταβιβαστεί από το Κράτος, καθώς και η συλλογή και διαχείριση των εσόδων που έχουν θεσπιστεί προς όφελος της τοπικής αυτοδιοίκησης από το κράτος, όπως διαπιστώνεται ότι συμβαίνει και στην τρέχουσα συγκυρία.

Η πορεία τόσο των εσόδων όσο και των δαπανών των δήμων το διάστημα της υγειονομικής κρίσης επιβεβαιώνει την εξάρτησή τους από την κεντρική διοίκηση, καθώς το αντίβαρο τόσο για την μεγάλη απώλεια ιδίων εσόδων όσο και για την κάλυψη των αυξημένων αναγκών, λόγω της λήψης μέτρων αποφυγής της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19, ήταν η κρατική οικονομική ενίσχυση και συγκεκριμένα η επιχορήγηση εκτάκτως από τους κεντρικούς αυτοτελείς πόρους έτους 2020.⁷²

2. Ίδια έσοδα των δήμων κατά την περίοδο της πανδημίας

Συγκεκριμένα μέτρα, όπως φορολογικές ελαφρύνσεις, απαλλαγές, αναβολές και μείωση των συντελεστών, στο πλαίσιο των μέτρων αντιμετώπισης των συνεπειών της υγειονομικής κρίσης, επηρεάζουν αρνητικά την πορεία των φορολογικών εσόδων των ΟΤΑ. Απώλεια εσόδων σημειώνεται και λόγω του περιορισμού των εισπράξεων από τέλη που σχετίζονται με δημοτικές υπηρεσίες και εγκαταστάσεις. Επιπλέον, περιορίστηκαν τα έσοδα λόγω διακοπής πολιτισμικών και αθλητικών εκδηλώσεων. Τέλος, τα έσοδα από την κινητή και ακίνητη περιουσία επηρεάζονται λόγω της μείωσης ενοικίου και των χαμηλότερων εσόδων από δικαιώματα, που προκύπτουν από την ύφεση.

Υπενθυμίζεται ότι ο φόρος Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων και ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) χρηματοδοτούν τους ΚΑΠ και η μείωση της

2017, σελ. 95-97, https://www.ita.org.gr/el/images/meletes_ita/ITA_FOROLOGHKH.pdf

71 Πετράκος Γ.- Ψυχάρης Ι., όπ. π. (υποσημ. 67), σελ. 453

72 Απόφαση 18209/13-3-2020 ΥΠ.ΕΣ. (ΑΔΑ: Ψ0Γ646ΜΤΛ6-Τ3Σ), Απόφαση 20210/27-3-2020 ΥΠ.Ε.Σ. (ΑΔΑ: ΨΗΛΒ46ΜΤΛ6-ΕΙΖ), Απόφαση 24325/16-4-2020 ΥΠ.ΕΣ. (ΑΔΑ: 66ΝΘ46ΜΤΛ6-6ΕΧ), Απόφαση 26232/28-4-2020 ΥΠ.ΕΣ. (ΑΔΑ: 6ΣΩΞ46ΜΤΛ6-Π6Ν), Απόφαση 30520/21-5-2020 ΥΠ.ΕΣ. (ΑΔΑ: 64ΧΒ46ΜΤΛ6-9Υ8), Απόφαση 63787/01-10-2020 ΥΠ.ΕΣ. (ΑΔΑ: 6Ε1Ν46ΜΤΛ6-Σ35), Απόφαση 79903/20-11-2020 ΥΠ.ΕΣ. (ΑΔΑ: 9ΨΣ34ΜΤΛ6-5ΟΘ)

κατανάλωσης και του εισοδήματος μεταξύ νοικοκυριών και επιχειρήσεων, θα μειώσει αυτόματα τις εισπράξεις από αυτούς τους φόρους.⁷³ Μια μείωση των φορολογικών εσόδων θα αντικατοπτρίσει μείωση των εσόδων που δικαιούνται οι δήμοι.

3. Υποχρεωτικές δαπάνες των δήμων κατά την περίοδο της πανδημίας

Με την παρ. 1 του αρ. 160 του ν. 3463/2006 αναγνωρίζεται η ισχύς του προϋπολογισμού του έτους που έχει λήξει προκειμένου για την εισπραξη κάθε είδους εσόδου και για την διενέργεια και την πληρωμή μόνον κάποιων υποχρεωτικών δαπάνες. Διευκρινίστηκε με εγκύκλιο του ΥΠ.Ε.Σ.⁷⁴ ότι στις εν λόγω υποχρεωτικές δαπάνες συγκαταλέγονται και οι κάθε είδους δαπάνες των δήμων για την προστασία της δημόσιας υγείας, καθώς και για την προστασία της υγείας των εργαζόμενων στους δήμους που ανακλύπουν στο πλαίσιο της αντιμετώπισης των συνεπειών της πανδημίας του κορωνοϊού Covid-19. Αντίστοιχα στις υποχρεωτικές δαπάνες εμπίπτουν και όσες διενεργούνται κατόπιν επιχορήγησης από την Κεντρική Διοίκηση για την αντιμετώπιση της πανδημίας, κατόπιν επιχορήγησης από τα Προγράμματα «Αντώνης Τρίτσης» και «Φιλόδημος Ι», καθώς και κατόπιν της λήψης εσόδου από δάνεια από τα εν λόγω προγράμματα.

4. Δημόσιες Συμβάσεις

Με τον Ν. 4412/16⁷⁵ η Ελλάδα ενσωματώνει τρεις νέες ευρωπαϊκές οδηγίες στην εθνική έννομη τάξη στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων. Οι δημόσιες συμβάσεις αντιμετωπίζονται ως το εργαλείο για μια βιώσιμη ανάπτυξη χωρίς περιορισμούς, παράλληλα με την διασφάλιση των δημόσιων πόρων και την διευκόλυνση της

---

73 Στο προσχέδιο του προϋπολογισμού έτους 2021, τα έσοδα του κρατικού προϋπολογισμού για το έτος 2020 παρουσιάζουν σημαντική απόκλιση σε σχέση με τον στόχο όπως αυτός αποτυπώνεται στην Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2020. Γίνεται πρόβλεψη μείωσης 16,2% έναντι του στόχου στους Φόρους επί αγαθών και υπηρεσιών (στην κατηγορία περιλαμβάνεται κυρίως ο Φ.Π.Α.), όπως αντίστοιχα στο Φόρο Εισοδήματος αναμένεται μείωση 16,3%, έναντι του στόχου του προϋπολογισμού 2020, σελ. 27, https://www.minfin.gr/documents/20182/12041501/%CE%A0%CE%A1%CE%9F%CE%A3%CE%A7%CE%95%CE%94%CE%99%CE%9F_%CE%9A%CE%A0_2021.pdf/ec6ca677-2d5e-4eb3-8a96-53ebca34e6fa

74 ΥΠ.Ε.Σ. Εγκ.487/87194/11.02.2020

75 Ν. 4412/16 (ΦΕΚ 147/08.08.2016 τεύχος Α'): "Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)."

συμμετοχής των μικρομεσαίων επιχειρήσεων⁷⁶ στις δημόσιες συμβάσεις, προκειμένου να αξιοποιηθούν οι τελευταίοι για την στρατηγική χρήση των δημοσίων πόρων.

Η δημόσια σύμβαση,⁷⁷ είναι σύμβαση είτε διοικητική⁷⁸ είτε ιδιωτική,⁷⁹ αμφοτεροβαρής υπό τη μορφή ανταλλαγής υλικών παροχών, συνάπτεται δε γραπτώς μεταξύ ιδιωτών και φορέων της δημόσιας διοίκησης με την λειτουργική έννοια⁸⁰, με αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την προμήθεια αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών.

Με τον όρο “ανάθεση της δημόσιας σύμβασης” νοείται το στάδιο εκείνο της διαγωνιστικής διαδικασίας κατά το οποίο η αναθέτουσα αρχή αποφασίζει ποια

---

76 Το νομικό πλαίσιο (Ν. 4412/2016) δίνει ιδιαίτερη σημασία στην διευκόλυνση της συμμετοχής των ΜΜΕ στη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων και την αξιοποίησή τους για την επίτευξη των κοινών κοινωνικών στόχων (στρατηγική χρήση δημοσίων συμβάσεων). Βλπ Κατευθυντήρια Οδηγία 17 Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ, με Α.Δ.Α: ΩΕ7ΤΟΕΤΒ-Ε7Ω. (Απόφαση 181/2016 της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων), με θέμα: “Ενίσχυση συμμετοχής των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ) στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων”.

77 Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του Ν.4412/2016 «...οι δημόσιες αρχές, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, δαπανούν κάθε χρόνο ποσοστό 18% του ΑΕΠ για την αγορά αγαθών, υπηρεσιών και την εκτέλεση έργων...»

78 Έννοια **διοικητικής σύμβασης** (τα τρία κριτήρια της νομολογίας του ΑΕΔ, που πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά, προκειμένου να χαρακτηρίζεται μία σύμβαση ως διοικητική με όλες τις έννομες συνέπειες που επάγεται αυτός ο χαρακτηρισμός (εφαρμοστέο δίκαιο-δικαιοδοσία)): α) το ένα συμβαλλόμενο μέρος να είναι το δημόσιο ή νπδδ, το οποίο να ασκεί δημόσια εξουσία, β) το αντικείμενο της σύμβασης να έχει σχέση με την άσκηση δημόσιας υπηρεσίας ή να εξυπηρετεί δημόσιο σκοπό, γ) η κατάρτιση και η εκτέλεση της σύμβασης να διέπονται, εν μέρει τουλάχιστον, από κανόνες διοικητικού δικαίου, ή η σύμβαση να περιέχει όρους που να δημιουργούν υπέρ του δημοσίου ή του νπδδ, εξαιρετικό συμβατικό καθεστώς, ιδίως της δυνατότητας μονομερούς επέμβασης στη σύμβαση και επιβολής κυρώσεων (ΑΕΔ 14/2007 Α' δημοσίευση ΝΟΜΟΣ, ΑΕΔ 10/2003 Α' δημοσίευση ΝΟΜΟΣ, ΑΠ Ολ 8/2000 ΕλλΔνη 2000, 667, ΑΠ 104/2006 Α' δημοσίευση ΝΟΜΟΣ, ΑΠ 260/1993 ΕλλΔνη 1994, 429, ΑΠ 88/1993 ΝοΒ 1994, 64, ΕφΘεσ 2424/2004 Αρμ 2005, 1115). Μεγάλο μέρος ιδιωτικών συμβάσεων πλέον εκδικάζεται στα διοικητικά δικαστήρια (αρ. 21 του ν.4491/2017).

79 Ράκος Δ., *Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων*, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2014, σελ. 9

80 Τάχος Α., *Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο*, εκδ. Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη, 2005, σελ. 689 κ.ε. Εκτός από το νπδδ κράτος και τα λοιπά νπδδ περιλαμβάνονται και οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου, ήτοι όσοι πληρούν το λειτουργικό κριτήριο (κάλυψη αναγκών γενικού συμφέροντος), αλλά και οργανικό κριτήριο μέσω της προϋπόθεσης, η οποία αναφέρεται σε περιπτώσεις χρηματοδοτικής ή διοικητικής εξάρτησης από τα δημόσια νομικά πρόσωπα.

προσφορά είναι η καλύτερη μεταξύ αυτών που πληρούν τους όρους της διακήρυξης του διαγωνισμού και είναι σύμφωνες με τις τεχνικές προδιαγραφές.⁸¹

Η συνθήκη της πανδημίας αύξησε την παρεμβατικότητα του κράτους,⁸² το οποίο θεωρήθηκε σημαντικός παράγοντας για την εξασφάλιση της δημόσιας υγείας και την ανάπτυξη της οικονομίας κάνοντας τις δημόσιες συμβάσεις πιο επίκαιρες από ποτέ, καθώς αποτελούν ένα εργαλείο δημόσιας πολιτικής που θα αξιοποιούνταν για να καλυφθεί η ανάγκη προμηθειών / η εκτέλεση υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης.

Σε αντίθεση μάλιστα με όλους του περιορισμούς που επιβλήθηκαν προκειμένου για την αντιμετώπιση της διασποράς της νόσου, η διαδικασία ανάθεσης των δημόσιων συμβάσεων συνεχίζει απρόσκοπτα, λόγω: α. του ηλεκτρονικού χαρακτήρα των διαδικασιών με αποτέλεσμα να μην απαιτείται διαπροσωπική επικοινωνία σε μεγάλο βαθμό, β. της ανεπηρέαστης λειτουργίας της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (Α.Ε.Π.Π.), και γ. της κατ' εξαίρεση λειτουργίας των αρμόδιων διοικητικών δικαστηρίων, για την εκδίκαση αιτήσεων αναστολής κατά αποφάσεων της Α.Ε.Π.Π., κατά την διάρκεια της αναστολής λειτουργίας των δικαστηρίων.

4.1 Οι δημόσιες συμβάσεις κατά την περίοδο της πανδημίας - Διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση λόγω κατεπείγοντος

Ζητήματα δημοσίων συμβάσεων κατά το χρονικό διάστημα λήψης έκτακτων μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας του ιού COVID-19 ρυθμίστηκαν με την έκδοση ΠΝΠ που κυρώθηκαν με νόμους⁸³ δίνοντας ευελιξία κινήσεων στις δημοτικές αρχές.

---

81 Ράικος Δ., οπ.π. (υποσημείωση 79), σελ. 460

82 Η πανδημία σε επίπεδο δήμων αντιμετωπίστηκε από τις επιχορηγήσεις που έλαβαν από το Κράτος, το οποίο κινήθηκε στο ίδιο πνεύμα με την Ε.Ε. που στήριξε οικονομικά, και όχι μόνο, τα κράτη μέλη της διαθέτοντας περίπου 37 δισ. ευρώ από τα διαρθρωτικά ταμεία της και προκειμένου για την ανάκαμψη από τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις από την πανδημία οι ηγέτες της Ε.Ε. συμφώνησαν να συσταθεί έκτακτο ταμείο ύψους 750 δισ. €, το αποκαλούμενο «Next Generation EU». Πηγή: «10 πράγματα που κάνει η ΕΕ κατά της COVID-19 και υπέρ της ανάκαμψης», Μάρτιος 2021, δημοσιευμένο στον επίσημο ιστότοπο της Συμβουλίου της ΕΕ και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/coronavirus/10-things-against-covid-19/>

83 Οι από 11-03-2020 (Α'55) & 14-03-2020 (Α'64) ΠΝΠ, οι οποίες κυρώθηκαν με το ν.4682/2020 (Α'76), η από 20-03-2020 (Α'68) ΠΝΠ, η οποία κυρώθηκε με το ν.4683/2020 (Α' 83), η από 30-03-2020 (Α'75) ΠΝΠ, η οποία κυρώθηκε με ν.4684/2020 (Α'86) και οι από 13-04-2020 (Α'84) & 01-05-2020 (Α'90) ΠΝΠ, οι οποίες κυρώθηκαν με το ν.4690/2020 (Α'104), περιλαμβάνουν

➤ Καθιστούν δυνατή την αναστολή των διαγωνισμών, την επιμήκυνση της ημερομηνίας υποβολής δικαιολογητικών συμμετοχής στις περιπτώσεις που έχει ήδη δημοσιευθεί προκήρυξη, την προσωρινή παύση προθεσμιών που αφορούν δημόσιες συμβάσεις ανεξάρτητα από το στάδιο ανάθεσης ή εκτέλεσης αυτών, όπως και την χρονική επέκταση προθεσμιών για όσο χρόνο αποφασίσει το αρμόδιο όργανο, που στην περίπτωση των δήμων είναι η Οικονομική Επιτροπή.

Στο πλαίσιο εφαρμογής του νόμου των δημοσίων συμβάσεων, εξακολουθούν να είναι στην διάθεση των αναθετουσών αρχών κάποια ευέλικτα εργαλεία, όπως:

➤ Στην περίπτωση των συμβάσεων κάτω των ορίων⁸⁴ που σχετίζονται με την αντιμετώπιση της πανδημίας και την περαιτέρω διασπορά της, διατηρούν την δυνατότητα του συνοπτικού διαγωνισμού για σύμβαση αξίας μέχρι εξήντα χιλιάδες (60.000,00) ευρώ πλην ΦΠΑ (σύντομη προθεσμία παραλαβής προσφορών, μη απαίτηση εγγυητικής επιστολής συμμετοχής, δυνατότητα αποσφράγισης όλων των φακέλων των διαγωνιζομένων σε μία συνεδρίαση, έκδοση μίας απόφασης κλπ). Το αρμόδιο όργανο διενέργειας της διαδικασίας είναι η Οικονομική Επιτροπή.

➤ Επιπροσθέτως, για συμβάσεις αξίας έως είκοσι χιλιάδες (20.000,00) ευρώ, εξακολουθούν να διατηρούν την δυνατότητα της απευθείας ανάθεσης, χωρίς σχετικούς διαδικαστικούς περιορισμούς. Στην διαδικασία αυτή το αρμόδιο αποφαινόμενο όργανο είναι ο Δήμαρχος. Ενώ, επίσης παρέχεται η δυνατότητα ανάθεσης σύμβασης ποσού μέχρι και 60.000 ευρώ, όταν αφορά συγκεκριμένες υπηρεσίες σχετιζόμενες με την παρούσα υγειονομική κρίση.

➤ Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αντιλαμβανόμενη την έκταση της επιδημικής κρίσης και θεωρώντας τις δημόσιες συμβάσεις σημαντικό εργαλείο για την αντιμετώπιση

διατάξεις δημοσίων συμβάσεων

84 N.4412/2016, αρ. 5 «Κατώτατα όρια (άρθρο 4 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ και Κανονισμός (ΕΕ) 2015/2170)». Τα ποσά των στοιχείων α', β' και γ' έχουν τροποποιηθεί, Βλ. [Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. 11.12.2019: Πίνακας με τα κατώτατα όρια των άρθρων 5 και 235 του ν. 4412/2016 για τη διετία 2020-2021 για τα ισχύοντα όρια.](#) Η θέσπιση των ορίων δικαιολογείται με την αναγωγή στις αρχές της ΣΛΕΕ και εν προκειμένω για δημόσιες συμβάσεις που υπερβαίνουν ορισμένη αξία αποσκοπεί στη διασφάλιση ότι οι εν λόγω αρχές εφαρμόζονται στην πράξη και ότι οι δημόσιες προμήθειες είναι ανοικτές στον ανταγωνισμό.

της, εξέδωσε Ανακοίνωση⁸⁵ σχετικά με την χρήση του πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις στην κατάσταση έκτακτης ανάγκης που σχετίζεται με την κρίση της νόσου Covid -19, που διαλαμβάνει τα εξής: Υπάρχει η δυνατότητα επιλογής της ανάθεσης της σύμβασης με ανοικτή (κάθε οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλλει προσφορά) ή κλειστή διαδικασία (κάθε οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλλει αίτηση συμμετοχής στο πλαίσιο της προκήρυξης, αλλά μόνο όσοι προκληθούν μπορούν να υποβάλλουν προσφορά), όπου και προβλέπεται η δυνατότητα σύντμησης των προθεσμιών υποβολής προσφορών (“επισπευσμένες” διαδικασίες) σε επείγουσες καταστάσεις, δεόντως αιτιολογημένες, οι οποίες καθιστούν αδύνατη την τήρηση της εφαρμοστέας ελάχιστης γενικής προθεσμίας.

Διαδικασία	Ελάχιστες κανονικές προθεσμίες	Ελάχιστες συντομευμένες προθεσμίες
Ανοικτή διαδικασία	35 ημέρες	15 ημέρες
Κλειστή διαδικασία (Βήμα 1: αίτηση συμμετοχής)	30 ημέρες	15 ημέρες
Κλειστή διαδικασία (Βήμα 2: υποβολή της προσφοράς)	30 ημέρες	10 ημέρες

Πίνακας 2: Επισπευσμένη ανοικτή ή κλειστή διαδικασία σε επείγουσες καταστάσεις

Πηγή: 2020/C 108 I/01, Ανακοίνωση της Επιτροπής

➤ Το δίκαιο της Ε.Ε παρέχει ένα πρόσθετο βοήθημα, το οποίο επιτρέπει την ταχύτερη ανάθεση συμβάσεων για την κάλυψη των αναγκών που σχετίζονται με την πανδημία COVID-19, την «διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση».

Το άρθρο 32.2.γ της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, που έχει ενσωματωθεί με το ταυτάριθμο άρθρο του ν. 4412/2016, προβλέπει την δυνατότητα προσφυγής στην «διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση, για λόγους κατεπείγουσας ανάγκης οφειλόμενης σε απρόβλεπτη κατάσταση», υπό τις συγκεκριμένες, συσταλτικά ερμηνευόμενες, προϋποθέσεις του άρθρου αυτού (μόνο στο απολύτως απαραίτητο μέτρο και υπό τον

85 2020/C 108 I/01, Ανακοίνωση της Επιτροπής «Οδηγίες από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με τη χρήση του πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις στην κατάσταση έκτακτης ανάγκης που σχετίζεται με την κρίση της νόσου COVID-19», [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XC0401\(05\)&from=EL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XC0401(05)&from=EL)

όρο ότι η κατεπείγουσα κατάσταση δεν οφείλεται σε έλλειψη επιμέλειας της αναθέτουσας αρχής). Το Ελεγκτικό Συνέδριο δέχεται ότι *απρόβλεπτες περιστάσεις είναι τα γεγονότα που δεν μπορούν αντικειμενικά με βάση τα διδάγματα της ανθρώπινης πείρας και λογικής να προβλεφθούν, είναι δε ανεξάρτητα της βούλησης της αναθέτουσας αρχής και δεν πρέπει να απορρέουν από έλλειψη προγραμματισμού και επιμέλειας αυτής.*⁸⁶

Στον νόμο των δημόσιων συμβάσεων δεν ορίζεται η διαδικασία διαπραγμάτευσης, παρά μόνο περιγράφονται οι περιπτώσεις που αυτή επιτρέπεται.⁸⁷ Επειδή, βάσει των δικαστικών αποφάσεων και της δικαστικής ερμηνείας, η διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσιότητα, έχει κριθεί ότι θεωρείται συνώνυμη με την απευθείας ανάθεση,⁸⁸ μπορούμε να δανειστούμε τον ορισμό που δίνει ο νόμος⁸⁹ για την απευθείας ανάθεση, σύμφωνα με τον οποίο ορίζεται «ως η διαδικασία ανάθεσης χωρίς εκ των προτέρων δημοσιότητα, στο πλαίσιο της οποίας οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς αναθέτουν στον οικονομικό φορέα της επιλογής τους, κατόπιν έρευνας αγοράς και διαβούλευσης με έναν ή περισσότερους οικονομικούς φορείς».⁹⁰ Στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας, όπως ορίζεται στην ευρωπαϊκή οδηγία, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να έρθει σε συνεννόηση απευθείας με τους πιθανούς αναδόχους, με σκοπό την σύναψη συμφωνίας, χωρίς διαδικαστικά προαπαιτούμενα, όπως είναι η δημοσιοποίηση της πρόθεσής της να προμηθευτεί αγαθά / υπηρεσίες, χωρίς να περιορίζεται από διορίες και χωρίς να δεσμεύεται με

---

86 Πράξεις ΕΣ 91, 105, 171, 191, 200, 205 & 214/2007, 15 & 74/2008

87 Άρθρα 32 και 269 του Ν. 4412/16

88 Πράξη 190/2015 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα, *Νομολογία επί θεμάτων Προληπτικού Ελέγχου των Κλιμακίων Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο I, IV, VII Τμήμα και Προσυμβατικού Ελέγχου των Ε, ΣΤ' και Ζ' Κλιμακίων του Ελεγκτικού Συνεδρίου έτους 2015*, σελ. 34, https://www.elsyn.gr/sites/default/files/nomologia_2015.pdf. Η διαφορά για τους δήμους έγκειται στο αρμόδιο όργανο διενέργειας της διαδικασίας, καθώς στη μεν περίπτωση της απευθείας ανάθεσης είναι ο Δήμαρχος, στη δε περίπτωση της διαπραγμάτευσης η αναθέτουσα αρχή είναι η Ο.Ε.

89 Άρθρο 2 § 1περ.31 του Ν. 4412/16

90 Στο άρθρο 2 παρ 6 ΥΑ 11389/93-ΕΚΠΟΤΑ που έχει καταργηθεί καθοριζόταν με τον ορισμό που ακολουθεί η διαπραγμάτευση: "Διαδικασία μέσω διαπραγμάτευσης" ή "απ' ευθείας ανάθεση" είναι η διαδικασία εκείνη στα πλαίσια της οποίας η αναθέτουσα αρχή προσφεύγει στους προμηθευτές της επιλογής της και διαπραγματεύεται τους όρους της σύμβασης με έναν ή περισσότερους από αυτούς.

χρηματικά όρια και κατώτατο αριθμό διεκδικητών της σύμβασης. Επειδή, σε επίπεδο ΕΕ δεν έχουν καθοριστεί οι τύποι και οι κανόνες για την διεξαγωγή της, στην πράξη αυτό σημαίνει ότι, οι δημόσιες αρχές μπορούν να δρουν με γοργούς ρυθμούς από σκοπιά τόσο πρακτική όσο και οικονομική, με μόνους ανασταλτικούς παράγοντες την δυνατότητα άμεσης και έγκαιρης διαθεσιμότητας των προς προμήθεια υλικών/παρεχόμενων υπηρεσιών.

Η κατά τα ανωτέρω ανάθεση δημόσιων συμβάσεων⁹¹ γίνεται με απόφαση της οικείας οικονομικής επιτροπής, ακόμα και χωρίς πίστωση στον προϋπολογισμό ή επάρκεια της υπάρχουσας,⁹² ενώ με την ίδια απόφαση γίνεται εισήγηση για υποχρεωτική αναμόρφωση του προϋπολογισμού, η οποία εγκρίνεται υποχρεωτικά από το Δ.Σ., στην πρώτη μετά την ανάθεση συνεδρίασή του.⁹³ Η σχετική απόφαση της αναθέτουσας αρχής, όπως αναφέραμε, πρέπει να φέρει πλήρη και ειδική αιτιολογία, αναφερόμενη στους λόγους για τους οποίους αποφασίζεται η προσφυγή στην εν λόγω εξαιρετική διαδικασία, η οποία μεταξύ άλλων πρέπει να διαλαμβάνει τις αρνητικές συνέπειες που θα προέκυπταν για το δημόσιο συμφέρον σε αντίθετη περίπτωση, ώστε να καθίσταται εφικτός από το Ελεγκτικό Συνέδριο ο έλεγχος της νομιμότητάς της,⁹⁴ ενώ στις περιπτώσεις που η αναβολή λήψης απόφασης απειλεί άμεσα τα συμφέροντα του Δήμου, νομίμως λαμβάνεται η σχετική απόφαση από τον Δήμαρχο, υπό την προϋπόθεση όμως ότι αυτή θα υποβληθεί προς έγκριση στην επόμενη συνεδρίαση της Ο.Ε..⁹⁵ Στην ίδια απόφαση, εκτός από την έγκριση προσφυγής στην εν λόγω διαδικασία, εγκρίνεται και η μελέτη της αρμόδιας υπηρεσίας, που στην προκειμένη περίπτωση είναι αρκετή μόνο η περιγραφή του αντικειμένου της προς ανάθεση σύμβασης και της αξίας αυτού,⁹⁶ καθώς και οι όροι της διαπραγμάτευσης, όπου αυτοί υπάρχουν. Επίσης συστήνεται η αρμόδια τριμελής επιτροπή διαπραγμάτευσης που εισηγείται στην αναθέτουσα αρχή για οτιδήποτε σχετικό ανακύπτει κατά την ανάθεση

---

91 Με την παρ. 1 του αρ. 74 του ν.4745/2020 ορίζεται ότι η παρ. 3 του αρ. 10 της από 11.03.2020 ΠΝΠ (ΦΕΚ 55 Α'), η οποία κυρώθηκε με το αρ. 2 του ν.4682/2020 (Α'76) διατηρείται σε ισχύ έως τις 28-02-2021 (ΥΠ.ΕΣ. Εγκ.163/33282/29-05-2020)

92 Προηγείται κανονικά η υποβολή πρωτογενούς αιτήματος στην Οικονομική Υπηρεσία και η καταχώρησή του στο ΚΗΜΔΗΣ

93 Άρθρο 10 παρ.3β της από 11.3.2020 ΠΝΠ (ΦΕΚ 55Α').

94 Ελ. Συν. Κλιμ. Τμ. 7 Πράξη 211/2015, Κλ. Ζ Πράξη 168/2012

95 Ελ. Συν. Κλιμ. Τμ. 7 Πράξη 104/2016 και Πράξη 214/2016

96 Ελ. Συν. Κλιμ. Τμ. 7 Πράξη 262/2017

της σύμβασης. Η διαδικασία εξαιρεί την απαίτηση εγγύησης συμμετοχής και εγγύησης καλής εκτέλεσης, ενώ και το αίτημα υποβολής ΤΕΥΔ⁹⁷ κρίνεται ως μη κατάλληλο, στις περιπτώσεις όπου η δυνατότητα ανάθεσης περιορίζεται σε έναν προκαθορισμένο συμμετέχοντα, λόγω του επείγοντος χαρακτήρα της ανάθεσης. Τα ελάχιστα απαιτούμενα δικαιολογητικά συμμετοχής περιορίζονται στους προβλεπόμενους υποχρεωτικούς λόγους αποκλεισμού.⁹⁸ Χρόνος έναρξης της διαδικασίας θεωρείται η ημερομηνία αποστολής προς τους οικονομικούς φορείς της πρώτης πρόσκλησης υποβολής προσφοράς ή της πρώτης πρόσκλησης συμμετοχής σε διαπραγμάτευση, που μπορεί να γίνει με κάθε πρόσφορο μέσο (εγγράφως, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ακόμη και με προφορική επικοινωνία) ανάλογα με τον βαθμό του επείγοντος. Σε μία δεύτερη απόφαση του οργάνου, μετά από εισήγηση της αρμόδιας επιτροπής, εγκρίνονται τα δικαιολογητικά συμμετοχής και η προσφορά του προσκληθέντα οικονομικού φορέα και του κατακυρώνεται η σύμβαση.

Επιπλέον, η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.⁹⁹ συγκαταλέγοντας την παρούσα υγειονομική κρίση στην έννοια της ανωτέρας βίας, εξαίρεσε την ανάθεση συμβάσεων άνω των ορίων με την διαδικασία της διαπραγμάτευσης λόγω του κατεπείγοντος, που συνέχονται με την πανδημία, από την προϋπόθεση της προηγούμενης σύμφωνης γνώμη της αρχής.

Τέλος, επισημαίνεται ότι εξαιρούνται και από τον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας οι αποφάσεις δαπανών των δήμων για την λήψη μέτρων για τον κορωνοϊό,¹⁰⁰ οι οποίες εφαρμόζονται αμέσως κατά παρέκκλιση του αρ. 225 του ν.3852/10.

---

97 Συνίσταται σε Υπεύθυνη Δήλωση των οικονομικών φορέων προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, και αποτελεί προκαταρκτική απόδειξη ότι ο οικονομικός φορέας πληροί τις προϋποθέσεις της παρ. 2 του άρθρου 79 του ν.4412/2016.

98 Όπως ορίζονται στο άρθρο 73 παρ. 1 & 2 του ν.4412/2016

99 Απόφαση Προέδρου με αριθμό 29/12.03.2020 (ΑΔΑ: ΨΘΘΞΟΞΤΒ-ΒΨ1) με θέμα: «Διευκρινίσεις σχετικά με τις συμβάσεις που συνάπτονται στο πλαίσιο λήψης μέτρων αποφυγής της διάδοσης του κορωνοϊού (COVID-19)», (βλ. Ανακοίνωση ΕΑΑΔΗΣΥ) Βλπ σχετικά Δ107/2018 απόφαση της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. για την έννοια της «ανωτέρας βίας», σκέψη 18: «... κατά τη νομολογία του ΔΕΕ, ότι η έννοια της ανωτέρας βίας εμπεριέχει ένα αντικειμενικό στοιχείο, το οποίο σχετίζεται με μη φυσιολογικές και ξένες προς τον ενδιαφερόμενο περιστάσεις, και ένα υποκειμενικό στοιχείο, το οποίο συνδέεται με την υποχρέωση του ενδιαφερομένου να προφυλαχθεί από τις συνέπειες του μη φυσιολογικού γεγονότος, λαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα χωρίς να υποβληθεί σε υπέρμετρες θυσίες», δημοσιευμένο στο: https://www.eaadhsy.gr/images/apofaseis/2018_%CE%94107.pdf

100 περ. α' της παρ. 7 αρ. 24 ΠΝΠ (ΦΕΚ 64/14.03.2020 Τ. Α')

4.2 Προϋποθέσεις σύναψης συμβάσεων με την διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση λόγω του κατεπείγοντος και θεσμικά αντίβαρα

Το ενωσιακό δίκαιο δημοσίων συμβάσεων, προβλέπει για την αντιμετώπιση απρόβλεπτων περιστάσεων, την ενεργοποίηση ρήτρας δικαίου της ανάγκης.¹⁰¹

Σε εφαρμογή της οποίας, ειδικότερα για τους Δήμους και τα νομικά τους πρόσωπα ορίστηκε ότι, προκειμένου για την αντιμετώπιση της πανδημίας και την λήψη μέτρων για την αποφυγή της διασποράς του ιού, μπορούν να αναθέτουν δημόσιες συμβάσεις προσφεύγοντας στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, κατά την περ. γ' της παρ. 2 του άρθρου 32 του ν. 4412/2016.¹⁰²

Το εν λόγω άρθρο αποτελεί ενωσιακό κανόνα δικαίου, που όμως εισάγει εξαίρεση βάσει της οποίας παρεκκλίνουμε από τους κανόνες ανταγωνισμού στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων. Δεδομένου ότι με την εν λόγω διαδικασία βρισκόμαστε μπροστά σε μια θεσμική εκτροπή, με την παραβίαση της διαφάνειας λόγω μη δημοσίευσης, υπάρχει η αξίωση από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο να εφαρμόζεται σε εξαιρετικές συνθήκες.¹⁰³

Επίσης, σύμφωνα με την νομολογία του Δικαστηρίου οι αποκλίσεις από τους κανόνες πρέπει να ερμηνεύονται συσταλτικά, ενώ την αναθέτουσα αρχή βαραίνει η απόδειξη της συνδρομής των έκτακτων περιστάσεων που επικαλείται και δικαιολογούν την παρέκκλιση από τις συνήθεις διαγωνιστικές διαδικασίες.¹⁰⁴

---

101 Πρβ. αιτιολογική σκέψη 41 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ «Καμία διάταξη της παρούσας οδηγίας δεν θα πρέπει να απαγορεύει την επιβολή ή την εφαρμογή μέτρων απαραίτητων για την προστασία της δημόσιας τάξης και ασφάλειας, των χρηστών ηθών, της υγείας, της ζωής των ανθρώπων και των ζώων ή για τη διατήρηση των φυτών, ή και άλλων περιβαλλοντικών μέτρων, ιδίως με βασικό σκοπό την αειφόρο ανάπτυξη, υπό την προϋπόθεση ότι τα μέτρα αυτά είναι σύμφωνα προ τη ΣΛΕΕ»

102 Άρθρο 10 παρ. 3α της ΠΝΠ (ΦΕΚ 55/11.03.2020 τ.Α').

103 Ράικος Δ., *Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων*, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2017, 2^η έκδοση, σελ. 313

104 Της 8ης Απριλίου 2008, C- 337/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψεις 57-58, δημοσιευμένο στο <https://curia.europa.eu/juris/> και αφορά την απευθείας σύναψη συμβάσεων αγοράς ελικοπτέρων της Ιταλικής Δημοκρατίας με την εταιρία Agusta SpA για την κάλυψη των αναγκών πολλών στρατιωτικών και πολιτικών σωμάτων του ιταλικού κράτους, χωρίς την προκήρυξη διαγωνισμού, κατά παράβαση των υποχρεώσεων που υπέχει από τις οδηγίες «περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων προμηθειών». Όμοια αναφορά, για την συσταλτική ερμηνεία

- Η αναθέτουσα αρχή λοιπόν, εκτός από την αξιολόγηση της πλήρωσης των προϋποθέσεων για την χρήση της εν λόγω διαδικασίας θα πρέπει, σε χωριστή έκθεση,¹⁰⁵ να αιτιολογεί την απόφασή της να επιλέξει την διαδικασία, βάσει των ακόλουθων σωρευτικών κριτηρίων:¹⁰⁶

α. την ύπαρξη απροβλέπτου γεγονότος·

«Σύμφωνα με τη νομολογία των εθνικών δικαστηρίων, ως απρόβλεπτες περιστάσεις νοούνται τα έκτακτα και ασυνήθιστα γεγονότα, που αντικειμενικά δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν σύμφωνα με τους κανόνες και τα διδάγματα της ανθρώπινης πείρας και λογικής, είναι δε ανεξάρτητα της βούλησης της αναθέτουσας αρχής και δεν πρέπει να απορρέουν από έλλειψη προγραμματισμού και επιμέλειας αυτής. Περαιτέρω, η μεταβολή των συνθηκών θα πρέπει να οφείλεται σε έκτακτα και μη δυνάμενα να προβλεφθούν (όχι απλώς τυχαία) φυσικά, πολιτικά, κοινωνικά ή οικονομικά γεγονότα, τα οποία δεν επέρχονται κατά την κανονική ή συνήθη πορεία των πραγμάτων.»¹⁰⁷

των διατάξεων που αποτελούν παρέκκλιση από τους κανόνες των διαδικασιών ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων και για το ότι το βάρος απόδειξης φέρει αυτός που προτίθεται να κάνει χρήση τους, στην σκέψη 33 της 2ας Ιουνίου 2005, C-394/02, Επιτροπή κατά Ελλάδας, και αφορά την ανάθεση από την Ελληνική Δημοκρατία στην ΔΕΗ της σύμβασης για την κατασκευή συστήματος ταινιοδρόμων στον ατμοηλεκτρικό σταθμό Μεγαλόπολης με διαδικασία διαπραγματεύσεως χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκηρύξεως διαγωνισμού κατά παράβαση των υποχρεώσεών της που απορρέουν από τις οδηγίες «περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών», δημοσιευμένο στο <https://curia.europa.eu/juris/>

105 Βάσει του άρθρου 84 παρ. 1 στοιχείο στ) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

106 Βάσει του άρθρου 32 παρ. 2 στοιχείο γ) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ. Βλπ και την με αριθμ. 2020/С 108 I/01 Ανακοίνωση της Επιτροπής με θέμα: «Οδηγίες από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με τη χρήση του πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις στην κατάσταση έκτακτης ανάγκης που σχετίζεται με την κρίση της νόσου COVID-19», σελ. 4-5. διαθέσιμο στο: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XC0401\(05\)&from=EL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XC0401(05)&from=EL). Η ανακοίνωση αναφέρεται σε νοσοκομεία και άλλα ιδρύματα υγείας, παρ' όλ' αυτά εννοείται η εφαρμογή αυτών και σε Δήμους όπως άλλωστε ρητά προβλέπεται στο άρθρο 10 της ΠΝΠ (ΦΕΚ Α'55/11-03-2020), την 18200/13-03-2020 εγκύκλιο του ΥΠ. ΕΣ. (ΑΔΑ : 6ΙΤΛ46ΜΤΛ6- ΘΒΨ) & το άρθρο 24 της Π ΝΠ (ΦΕΚ Α'64/14-03-2020).

107 Για τον ορισμό της απρόβλεπτης περίπτωσης βλп Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. με τις υπ' αριθμ. 121/2016, 113/2016, 103/2016, 62/2016, 299/2015, 258/2015, 244/2015, 223/2015 Αποφάσεις της, δημοσιευμένες στο: <https://www.eaadhsy.gr/index.php/2-uncategorised/97-apofaseis-eaadhsy-54>

Συμπεραίνουμε ότι: α. δεν πρέπει να αναγνωρίζεται υπαιτιότητα μη πρόβλεψης του γεγονότος από την αναθέτουσα αρχή και β. ότι η απρόβλεπτη συνθήκη δημιουργεί ανάγκη για προμήθειες/υπηρεσίες που δεν θα μπορούσαν να ενταχθούν στον προγραμματισμό της αναθέτουσας αρχής, καθώς δεν αποτελούν τακτικές και επαναλαμβανόμενες ανάγκες και ως εκ τούτου δεν μπορεί να γίνει καταλογισμός για την έλλειψή τους.

Απρόβλεπτη λογίζεται η εξέλιξη της πανδημίας του COVID-19, με σταδιακή αύξηση των κρουσμάτων του ιού και αβέβαιη έκβαση και ως εκ τούτου καθίσταται αδύνατη εκ μέρους των αναθετουσών αρχών η πρόβλεψη και ο προγραμματισμός προμηθειών / υπηρεσιών αναχαίτισης της.

β. την ύπαρξη κατεπείγουσας ανάγκης¹⁰⁸ που δεν συμβιβάζεται με τις προθεσμίες που επιτάσσουν άλλες διαδικασίες:

Απαιτείται αξιολόγηση των συνθηκών που δεν επιτρέπουν την επιλογή των επισπευσμένων διαδικασιών, γιατί σε διαφορετική περίπτωση η ανάθεση είναι μη νόμιμη.

Όμως, όσο αυξάνεται η καμπύλη μετάδοσης του ιού και τουλάχιστον για την κάλυψη των βραχυπρόθεσμων αναγκών, στις οποίες δεν είναι δυνατή η τήρηση των προθεσμιών των διαγωνιστικών διαδικασιών, δεν πρέπει να υπάρχουν καθυστερήσεις στις αναθέσεις των συμβάσεων.¹⁰⁹

γ. την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ του απροβλέπτου γεγονότος και της κατεπείγουσας ανάγκης που ανακύπτει:

η σχέση αιτίας – αιτιατού συνδέει την διαμόρφωση της τρέχουσας πραγματικότητας με το απρόβλεπτο γεγονός που δημιούργησε την κατεπείγουσα ανάγκη, η οποία δεν υπήρχε στη πρότερη κατάσταση των πραγμάτων. Αντικειμενικά, το απρόβλεπτο γεγονός από μόνο του και χωρίς την παρεμβολή άλλων γεγονότων θα πρέπει να είναι αρκετό για την διαμόρφωση της ανακύπτουσας κατεπείγουσας ανάγκης.

Η αιτιώδης συνάφεια με την πανδημία (νοητός σύνδεσμος πανδημίας - αποτελεσμάτων) δεν μπορεί να αμφισβητηθεί στην περίπτωση κάλυψης άμεσων

intro, ΣτΕ 1747/2011, <http://www.adjustice.gr/>, Ελ Συν Τμήμα Μείζονος Επταμελούς Σύθεσης 2490/2015 και Ελ Συν 91, 105, 171, 191, 200, 205 και 214/2007, 15 και 74/2008 Πράξεις του VI Τμ.

108 Ράικος Δ., Βλάχος Ε., Σαββίδη Ε., *Δημόσιες Συμβάσεις Ν.4412/2016 - Ερμηνεία κατ' άρθρο*, Τομ. Ι, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2018, σελ. 340

109 Βάσει νομολογίας ΔΕΕ, Απόφαση C-352/12

αναγκών των δήμων για προμήθειες και υπηρεσίες που σχετίζονται με τα μέτρα πρόληψης και αποφυγής της διάδοσης της νόσου.

δ. επιπλέον, οι περιστάσεις που επικαλείται η αναθέτουσα αρχή για την αιτιολόγηση της κατεπείγουσας ανάγκης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική της ευθύνη:

η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται σε κατάστρωση προγράμματος για την κάλυψη των πάγιων αναγκών της και έπεται η επιλογή και ο σχεδιασμός των διαγωνιστικών διαδικασιών, με εκτίμηση του χρόνου ολοκλήρωσής τους.

Το επείγον λοιπόν δημιουργείται από την έκτακτη και κατεπείγουσα ανάγκη και σε καμία περίπτωση δεν προκύπτει από υπαιτιότητα της αναθέτουσας αρχής, όπως η έλλειψη προγραμματισμού και έγκαιρης προετοιμασίας ή ακόμα και η γενικότερη αβελτηρία της. Στις ευθύνες δηλαδή της αναθέτουσας αρχής συγκαταλέγεται και η έλλειψη επιμέλειας και σύνεσης εκ μέρους της και μπορεί να της καταλογιστεί, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση του “σχεδιασμού” των διαγωνισμών (όροι διακήρυξης – μελέτη, που αποτελούν τομέα αποκλειστικής ευθύνης της) και στην εκτέλεσή τους, όταν εντοπιστούν σφάλματα, παραλείψεις και ασάφειες που μπορεί να κοστίσουν την καθυστέρηση της εξέλιξής τους ή ακόμη και την ματαίωσή τους.¹¹⁰

ε. στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο:

η επιλογή της διαδικασίας με διαπραγμάτευση αποσκοπεί στην κάλυψη μόνο των άμεσων αναγκών που προκαλούνται λόγω της πανδημίας, έως ότου βρεθούν πιο σταθερές λύσεις που αφορούν την σύναψη συμβάσεων προμηθειών / υπηρεσιών που προκύπτουν από διαγωνιστικές διαδικασίες.

- Επισημαίνεται ότι, η εν λόγω διαδικασία δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως απευθείας ανάθεση από την αναθέτουσα αρχή σε προεπιλεγμένο οικονομικό φορέα, γεγονός που αποτελεί την εξαίρεση, εκτός και αν το επιβάλλουν χρονικοί και τεχνικοί περιορισμοί

---

110 ΑΠ 968/2003, 23/1988 Ολομ., 264/1997, 1105/1993, 176/1991. Απόφαση 2400/2011 Διοικητικού Εφετείου Αθηνών που επιδίκασε αποζημίωση σε ζημιωθέντα από πλημμύρα ποταμού στις 8-7-2002, στην κοίτη του οποίου διεξάγονταν έργα, αναγνωρίζοντας ότι ο προγραμματισμός του δημόσιου έργου δεν υπήρξε από τεχνική άποψη ορθός, ενώ για το σχεδιασμό του έργου, δεν είχαν τηρηθεί οι ουσιώδεις τεχνικές προδιαγραφές μελετών και δεν συνέτρεξε, κατά την κρίση του Δικαστηρίου περίπτωση ανώτερης βίας, αλλά αμελής συμπεριφορά των οργάνων του Ελληνικού Δημοσίου, ως κυρίου του επίμαχου έργου, με αποτέλεσμα την υπερχειλίση του ποταμού.

βάσει της κατεπείγουσας περίπτωσης, αλλά ως δυνατότητα διαπραγμάτευσης απευθείας με τους δυνητικούς αναδόχους.¹¹¹

Επιπροσθέτως, προκειμένου να μην εισάγονται παρεκκλίσεις, ακόμα και στο πλαίσιο των εξαιρετικών περιστάσεων της υγειονομικής κρίσης, οι οποίες να αφίστανται, κατά το δυνατόν, από τις γενικές αρχές που διέπουν την σύναψη δημόσιων συμβάσεων, προβλέπεται: «η τήρηση ηλεκτρονικού φακέλου της διαδικασίας σύναψης των συμβάσεων, η αιτιολόγηση των αποφάσεων των αναθετουσών αρχών, καθώς και η [...] ανάρτηση στο ΚΗΜΔΗΣ, προκειμένου να δύνανται να εξαχθούν στατιστικά στοιχεία για την επίπτωση της επιδημιολογικής κρίσης του κορωνοϊού COVID-19 στις δημόσιες συμβάσεις.»¹¹² Για να είναι δυνατή μάλιστα η ανάρτηση στο ΚΗΜΔΗΣ, η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. σε συνεργασία με το Υπ. Ψηφιακής Διακυβέρνησης ανέλαβε την πρωτοβουλία για την παραμετροποίησή του με την προσθήκη των επιλογών «Απευθείας Ανάθεση - COVID-19» και «Διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση - COVID-19» στην λίστα επιλογών του πεδίου «Είδος Διαδικασίας». Η όλη ως άνω διαδικασία λειτουργεί σαν ένα σύστημα εποπτείας και αξιολόγησης που είναι πολύ σημαντικό για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

- Ως ασφαλιστική δικλείδα, από δικονομική σκοπιά, για την απόφαση της αναθέτουσας αρχής να αναθέτει δημόσιες συμβάσεις με την συγκεκριμένη διαδικασία, λειτουργεί η κρίση της Α.Ε.Π.Π. και η δικαστική κρίση. Στο πλαίσιο εξέτασης προδικαστικής προσφυγής ερευνάται η συνδρομή των σωρευτικών κριτηρίων που αναφέρθηκαν παραπάνω, τα οποία πρέπει να συμπεριληφθούν στην αιτιολογική έκθεση της αναθέτουσας αρχής, προκειμένου να χαρακτηριστεί η ανάθεση ως νόμιμη. Το δεύτερο στάδιο έννομης προστασίας που δημιούργησε ο

---

111 Η θέση αυτή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υπάρχει στην με αριθμ. COM (2015)/ 454 final/ 9-9-2015 Ανακοίνωσή της προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο «σχετικά με τους κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις σε σχέση με την τρέχουσα κρίση του ασύλου», σελ. 6-7, διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0454&from=EL>

112 Κατευθυντήρια Οδηγία 24 Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ, με Α.Δ.Α: ΨΟΗ00ΕΤΒ-ΦΔ7. (Απόφαση 01/15-04-2020) της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων), με θέμα: “Ειδικά ζητήματα ανάθεσης και διαχείρισης δημοσίων συμβάσεων, στο πλαίσιο αντιμετώπισης της υγειονομικής κρίσης του ιού COVID-19, καθώς και των μέτρων για την αποτροπή της διασποράς του”, δημοσιευμένο στο: <https://www.eaadhsy.gr/index.php/category-articles-gia-tous-foreis/15-c-odigies/519-katey8ynthria-odhgia-24-2020-8emata-dhmosiwn-symvasewn-se-sxesh-me-thn-antimetwpish-toy-covid-19>

Έλληνας νομοθέτης περιλαμβάνει την αίτηση αναστολής εκτέλεσης δημόσιων συμβάσεων (προσωρινή προστασία) ενώπιον του διοικητικού δικαστηρίου και το τρίτο στάδιο την αίτηση ακύρωσης (οριστική προστασία) ενώπιον επίσης του ίδιου δικαστηρίου.¹¹³

• Επίσης, τυχόν έκτακτες περιστάσεις δεν αναιρούν την υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να υποβάλει τη μέλλουσα να συναφθεί σύμβαση προς προσυμβατικό έλεγχο. Η διενέργεια του προσυμβατικού ελέγχου στις δημόσιες συμβάσεις από το Ελεγκτικό Συνέδριο αφορά έλεγχο νομιμότητας της «οικείας σύμβασης» που συνίσταται σε αρνητική κρίση στην περίπτωση που διαπιστώνει ουσιώδεις νομικές πλημμέλειες των διοικητικών πράξεων της διαδικασίας και του σχεδίου σύμβασης. *«Είναι δε ουσιώδεις νομικές πλημμέλειες ιδίως εκείνες, με τις οποίες νοθεύεται ο ελεύθερος ανταγωνισμός, ή πλήττεται η διαφάνεια της όλης διαδικασίας, ή δεν διασφαλίζεται το δημόσιο συμφέρον και η προστασία του περιβάλλοντος.»*¹¹⁴

Από 14 Απριλίου 2020, αυξάνεται στο ποσό των εννιακοσίων χιλιάδων (900.000) ευρώ, χωρίς ΦΠΑ, το χρηματικό όριο άνω του οποίου διενεργείται ο προληπτικός έλεγχος του Ελεγκτικού Συνεδρίου επί των συμβάσεων, που ανατίθενται με διαπραγμάτευση από την Ο.Ε. και αφορούν προμήθεια αγαθών ή παροχή υπηρεσιών ανατίθεται για κατεπείγοντες λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κορωνοϊό.¹¹⁵

Συμπεραίνουμε ότι, η κατάσταση έκτακτης ανάγκης επιτρέπει την σύντομη παρέκκλιση από την εφαρμογή των κανόνων που διέπουν την ανάθεση των δημόσιων συμβάσεων, με την υιοθέτηση των κανόνων - διατάξεων ανάθεσης με διαδικασία διαπραγμάτευσης - που είναι αναγκαίοι για την αντιμετώπιση των κρίσιμων

---

113 Υπ' αρ. Δ1α/ΓΠ.οικ.24403/10.4.2020 ΚΥΑ «Επιβολή του μέτρου της προσωρινής αναστολής λειτουργίας όλων των δικαστηρίων και Εισαγγελιών της Επικράτειας και της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών, για το χρονικό διάστημα από 11.4.2020 έως και 27.4.2020» (Β' 1301). Ωστόσο, σύμφωνα με το αρ. 2 παρ. 2 και 3, κατ' εξαίρεση της προσωρινής αναστολής, από τα Διοικητικά Δικαστήρια και το ΣτΕ εξετάζονται αιτήματα προσωρινής διαταγής και εκδικάζονται επείγουσες αιτήσεις παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας.

114 Πρακτικός οδηγός για τον έλεγχο από το Ελεγκτικό Συνέδριο των Δημοσίων Συμβάσεων των Δήμων, Περιφερειών και των νομικών τους Προσώπων (Π.Ο.Π.Ε.), Εθνικό Τυπογραφείο, Αθήνα 2011, σελ. 21, <https://www.elsyn.gr/el/node/490>

115 Άρθρο 37 παρ. 3 της από 20.3.2020 ΠΝΠ (ΦΕΚ 68Α').

περιστάσεων που διαμορφώθηκαν από την υγειονομική κρίση και άρα αποσκοπούν στην κάλυψη μόνο των έκτακτων αναγκών που προέκυψαν από αυτή την απρόβλεπτη συνθήκη και ισχύουν μόνο όσο αυτή διαρκεί.

- Επίσης, σύμφωνα με την πάγια νομολογία, «εφόσον η εν λόγω διαδικασία αποτελεί εξαιρετική διαδικασία ανάθεσης, αναγκαίο προαπαιτούμενο για την εφαρμογή της είναι να διενεργείται σε χρονική εγγύτητα προς τον χρόνο εκδήλωσης των ανωτέρω ειδικών περιστάσεων, δηλαδή του επικείμενου κινδύνου, υπό την έννοια ότι η μεσολαβούσα χρονική περίοδος δεν θα αρκούσε ώστε να ενεργοποιηθεί και να ολοκληρωθεί η διαγωνιστική διαδικασία».¹¹⁶

Διευκρινίζεται, λοιπόν, ότι η προσφυγή στην εξαιρετική αυτή διαδικασία έχει νομικό έρεισμα μόνο για τις ποσότητες και για το χρονικό διάστημα που είναι πράγματι αναγκαία για την άμεση αντιμετώπιση της έκτακτης περίπτωσης.

Περαιτέρω, από την στιγμή που δίδεται η δυνατότητα στις αναθέτουσες αρχές να αναθέτουν μια δημόσια σύμβαση, δίχως διαγωνιστική διαδικασία, εναπόκειται τόσο σε αυτές όσο και στους αντισυμβαλλομένους τους να κάνουν ορθή εφαρμογή των υφιστάμενων νομοθετικών εργαλείων και με πλήρως αιτιολογημένες αποφάσεις να προβαίνουν σε λήψη μέτρων αντιμετώπισης της πανδημίας.

5. Προβλεπόμενες περιπτώσεις συμβάσεων που αναφέρονται ρητά σε Δήμους

Η έκτακτη νομοθετική ρύθμιση για την ανάθεση δημόσιων συμβάσεων αφορά αποκλειστικά και μόνο όσες είναι σε αλληλεξάρτηση με την αναχαίτιση της πανδημίας και αναφορικά με τους δήμους περιλαμβάνουν:

1. Προμήθειες υλικού και υπηρεσιών σχετικών με την αντιμετώπιση της ανάγκης για την λήψη μέτρων αποφυγής της διάδοσης του κορωνοϊού.¹¹⁷
2. Υπηρεσίες καθαριότητας εσωτερικών και εξωτερικών χώρων και αποκομιδής και μεταφοράς απορριμμάτων, στην περίπτωση που μετά την λήψη αδειών,¹¹⁸ το εναπομείναν προσωπικό των δήμων στις εν λόγω υπηρεσίες δεν επαρκεί.¹¹⁹

---

116 Βλπ. Ε.Σ. Μείζονος – Επταμ. Σύνθ. 5/2012, ΚΠΕΔ VII Τμ. 121, 283, 318/2017, 333/2016, 190/2015), [ΕΛ.ΣΥΝ:Κλιμάκιο Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα, Πράξη 318/19](#).

117 Άρθρο 10 παρ.3α της από 11.03.2020 ΠΝΠ (ΦΕΚ 55Α').

118 Άρθρο 5 της από 11.3.2020 ΠΝΠ (ΦΕΚ 55Α').

119 Άρθρο 24 παρ. 3 της από 11.3.2020 ΠΝΠ (ΦΕΚ 55Α').

3. Για την καταπολέμηση της αφρικανικής πανώλης των χοίρων και την αποτροπή της διασποράς της νόσου, οι δήμοι διαθέτουν προσωπικό και μέσα, στις κατά τόπους κτηνιατρικές υπηρεσίες, για τις εργασίες της θανάτωσης και υγειονομικής ταφής των χοίρων, με δυνατότητα ανάθεσης δημόσιας σύμβασης σε ιδιώτες λόγω έλλειψης κατάλληλου προσωπικού.¹²⁰
4. Για την προμήθεια υγειονομικού υλικού και μέσων ατομικής ή συλλογικής προστασίας για τους υπαλλήλους τους.¹²¹
5. Οι Σχολικές Επιτροπές των δήμων μπορούν να προμηθεύονται κατάλληλο ψηφιακό εξοπλισμό για την υλοποίηση της τηλεκπαίδευσης, είτε από τις αδιάθετες πιστώσεις λόγω αναστολής λειτουργίας των σχολείων είτε από έκτακτη επιχορήγηση από δήμους και περιφέρειες. Τα προμηθευόμενα είδη αποτελούν περιουσία του σχολείου και διατίθενται στους μαθητές, που δεν έχουν ηλεκτρονικούς υπολογιστές, για προσωρινή χρήση.¹²²
6. Για την προστασία των αστέγων και άλλων ευάλωτων ομάδων και την διασφάλιση της δημόσιας υγείας, υπάρχει δυνατότητα δημιουργίας και λειτουργίας προσωρινών δομών φιλοξενίας, υπνωτηρίων, καθώς και προσωρινής διαμονής σε τουριστικά καταλύματα, των οποίων η λειτουργία έχει διακοπεί προσωρινά.¹²³
7. Διαδικασίες έκτακτης προμήθειας μέσων ατομικής υγιεινής ή συλλογικής προστασίας από τη διασπορά του κορωνοϊού COVID-19, καθώς και παροχής υπηρεσιών απολύμανσης, μπορούν να διενεργούνται από το Υπ. Παιδείας & Θρησκευμάτων, καθώς και από αναθέτουσες αρχές αρμοδιότητας ή εποπτείας του. Η παράδοση των ειδών μπορεί να πραγματοποιείται και απευθείας από τον ανάδοχο στον οικείο δήμο, που μεριμνά για την παράδοση των προμηθευόμενων ειδών στις εκπαιδευτικές δομές.¹²⁴
8. Για λόγους αποφυγής συνωστισμού, είναι δυνατή η μεταφορά των μαθητών, όπου απαιτείται, με επιπλέον ιδιόκτητα μεταφορικά μέσα των οικείων ΟΤΑ ή, σε περίπτωση έλλειψης τέτοιων μέσων, υπάρχει η δυνατότητα ανάθεσης δημόσιας σύμβασης για την παροχή της υπηρεσίας μεταφοράς.¹²⁵

120 Άρθρο 24 παρ. 4 της από 11.3.2020 ΠΝΠ (ΦΕΚ 55Α')

121 Άρθρο 32 της από 13.4.2020 ΠΝΠ (ΦΕΚ 84Α')

122 Άρθρο 27 παρ. 1 της από 13.4.2020 ΠΝΠ (ΦΕΚ 84Α')

123 Άρθρο 25 της από 13.4.2020 ΠΝΠ (ΦΕΚ 84Α')

124 Άρθρο 12 της από 11.3.2020 ΠΝΠ (ΦΕΚ 55Α')

125 Άρθρο 26 της από 01.5.2020 ΠΝΠ (ΦΕΚ 90Α')

9. Οι δήμοι μπορούν να μισθώνουν Ι.Χ. επιβατικά οχήματα με οδηγό για τις ανάγκες μεταφοράς ασυμπτωματικών ασθενών με COVID-19 ή ασθενών με ήπια συμπτώματα COVID-19 που δεν χρήζουν νοσηλείας ή εξειδικευμένης μεταφοράς από μέσα του ΕΚΑΒ.

10. Οι δήμοι δύνανται να αναθέτουν την παροχή γευμάτων και τροφίμων για τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες.¹²⁶

11. Οι δήμοι μπορούν να προμηθεύονται μάσκες και λοιπά είδη ατομικής προστασίας των μαθητών και των εκπαιδευτικών.¹²⁷

12. Οι δήμοι μπορούν να αναθέτουν τη διεξαγωγή εξετάσεων για την ανίχνευση του κορωνοϊού COVID-19 στο πάσης φύσης προσωπικό τους.¹²⁸

6. Το “πρόβλημα” της ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων με την διαδικασία της διαπραγμάτευσης, χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης λόγω κατεπείγοντος

Σύμφωνα με το πλαίσιο των δημόσιων συμβάσεων η οικονομική λειτουργία των δήμων στηρίζεται στην αρχή της δημοκρατίας εξαιτίας της ισότιμης και χωρίς διακρίσεις αντιμετώπισης των οικονομικών φορέων.

Η τήρηση διαδικασιών ενισχύει την αξιοπιστία της Διοίκησης, αλλά και την έννοια του δημοσίου συμφέροντος, καθώς αυτό δεν την απαλλάσσει από την αρχή της νομιμότητας, την τήρηση δηλαδή των ισχυόντων κανόνων δικαίου. Αντιθέτως το δημόσιο συμφέρον εξυπηρετείται από τους περιορισμούς (δημοσιονομικούς, νομικούς) που επιβάλλονται στην ελεύθερη βούληση της δημόσιας διοίκησης, όσον αφορά την σύναψη δημόσιων συμβάσεων, μέσω διαγωνιστικών διαδικασιών.

Ο νόμος των δημοσίων συμβάσεων σκοπό έχει να παρέχει τα μέσα που θα επιτρέψουν στις δημόσιες αρχές και τους αναδόχους τους να συνάπτουν διαφανείς και ανταγωνιστικές δημόσιες συμβάσεις κατά το δυνατόν ευκολότερα, ώστε τα δημόσια κονδύλια να δαπανώνται κατά τρόπο οικονομικά αποδοτικό, οι αγορές να πραγματοποιούνται στην καλύτερη σχέση ποιότητας-τιμής, αλλά και να

---

126 Άρθρο 24 παρ. 10 της από 14.3.2020 Π.Ν.Π. (Α'64)

127 Άρθρο 4 της από 22.8.2020 ΠΝΠ (ΦΕΚ 161Α') όπως τροποποιήθηκε από την παρ. 3 του αρ. 59 του Ν. 4735/2020.

128 Άρθρο 74 παρ. 5 του Ν. 4745/2020

επιτυγχάνονται οι επιμέρους στόχοι πολιτικής, ιδίως περιβαλλοντικοί, κοινωνικοί, καινοτομίας. Οι βασικές αρχές που διέπουν την σύναψη και εκτέλεση των δημόσιων συμβάσεων (έχουν διαμορφωθεί ως επί το πλείστον από την νομολογία του ΔΕΕ, εν πολλοίς απορρέουν και από τις γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου των κρατών μελών της Ε.Ε. με την συμβολή της νομολογίας των εθνικών τους δικαστηρίων) έχουν πλέον αποτυπωθεί συνοπτικά στην διάταξη του αρ. 18, παρ. 1, εδ. α', του Ν. 4412/2016, σύμφωνα με την οποία, οι αναθέτουσες αρχές δεν διαχωρίζουν τους υποψήφιους αναδόχους, οι οποίοι φέρουν τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις και λειτουργούν με φανερές διαδικασίες, βάσει της αρχής της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης.

Το καθεστώς αυτό όμως δοκιμάζεται λόγω της εξαιρετικής συνθήκης, καθώς η διαδικασία της σύναψης σύμβασης με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση έρχεται σε αντίθεση με δύο βασικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, την αρχή του ελεύθερου ανταγωνισμού και την αρχή της διαφάνειας, ενόψει του γεγονότος ότι δεν γίνεται γνωστή η πρόθεση της αναθέτουσας αρχής στο ευρύ κοινό, αλλά μόνο σε αυτόν ή αυτούς που η ίδια εκ των προτέρων επιλέγει.¹²⁹

6.1 Ο ελεύθερος ανταγωνισμός στην οικονομική δραστηριότητα των δήμων

Η επιχειρηματική ελευθερία, που κατά κανόνα ταυτίζεται με την ελευθερία του ανταγωνισμού, αποτελεί μία πτυχή της οικονομικής ελευθερίας,¹³⁰ που προϋποθέτει τόσο την πολλαπλότητα όσο και την ισότητα των όρων και ευκαιριών των οικονομικών φορέων που μετέχουν στην αγορά.

---

129 Ελ.Συν. Κλιμ. ΣΤ Πράξη 159/2012

130 Οι άλλες ειδικότερες εκφάνσεις της είναι: η συμβατική ελευθερία («του συμβάλλεσθαι και του δικαιοπρακτείν») και η επαγγελματική ελευθερία (ελευθερία επιλογής και άσκησης ενός ελευθερίου επαγγέλματος).

Το δίκαιο των δημόσιων συμβάσεων εδράζεται στην γενική κατευθυντήρια αρχή του ανταγωνισμού¹³¹ και ισχύει τόσο στο επίπεδο της αναθέτουσας αρχής όσο και μεταξύ των συμμετεχουσών σε δημόσιο διαγωνισμό επιχειρήσεων.

Στα πλαίσια της διαγωνιστικής διαδικασίας και στην προσπάθεια προστασίας των δημοσίων κεφαλαίων, η αρχή προστασίας του ανταγωνισμού έχει την έννοια ότι: α) τα κριτήρια συμμετοχής και επιλογής του αναδόχου πρέπει να είναι αμερόληπτα, σαφή και εφικτά, β) απαγορεύονται: i. η κατά παράβαση των κείμενων διατάξεων αποφυγή ενός δημόσιου διαγωνισμού, ii. η διαμόρφωση της διαγωνιστικής διαδικασίας κατά τρόπο ώστε να εμποδίζεται η συμμετοχή νεοϊδρυθεισών επιχειρήσεων, iii. η διαμόρφωση τεχνικών προδιαγραφών που περιορίζουν τη συμμετοχή, iv. πρακτικές εύνοιας προς συμμετέχουσες στο διαγωνισμό επιχειρήσεις, v. προσφορές που συνιστούν απαγορευμένη σύμπραξη, vi. συμπράξεις μεταξύ συμμετεχόντων ή υποβολή εικονικών προσφορών.

Συνοψίζοντας, έμφαση δίνεται στην προστασία του ανταγωνισμού, κατά κύριο λόγο στο προσυμβατικό στάδιο,¹³² με επιδίωξη της αναθέτουσας αρχής να αποτελεί:

α. το άνοιγμα της αγοράς -ήτοι η μεγαλύτερη δυνατή συγκέντρωση υποψηφίων που πληρούν τα κριτήρια για την σύναψη και εκτέλεση μιας δημόσιας σύμβασης, με την ταυτόχρονη διασφάλιση ίσης μεταχείρισης – ήτοι κρατική αποχή από επεμβάσεις που θα είχαν ως αποτέλεσμα τον αναίτιο αποκλεισμό επιχειρήσεων από την δημόσια αγορά ή την προνομιακή μεταχείριση οικονομικών φορέων σε βάρος των ανταγωνιστών τους¹³³ και η απαγόρευση οποιουσδήποτε τεχνάσματος που επιδιώκει την διενέργεια πλασματικού-μη πραγματικού ανταγωνισμού.¹³⁴

---

131 ΔΕΚ αποφ. από 14ης Φεβρουαρίου 2008, υποθ. C-450/06, Varec σκέψη 34 «κύριος σκοπός των κοινοτικών κανόνων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων περιλαμβάνει τον ελεύθερο και ανόθευτο ανταγωνισμό εντός όλων των κρατών μελών (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 2005, C-26/03, Stadt Halle και RPL Lochau, Συλλογή 2005, σ. I-1, σκέψη 44)», <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:62006CJ0450&from=NL>

132 Η αντίληψη ότι το προσυμβατικό στάδιο θεωρείται πιο σημαντικό για τον ελεύθερο και ανόθευτο ανταγωνισμό εντός Ε.Ε. απ' ό,τι το συμβατικό στάδιο είναι υπό αμφισβήτηση, αν αναλογιστεί κανείς ότι στο στάδιο εκτέλεσης της σύμβασης που βρίσκονται μόνιμοι τους (χωρίς συνδιαγωνιζόμενους) αναθέτουσα αρχή και ανάδοχος μπορεί να προκύψουν ζητήματα διαφθοράς και στρέβλωσης ανταγωνισμού.

133 Γιαννακόπουλος Κ., «Η προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού κατά την εκτέλεση των διοικητικών συμβάσεων», εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, 2006, σελ. 88

β. η λήψη αποφάσεων με βάσει το οικονομικό συμφέρον. Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης αγοράς των δημόσιων συμβάσεων η αναθέτουσα αρχή έχει βασικό κριτήριο την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά (είτε βάσει τιμής, είτε βάσει κόστους), προκειμένου για την αποφυγή της διασπάθισης του δημόσιου χρήματος.

Έτσι, οι κανόνες του ανταγωνισμού συναιρούν¹³⁵ δημόσια και ιδιωτικά συμφέροντα προστατεύοντάς τα. Εδώ θα πρέπει βέβαια να επισημάνουμε ότι, ενώ στα πλαίσια των ιδιωτικών συναλλαγών επιδίωξη είναι η μεγιστοποίηση του κέρδους, η δράση της δημόσιας διοίκησης εξυπηρετεί σκοπούς δημόσιου συμφέροντος και αποσκοπεί στην μεγιστοποίηση της ευημερίας του κοινωνικού συνόλου μέσω της διεύρυνσης των κριτηρίων ανάθεσης.¹³⁶

Μετά την υπογραφή της σύμβασης, η αρχή του ανταγωνισμού αποκλείει την τροποποίηση στοιχείων της κατά το στάδιο της εκτέλεσής της, σε σχέση με την περιγραφή του αντικειμένου, όπως αποτυπώνεται στην προκήρυξη του διαγωνισμού.¹³⁷

6.2 Διαφάνεια – Δημοσιότητα

Η κατευθυντήρια αρχή του ανταγωνισμού που διέπει το δίκαιο των δημόσιων διαγωνισμών και προμηθειών συμπληρώνεται από την αρχή της διαφάνειας.

Στο νομικό καθεστώς της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις, η αρχή της διαφάνειας¹³⁸ είναι κεφαλαιώδους σημασίας και συνίσταται στο σύνολο των διατάξεων που απαιτούν την αντιμετώπιση των διαγωνιζόμενων με τον ίδιο τρόπο. Η αναθέτουσα

---

134 Συνοδινός Χ., «Δίκαιο του ανταγωνισμού και συμβάσεις του δημοσίου», Αθήνα, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2002, σελ. 68

135 Γιαννακόπουλος Κ., οπ.π. (υποσημ. 133), σελ. 85 επ.

136 Βλπ Κατευθυντήρια Οδηγία 11 Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. με Α.Δ.Α: ΩΛΝ4ΟΕΤΒ-ΜΙΦ. (Απόφαση 263/2015 της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων). «Τα κριτήρια ανάθεσης όπως διαμορφώθηκαν μέσα από τη νομολογία (κυρίως του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης) – Ειδικότερα η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά. [...] 4. **Περιβαλλοντικές και κοινωνικές παράμετροι στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά...**».

137 Βλπ Κατευθυντήρια Οδηγία 22 Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. με Α.Δ.Α: 7ΜΥΤΟΕΤΒ-ΖΓΖ. (Απόφαση 44/09-06-2017 της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων), με θέμα: «Τροποποίηση των συμβάσεων κατά την διάρκειά τους»

138 Ράικος Δ., οπ.π. (υποσημ. 79), σελ. 175 επ.

αρχή πρέπει να διασφαλίζει, υπέρ όλων των πιθανών αναδόχων, την προσήκοντα βαθμό δημοσιότητας ώστε η αγορά των δημόσιων συμβάσεων να είναι ανοικτή στον ανταγωνισμό. Αυτό μεταφράζεται σε προτίμηση διαδικασιών ανάθεσης στις οποίες ευδοκιμούν οι συμμετοχικές διαδικασίες και ο ανταγωνισμός, με την χρήση κριτηρίων ποιοτικής επιλογής των αναδόχων και με τον έλεγχο του απροκατάληπτου χαρακτήρα των οδηγιών. Η αρχή της διαφάνειας πρέπει να εφαρμόζεται σε όλα τα στάδια της διαδικασίας της ανάθεσης και κυρίως στο στάδιο της επιλογής των αναδόχων, προκειμένου για την πραγμάτωση της αρχής των ίσων ευκαιριών. Η διαφάνεια στο προσυμβατικό στάδιο δίνει την δυνατότητα στους συμμετέχοντες στην διαγωνιστική διαδικασία να έχουν μία σαφή θεώρηση της αγοράς και των δυνατοτήτων προσφοράς των ανταγωνιστών τους, ώστε και αυτοί να βελτιωθούν και να παρουσιάσουν την καλύτερη δυνατή προσφορά. Στον αντίποδα της σκέψης αυτής διατυπώθηκε η άποψη ότι οι προσφέρουσες επιχειρήσεις ευθυγραμμίζονται με τους ανταγωνιστές τους υποβάλλοντας προσφορές κατώτερες των ικανοτήτων τους.¹³⁹ Οι όροι του διαγωνισμού πρέπει να είναι διατυπωμένοι με σαφήνεια και χωρίς αμφισημίες, ώστε αφενός να γίνονται κατανοητοί και να ερμηνεύονται με τον ίδιο τρόπο από τους διαγωνιζόμενους και αφετέρου να δίνουν την δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή να ελέγχει αποτελεσματικά κατά πόσο οι προσφορές ανταποκρίνονται στα κριτήρια της σύμβασης. Τα κριτήρια ανάθεσης δε, πρέπει να ερμηνεύονται με τον ίδιο τρόπο για όλους τους συμμετέχοντες και να εφαρμόζονται με τρόπο αντικειμενικό και ενιαίο για όλους τους συμμετέχοντες. Η αμερόληπτη διεξαγωγή του διαγωνισμού με την διασφάλιση της δημοσιότητας, ώστε να επιτευχθεί το άνοιγμα στον ανταγωνισμό και η διατήρησή της κατά την διαγωνιστική διαδικασία, αποκλείει την ευνοιοκρατία και την αυθαιρεσία από την μεριά της αναθέτουσας αρχής. Υποχρέωση της διαφάνειας είναι, μεταξύ άλλων, οι αρχές της ίσης μεταχείρισης και της απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων λόγω ιθαγένειας. Η διαφάνεια με την έννοια της δημοσιότητας είναι προϋπόθεση του υγιούς ανταγωνισμού και είναι τόσο ουσιώδης όσο και ο ίδιος ο ανταγωνισμός. Δεν περιορίζεται στην ευρέως γνωστοποίηση των όρων της διακήρυξης, αλλά διατρέχει την αντικειμενική τέλεση της διαδικασίας, μέσω της ακριβούς μνείας των ελάχιστων όρων συμμετοχής στη διαγωνιστική διαδικασία στην ίδια την διακήρυξη. Η

---

139 Οικονόμου Μ., «Δημόσιες Συμβάσεις και Δίκαιο Ελεύθερου Ανταγωνισμού», εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2009, σ. 17.

διαφάνεια πρέπει να καλύπτει τόσο την δημοσιοποίηση του διαγωνισμού και την εισαγωγική διαδικασία, με την ορθή χρήση των μέσων ενημέρωσης, ώστε να διευκολύνεται η συμμετοχή περισσότερων υποψηφίων, όσο και την τεκμηρίωση της διαδικασίας που παρέχει την δυνατότητα των διαγωνιζομένων να έχουν πρόσβαση σε έγγραφα, ώστε να ασκηθεί ο επιγενόμενος νομικός έλεγχος των νομικών ελαττωμάτων στη διαδικασία.

Η αρχή της διαφάνειας αφορά την σχέση της αναθέτουσας αρχής με τους υποψήφιους διαγωνιζομένους και όχι την οριζόντια σχέση μεταξύ τους, όπου η “μυστικότητα”¹⁴⁰ είναι απαραίτητη προϋπόθεση του αποτελεσματικού και ανόθευτου ανταγωνισμού,¹⁴¹ ο οποίος και οριοθετεί την αρχή της διαφάνειας που διέπει τους δημόσιους διαγωνισμούς.

6.3 Κίνδυνοι

Θα πρέπει να λάβουμε υπόψη τους κινδύνους που εγκυμονεί η επιλογή της εν λόγω διαδικασίας, καθώς αντιτίθεται στον ανταγωνισμό και την διαφάνεια.

Εν μέσω πανδημίας οι δημοτικές αρχές μεταχειριζόμενες προτιμησιακές πρακτικές, έχουν την ευχέρεια να διαπραγματεύονται τους όρους της σύμβασης προμήθειας υλικών / παροχής υπηρεσιών με οικονομικούς φορείς επιλογής τους.

Επίσης, λόγω της αδιαφάνειας της εξαιρετικής αυτής διαδικασίας από την στιγμή που δεν προϋποθέτει δημοσίευση της διακήρυξης, η δυνατότητα διακριτικής ευχέρειας των αναθετουσών αρχών ενθαρρύνει την διαφθορά αφήνοντας περιθώρια για μεταβολή / τροποποίηση των όρων των υποβαλλόμενων προσφορών ή ακόμα και τον καθορισμό από κοινού με τους υποψήφιους αναδόχους των όρων της υπό κατάρτιση σύμβασης.

---

140 Το άρθρο 101 της ΣΛΕΕ περιορίζει τις αντανταγωνιστικές συμφωνίες, δηλαδή κάθε συμφωνία που περιορίζει σκοπίμως ή μη τον ανταγωνισμό. Οι συμφωνίες είναι σχεδόν πάντα παράνομες εφόσον οι συμμετέχοντες σ' αυτές συμφωνούν: α. να καθορίζουν τις τιμές, β. να περιορίζουν την παραγωγή, γ. να κατανέμουν αγορές ή πελάτες, δ. να εφαρμόζουν άνισους όρους επί ισοδύναμων παροχών, ε. να εξαρτούν την σύναψη σύμβασης από πρόσθετες παροχές που δεν έχουν σχέση με το αντικείμενο της σύμβασης.

141 Ο συμμετέχων στην διαγωνιστική διαδικασία υποβάλλει την προσφορά του, η οποία περιλαμβάνει οικονομικά και τεχνικά στοιχεία, αγνοώντας τις προσφορές των άλλων, ούτως ώστε να αποφασίζει αυτόνομα, χωρίς να έχει προηγηθεί συνεννόηση και ανταλλαγή πληροφοριών ή συμπαιγνία ως προς τα στοιχεία της προσφοράς του.

Επιπλέον, η απουσία ειδικότερων διαδικαστικών κανόνων¹⁴² συνιστά απλουστευμένες διαδικασίες, καθώς οι οδηγίες της Ε.Ε. δεν περιέχουν συγκεκριμένες διαδικαστικές προϋποθέσεις ή διαδικαστικούς περιορισμούς κατά την χρήση της, γεγονός που επιτρέπει την στενότερη επαφή της δημοτικής αρχής με τους διαγωνιζομένους και τον σχηματισμό, μετά από διαπραγμάτευση, της βούλησης της δημοτικής αρχής για τον καθορισμό του αντικειμένου και των όρων της σύμβασης και για την επιλογή του αντισυμβαλλομένου της.

Επιπροσθέτως, στις περιπτώσεις εκείνες που στην απόφαση της οικονομικής επιτροπής δεν αναφέρεται η συνδρομή των απαιτούμενων προϋποθέσεων για την σύναψη της σύμβασης με την εν λόγω διαδικασία, η απόφαση αυτή είναι ανατιολόγητη ή αν η επίκληση των ανωτέρω προϋποθέσεων δε γίνεται με σαφή στοιχεία που να επιτρέπουν την εξακρίβωση της ύπαρξής τους, τότε η απόφαση πάσχει νομιμότητας.¹⁴³

Έχει κριθεί επίσης ότι, η επίκληση του χαρακτήρα του επείγοντος, προκειμένου να δικαιολογηθεί η παρέκκλιση από την κανονική διαδικασία, δεν μπορεί να ισχύσει όταν οι αναθέτουσες αρχές διαθέτουν επαρκή χρόνο για την τήρηση διαγωνιστικών διαδικασιών.¹⁴⁴ Στο πνεύμα αυτό διατυπώθηκαν λοιπόν επικρίσεις για την επιλογή διαδικασιών που αποβαίνουν σε βάρος των θεμελιωδών αρχών του Εθνικού και Ενωσιακού δικαίου που διέπουν το πεδίο των δημόσιων συμβάσεων,¹⁴⁵ καθώς για

---

142 Βλπ. Μέρος Α', Κεφάλαιο Γ', 4.1 και Ελ. Συν. Κλιμ. Τμ. 7 Πράξη 262/2017

143 Βλπ ενδεικτικά Ελ Συν 4/2006 και 114/2005 Πράξεις του VI Τμ., Ελ Συν 58/2004 Πράξη του VI Τμ. και ΔΕΕ αποφάσεις της 2ας Αυγούστου 1993, C-107/92, Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψη 12, της 28ης Μαρτίου 1996, C318/94, Επιτροπή κατά Γερμανίας, σκέψη 14 και Δ103/2020 απόφαση της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ, https://www.eaadhsy.gr/images/apofaseis/2020_%CE%94103.pdf

144 Απόφαση της 2ας Αυγούστου, C-107/92, Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψεις 9 και 13, που αφορά προκήρυξη διαγωνισμού για την ανάθεση της κατασκευής ενός προστατευτικού φράγματος κατά των χιονοστιβάδων, όπου κρίθηκε ότι δεν συνέτρεχε κατεπείγον γιατί μεσολάβησαν τρεις μήνες από την γνώση της συνδρομής του απρόβλεπτου γεγονότος μέχρι την διενέργεια της διαπραγμάτευσης από την αναθέτουσα αρχή.

145 Βλπ ενδεικτικά Επίκαιρη Επερώτηση που κατατέθηκε στην Βουλή των Ελλήνων, την 1η Δεκεμβρίου 2020, από το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης, τον ΣΥΡΙΖΑ, προς τους κ.κ. Υπουργούς Επικρατείας, κ. Γεραπετρίτη, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, με θέμα: «Απευθείας αναθέσεις δημόσιων συμβάσεων χωρίς διαφάνεια και έλεγχο», δημοσιευμένο στην Διαδικτυακή Πύλη της Βουλής των Ελλήνων: <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/c0d5184d-7550-4265-8e0b-078e1bc7375a/11453679.pdf>

παράδειγμα οι ανάγκες για προμήθεια υγειονομικού υλικού ή για εκτέλεση εργασιών απολύμανσης και μεν ήταν έκτακτες, αλλά μπορούσαν να θεωρηθούν προβλέψιμες, γιατί στο διάστημα μεταξύ των δύο εξάρσεων της πανδημίας και ενώ ήδη διάγουμε το τρίτο κύμα πανδημίας στην χώρα μας, οι δημοτικές αρχές δεν εφάρμοσαν ένα πλαίσιο σύναψης δημόσιων συμβάσεων και εν γένει αναθέσεων με διαφάνεια.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημανθεί ότι, επειδή η εκάστοτε δημοτική αρχή διαπραγματεύεται μόνη της με τον υποψήφιο ανάδοχο την τιμή του προμηθευμένου είδους /υπηρεσίας, μπορεί να προκύψει διακύμανση στις τιμές ομοειδών αγαθών/υπηρεσιών ανά φορέα ανάθεσης και στην περίπτωση που το εύρος τιμής είναι μεγάλο, αυτό αποβαίνει σε βάρος των ίδιων των αναθετουσών αρχών και των φορολογούμενων πολιτών λόγω της διασπάθισης του δημόσιου χρήματος.

Επίσης, εκτός από την διαφορετική κοστολόγηση των αγαθών/υπηρεσιών, “εκπτώσεις” μπορεί να γίνουν και στην περίπτωση των τεχνικών προδιαγραφών τους, αφού αρκεί η περιγραφή του αντικειμένου τους χωρίς περαιτέρω διατυπώσεις, με αποτέλεσμα αρκετά από αυτά να μην πληρούν τις προβλεπόμενες, σε κανονικές διαγωνιστικές διαδικασίες, προδιαγραφές και κριτήρια επιλογής, καθώς οι υλικοτεχνικοί περιορισμοί αφορούν την πραγματική διαθεσιμότητα και την ταχύτητα παράδοσης των υλικών ή παροχής των υπηρεσιών.

Στις περιπτώσεις μη κατεπείγουσας διαγωνιστικής διαδικασίας η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποκλείσει οικονομικό φορέα αν διαπιστώσει την ακαταλληλότητά του, λόγω μη πλήρωσης κριτηρίων φερεγγυότητας ή μη διάθεσης των απαιτούμενων επαγγελματικών προσόντων. Το στάδιο αυτό αφορά την ποιοτική επιλογή¹⁴⁶ του αναδόχου - τον έλεγχο καταλληλότητας του φορέα - για την εκτέλεση της σύμβασης και προηγείται του σταδίου της ανάθεσης σύμβασης. Οι λόγοι αποκλεισμού περιφρουρούν το δημόσιο συμφέρον, παίρνοντας μέτρα προστασίας του ανταγωνισμού και της διαφάνειας, και διακρίνονται σε υποχρεωτικούς και προαιρετικούς (στην περίπτωση της διαπραγμάτευσης οι αναθέτουσες αρχές περιορίζουν τις απαιτήσεις στους υποχρεωτικούς λόγους αποκλεισμού) και πρέπει να

---

146 Βλπ Κατευθυντήρια Οδηγία 11 Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., σπ.π. (υποσημείωση 189), σελ. 15-25. Δεν πρέπει να συγχέονται τα κριτήρια ανάθεσης και ποιοτικής επιλογής. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν περιορίσουν ή να αποκλείσουν την χρήση της τιμής ή του κόστους ως μοναδικής βάσης για την αξιολόγηση της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς για ορισμένα είδη συμβάσεων.

αξιολογούνται σύμφωνα με τις ανάγκες του αντικειμένου του διαγωνισμού και να σχεδιάζονται στη βάση του ανταγωνισμού και της διαφάνειας.¹⁴⁷

Τέλος, επισημαίνεται το ενδεχόμενο σε ορισμένες περιπτώσεις να υπάρχει διασταλτική ερμηνεία των προβλεπόμενων περιπτώσεων συμβάσεων που σχετίζονται με την συγκεκριμένη συνθήκη. Τούτο έχει ως πιθανό αποτέλεσμα την συσχέτιση με την πανδημία προμηθειών και υπηρεσιών χωρίς να υπάρχει συνάφεια αυτών με τα μέτρα πρόληψης και αποφυγής της διασποράς του κορωνοϊού, καθώς η ανάγκη κάλυψής τους προκύπτει περισσότερο από την έλλειψη προγραμματισμού και γενικότερα από υπαιτιότητα της εκάστοτε αναθέτουσας αρχής, ενώ θα είχε αποτραπεί με την επίδειξη επιμέλειας και σύνεσης εκ μέρους της.

6.4 Οφέλη

Βάσιμος ισχυρισμός των δημοτικών αρχών για την επιλογή της διαδικασίας είναι η έλλειψη πίστωσης, καθώς από την στιγμή της απόφασης χρηματοδότησής τους από την κράτος μέχρι την ένταξη του ποσού κατανομής στον προϋπολογισμό τους με αναμόρφωση και την έγκριση της απόφασης του Δ.Σ. από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση, μεσολαβεί χρονικό διάστημα ικανό να περιορίσει τις επιλογές τους και να τις καταστήσει ανίσχυρες διαπραγματευτικά.¹⁴⁸

Αναφορικά με την ελευθερία επιλογής του μελλοντικού αντισυμβαλλόμενου από την αναθέτουσα αρχή, ανήκει στην λογική συμβατικού δεσμού με προσωποπαγή χαρακτήρα,¹⁴⁹ η οποία μπορεί να έχει ως κριτήριο την επιλογή του ιδανικού συνεργάτη/προμηθευτή βάσει της γνωριμίας, αλλά και της εμπιστοσύνης προς τον πρόσωπό του.

---

147 Ράικος Δ., όπ.π. (υποσημ. 79), σελ. 403. Η ελευθερία των αναθετουσών αρχών στο προσδιορισμό των ελάχιστων επιπέδων οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας περιορίζεται από την υποχρέωση συνυπολογισμού του αντικειμένου της σύμβασης, ήτοι το ελάχιστο απαιτούμενο επίπεδο ικανότητας πρέπει να τελεί σε αναλογία με το συμβατικό αντικείμενο.

148 Στο σημείο αυτό υπενθυμίζουμε ότι, σύμφωνα με το αρ. 10 παρ. 3β. Της ΠΝΠ- ΦΕΚ 55/11.03.2020, Τ.Α'), οι δήμοι μπορούν να αναθέτουν δημόσιες συμβάσεις με απόφαση της οικείας Ο.Ε., προσφεύγοντας στη διαδικασία διαπραγμάτευσης, ακόμα και χωρίς εγγεγραμμένη πίστωση στον προϋπολογισμό τους.

149 Γιαννακόπουλος Κ., *Η αδιαφάνεια που απαιτεί ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός στο κοινοτικό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα Ε.Ε., Αθήνα, 2003, σελ. 90 επ.

Η ελευθερία αυτή μπορεί επίσης να αποβεί ευεργετική για την αναθέτουσα αρχή και από την άποψη ότι μπορεί πιο στοχευμένα να ικανοποιήσει τις αγοραστικές της ανάγκες της, με το αποτέλεσμα να εξυπηρετεί εν τέλει το δημόσιο συμφέρον.

Ακόμα, με την διαδικασία της διαπραγμάτευσης μπορεί να επιτευχθεί ένας “ανεπίσημος ανταγωνισμός”, υπό την έννοια ότι η αναθέτουσα αρχή μπορεί στα πλαίσια της χρηστής διοίκησης να καλέσει περισσότερους του ενός υποψήφιους ανάδοχους και να επιλέξει την πιο συμφέρουσα προσφορά.

Ευεργετικά όμως μπορεί να λειτουργήσει και για τις ΜΜΕ η διαδικασία των προσυμβατικών διαπραγματεύσεων, καθώς λόγω της ευελιξίας του προσυμβατικού σταδίου τους δίνεται η δυνατότητα να προσαρμόζουν και να τροποποιούν τις προσφορές τους για να καλύψουν τις ανάγκες της αναθέτουσας αρχής.¹⁵⁰

Εν κατακλείδι, δεν μπορούμε να παραγνωρίσουμε την εξαιρετική συνθήκη της παρούσας υγειονομικής κρίσης που προτάσσει το δημόσιο συμφέρον της υγείας και την αποτελεσματικότητα της συναλλακτικής δράσης της αναθέτουσας αρχής, παρακάμπτοντας θεμελιώδεις αρχές του ενωσιακού και εθνικού δικαίου, τον ανταγωνισμό και την διαφάνεια.¹⁵¹ Η κατεπείγουσα ανάγκη χρήζει κατεπείγουσας αντιμετώπισης. Οι δημοτικές αρχές με το θεσμικό εργαλείο της διαπραγμάτευσης γίνονται πιο ευέλικτες και πιο αποτελεσματικές, δίνοντας άμεσες λύσεις με τις επιταχυμένες διαδικασίες. Η νομιμοποιητική βάση της διαδικασίας είναι η αποτελεσματικότητά της στην εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος και εν προκειμένω της έκτακτης και επιτακτικής ανάγκης δημόσιας υγείας.

---

150 Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Δέσμη μέτρων για τις δημόσιες συμβάσεις» (2012/C 391/09), σκέψεις 12 και 13, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012AR0099&from=EL>

151 Γιαννακόπουλος Κ., οπ.π. (υποσημ. 149), σελ. 90

Μέρος Β' «Παράδειγμα Δήμου Χαλκιδέων»

Ο Δήμος Χαλκιδέων συστάθηκε με το “Πρόγραμμα Καλλικράτης” από την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Χαλκιδέων, Ανθηδώνος, Αυλίδος, Ληλαντίων και Νέας Αρτάκης. Η πρωτεύουσα του Δήμου, η Χαλκίδα, συνδέει την νησιωτική Εύβοια με την ηπειρωτική Ελλάδα μέσω δύο ζεύξεων, η μία είναι η παλαιά γέφυρα της Χαλκίδας και η άλλη η υψηλή γέφυρα της Χαλκίδας. Η έκταση του Δήμου είναι 412,38 τ.χλμ. και ο πληθυσμός του 102.223 κάτοικοι, σύμφωνα με την απογραφή του 2011.

Ο δήμος έχει συστήσει δύο (2) νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, ένα για τους τομείς αρμοδιοτήτων κοινωνικής προστασίας, αλληλεγγύης και παιδείας, τον “Δημοτικό Οργανισμό, Άθλησης Πολιτισμού και Περιβάλλοντος Χαλκίδας (Δ.Ο.Α.Π.ΠΕ.Χ.)” και ένα για τους τομείς πολιτισμού, αθλητισμού και περιβάλλοντος, τον “Δημοτικό Οργανισμό Παιδείας, Προστασίας και Αλληλεγγύης Χαλκίδας (Δ.Ο.Π.Π.Α.Χ.)”.

Τα δύο αυτά νπδδ προέκυψαν από την συγχώνευση νπδδ των προϋπαρχόντων δήμων, κατά τις διατάξεις του άρθρου 103 του Ν. 3852/2010, υποκαθιστώντας τα σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, έχοντας ως κύρια πηγή εσόδων την ετήσια τακτική επιχορήγηση του Δήμου.¹⁵²

Ο Δ.Ο.Α.Π.ΠΕ.Χ., με σκοπό την δημιουργία καινοτόμων δομών ανά τομέα ευθύνης (Αθλητισμός-Πολιτισμός-Περιβάλλον), μεταξύ άλλων διοργανώνει πολιτιστικές – αθλητικές εκδηλώσεις και δράσεις για το περιβάλλον και την προστασία του, συντηρεί και εποπτεύει τις αθλητικές εγκαταστάσεις του δήμου και προάγει τόσο την άθληση για όλους όσο και τον σωματειακό αθλητισμό.¹⁵³

Ο Δ.Ο.Π.Π.Α.Χ. έχει στην εποπτεία του οκτώ (8) Παιδικούς – Βρεφονηπιακούς Σταθμούς και δεκατέσσερα (14) Κέντρα Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ). Σκοπός του νπ είναι η οργάνωση κοινωνικών δραστηριοτήτων, ο σχεδιασμός και η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, όπως ηλικιωμένων, απόρων κλπ. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στις

---

152 Η σύσταση των δύο (2) νπδδ έγινε με το ΦΕΚ 1673/28.07.2011 τ'Β, ενώ με το ΦΕΚ 85/20-01-2017 τ'Β έγινε τροποποίηση της συστατικής πράξης του νπδδ Δ.Ο.Π.Π.Α.Χ., ως προς το ποσό της ετήσιας επιχορήγησης του Δήμου προς αυτό.

153 Πηγή: Επίσημη ιστοσελίδα Δήμου Χαλκιδέων, <https://doappex.dimoschalkideon.gr/>

ευπαθείς κοινωνικές ομάδες. Στον Δήμο Χαλκιδέων λειτουργούν Δομές Συσσιτίου, Ημερήσια Υποδοχή Αστέγων, Κοινωνικό Παντοπωλείο και Τράπεζα Χρόνου, που υποστηρίζονται από τον Δ.Ο.Π.Π.Α.Χ..¹⁵⁴

Εκτός από την κάλυψη των αυξημένων αναγκών των δύο αυτών νπδδ, οι διογκωμένες απαιτήσεις του Δήμου σε προμήθειες και υπηρεσίες που σχετίζονται με την έκτακτη ανάγκη και την αποφυγή της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19 οφείλονται και σε τρία (3) άλλα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής.

1. Στα διοικητικά όρια του δήμου ανήκει και η περιοχή της Ριτσώνας παρόλο που η γεωγραφική της θέση είναι στη Βοιωτία. Στην περιοχή, στις εγκαταστάσεις μιας εγκαταλελειμμένης στρατιωτικής βάσης της Αεροπορίας, δημιουργήθηκε στα μέσα Μαρτίου του 2016 ανοιχτή δομή φιλοξενίας προσφύγων και μεταναστών. Στους φιλοξενούμενους σε αυτές παρέχεται στέγαση και τροφή και καλύπτονται οι παιδαγωγικές και μαθησιακές ανάγκες τους. Διαβιούν ελεύθερα τηρώντας εσωτερικούς κανονισμούς, προκειμένου για την εύρυθμη λειτουργία της Δομής. Ενημερώνονται για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις στη χώρα υποδοχής, έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, τους παρέχονται βασικά είδη ατομικής υγιεινής, ένδυσης και υπόδησης, μαθαίνουν την ελληνική γλώσσα και έχουν πρόσβαση σε προγράμματα εκπαίδευσης και ανάπτυξης δεξιοτήτων.¹⁵⁵

Στη δομή διαμένουν σχεδόν 2.700 πρόσφυγες και μετανάστες, κυρίως οικογένειες από τη Συρία και το Αφγανιστάν, που έχουν μεταφερθεί εδώ από τα υπερπλήρη προσφυγικά κέντρα πέντε ελληνικών νησιών, της Λέσβου, της Χίου, της Σάμου, της Κω και της Λέρου. Και στην συγκεκριμένη δομή όμως, ο υπερπληθυσμός καθιστά εξαιρετικά δύσκολη την λήψη των απαραίτητων μέτρων προφύλαξης, όπως η κοινωνική αποστασιοποίηση και η εφαρμογή των απαιτούμενων κανόνων υγιεινής, ούτως ώστε να μπορεί να γίνει καλύτερη διαχείριση κατά την εξάπλωση του ιού. Οι δομές είναι δυνάμει θύλακες μετάδοσης του ιού, λόγω της πιθανότητας αύξησης της έκθεσης των φιλοξενούμενων σε αυτές στο ιό, όπως και της πιθανότητας η επιδημία να εξαπλωθεί πιο γρήγορα σε αυτούς ελλείψει κατάλληλων μέτρων πρόληψης.¹⁵⁶ Η

154 Πηγή: Επίσημη ιστοσελίδα δήμου Χαλκιδέων, <https://doppax.dimoschalkideon.gr/>

155 Πηγή: Επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Μετανάστευσης & Ασύλου, <https://migration.gov.gr/ris/perifereiakes-monades/domes/>

156 Πηγή: Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων (ECDC), Τεχνική έκθεση: «Guidance on infection prevention and control of coronavirus disease (COVID-19) in migrant and refugee reception and detention centres in the EU/EEA and the United Kingdom», 15/6/2020, σελ. 4-7,

όλη κατάσταση μπορεί να έχει αντίκτυπο και στην τοπική κοινωνία μέσω της συναναστροφής με τους φιλοξενούμενους στις δομές (συγχρωτισμός στις δημόσιες υπηρεσίες, στα νοσοκομεία και τα σχολεία, την τοπική αγορά κ.α.).

2. Επίσης στα όρια του Δήμου Χαλκιδέων καταγράφονται οκτώ (8) οικισμοί-καταυλισμοί Ρομά. Με βάση την απογραφή του 2011 ο αριθμός των εδραιωμένων Ρομά ήταν 761 άτομα και αντιστοιχούσε στο 0,74% του μόνιμου πληθυσμού.

Οι συνθήκες διαβίωσης των Ρομά στους οικισμούς, σε χαμηλής ποιότητας καταλύματα, με ελλείψεις σε υποδομές όπως ύδρευση, αποχέτευση, ηλεκτροδότηση, θέρμανση, δημιουργούν ένα επισφαλές υγειονομικό περιβάλλον αυξάνοντας την έκθεσή τους στον κορωνοϊό.¹⁵⁷

3. Στην περιοχή της Εύβοιας και της Βοιωτίας εδρεύουν πολλά εργοστάσια, γεγονός που έχει ως συνέπεια την μετακίνηση πολλών εργαζομένων από και προς αυτά και αυτό πιθανολογείται, κατά τους επιστήμονες, ότι είναι αιτία διασποράς του ιού.

Ο δήμος μάλιστα εντάχθηκε από τις 30 Ιανουαρίου 2021 σε επίπεδο αυξημένου κινδύνου και από τις 6 Φεβρουαρίου 2021 σε επίπεδο πολύ αυξημένου κινδύνου με αποτέλεσμα να του επιβληθούν αυστηρά περιοριστικά μέτρα.¹⁵⁸

<https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-%20guidance-refugee-asylum-seekers-migrants-EU.pdf>

157 Πηγή: Η Μελέτη της Περ. Στερεάς Ελλάδας, με θέμα: «Περιφερειακός σχεδιασμός για την κοινωνική ενσωμάτωση των Ρομά στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 Π2β. Περιφερειακή Στρατηγική ενσωμάτωσης των Ρομά στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας», ΤΕΚ Επιχειρηματικές Λύσεις Α.Ε., Ιούνιος 2015, σελ. 40, http://espa2007-2013.stereaellada.gr/fileadmin/pages/5h_programmatikh/paradoteo_ROMA.pdf

158 ΦΕΚ 346/Β/31-1-2021, ΦΕΚ 454/Β/5.2.2021, ΦΕΚ 648/Β/20.2.2021

Κεφάλαιο Α' «Η λειτουργία των συλλογικών οργάνων του Δήμου Χαλκιδέων»

Η παράθεση των στοιχείων που ακολουθεί, ως προς τον τρόπο λειτουργίας των συλλογικών οργάνων και την οικονομική διαχείριση του δήμου, αφορά το χρονικό διάστημα ενός (1) έτους περίπου. Συγκεκριμένα, **το διάστημα από τις 11.03.2020**, οπότε και τέθηκαν σε ισχύ τα μέτρα για την αποφυγή της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19 με την έκδοση ΠΝΠ (ΦΕΚ 55/Α/11.03.2020) **έως και την 28η Φεβρουαρίου 2021**, οπότε και διατηρήθηκε σε ισχύ, σύμφωνα με την παρ. 1 του αρ. 74 του ν.4745/2020, η διάταξη που αναφέρεται σε Δήμους και Περιφέρειες και αφορά την δυνατότητα ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων υλικών και υπηρεσιών, συναφών με την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης, με την προσφυγή στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, κατά την περ. γ' της παρ. 2 του αρ. 32 του ν.4412/2016.

Στο διάστημα αυτό πραγματοποιήθηκαν εκατόν επτά (107) συνολικά συνεδριάσεις των συλλογικών οργάνων, Δ.Σ., Ο.Ε. και Ε.Π.Ζ. του Δήμου, με αριθμητική υπεροχή για την Ο.Ε., πραγματοποιώντας πενήντα επτά (57) συνεδριάσεις και με προτίμηση στην διαδικασία της “δια περιφοράς” συνεδρίασης με ποσοστό 46,73% επί του συνόλου των συνεδριάσεων.

Στατιστικά

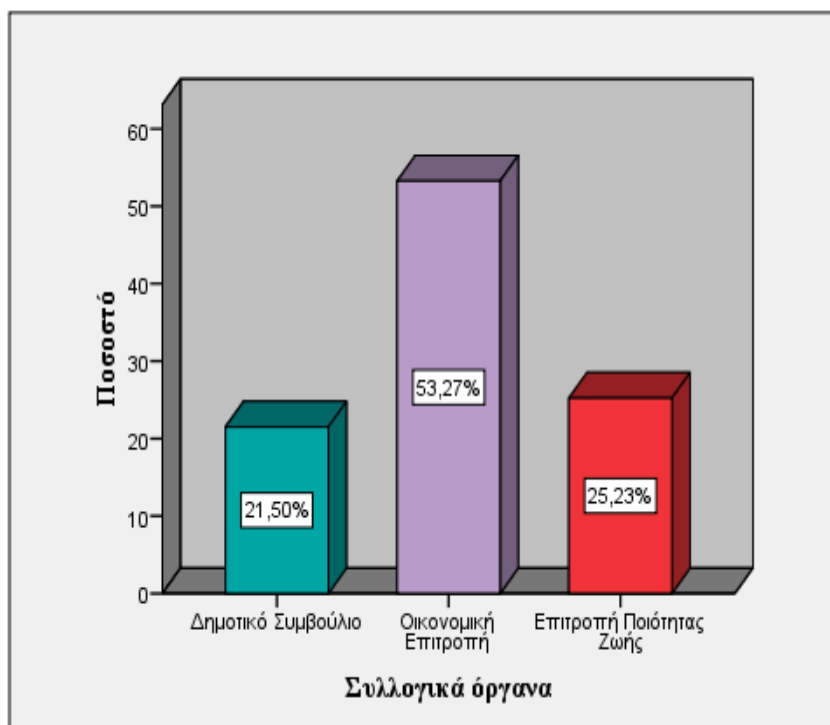
		Συνεδριάσεις	Συλλογικά όργανα	Αύξων αριθμός
N	Valid	107	107	107
	Missing	0	0	0

Συνεδριάσεις

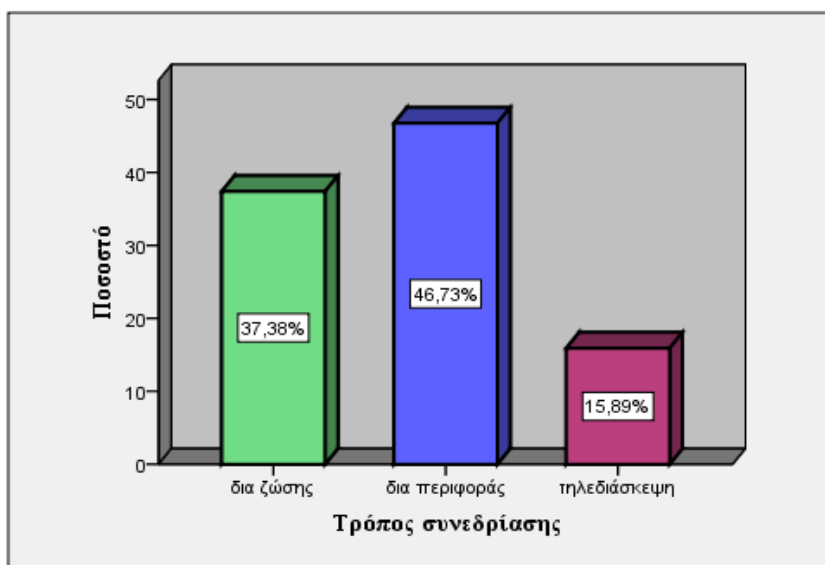
		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Σωρευτικό Ποσοστό
Valid	Δια ζώσης	40	37,4	37,4	37,4
	Δια περιφοράς	50	46,7	46,7	84,1
	Τηλεδιάσκεψη	17	15,9	15,9	100,0
	Σύνολο	107	100,0	100,0	

Συλλογικά Όργανα

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Σωρευτικό Ποσοστό
Valid Δημοτικό Συμβούλιο	23	21,5	21,5	21,5
Οικονομική Επιτροπή	57	53,3	53,3	74,8
Επιτροπή Ποιότητας Ζωής	27	25,2	25,2	100,0
Σύνολο	107	100,0	100,0	

Διάγραμμα 2: Συνεδριάσεις συλλογικών οργάνων επί του συνόλου των συνεδριάσεων στον Δήμο, από 11.03.2020 έως 28.02.2021

Διάγραμμα 3: Συνεδριάσεις συλλογικών οργάνων από 11.03.2020 έως 28.02.2021, βάσει του τρόπου συνεδρίασης

- Ακολουθεί η παράθεση στοιχείων που αφορά το κάθε συλλογικό όργανο ξεχωριστά.

I. Δημοτικό Συμβούλιο

ΕΤΟΣ	Συνεδριάσεις Δημοτικού Συμβουλίου		
	Συνεδρίαση	Ημερομηνία	Τρόπος διεξαγωγής
2020	4η	19/3	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο
	5η	30/3	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο
	6η	14/4	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο
	7η	20/5	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο
	8η	29/5	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο
	9η	5/6	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο

	10η	18/6	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο
	11η	1/7	Δια ζώσης
	12η	13/7	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο
	13η	14/7	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο
	14η	29/7	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο
	15η	20/8	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο
	16η	24/8	Τηλεδιάσκεψη
	17η	23/9	Δια ζώσης
	18η	26/10	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο
	19η	4/11	Τηλεδιάσκεψη
	20η	20/11	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο
	21η	8/12	Τηλεδιάσκεψη
	22η	10/12	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο
	23η	22/12	Τηλεδιάσκεψη
	24η	31/12	Τηλεδιάσκεψη
2021	Συνεδρίαση	Ημερομηνία	Τρόπος διεξαγωγής
	1η	27/01	Τηλεδιάσκεψη
	2η	26/2	Τηλεδιάσκεψη

Πίνακας 3: Συνεδριάσεις Δ.Σ.

Πηγή: Γραμματεία Δ.Σ. του Τμήματος Υποστήριξης των Πολιτικών Οργάνων & Ίδια επεξεργασία

Στατιστικά

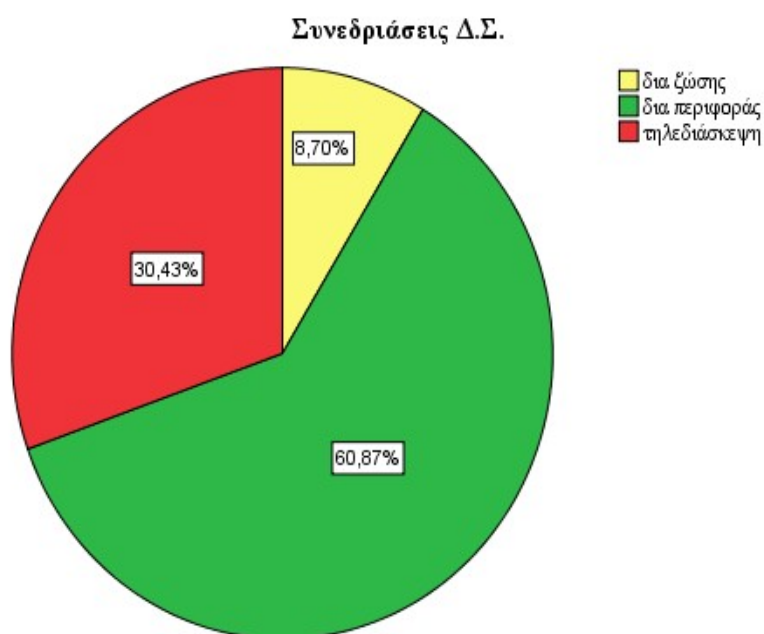
Συνεδριάσεις

N	Valid	23
	Missing	0

Συνεδριάσεις

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Σωρευτικό Ποσοστό
Valid Δια ζώσης	2	8,7	8,7	8,7
Δια περιφοράς	14	60,9	60,9	69,6
Τηλεδιάσκεψη	7	30,4	30,4	100,0

Σύνολο	23	100,0	100,0
--------	----	-------	-------

Διάγραμμα 4: Συνεδριάσεις Δ.Σ. από 11.03.2020 έως 28.02.2021, βάσει του τρόπου σύγκλησης του οργάνου

II. Οικονομική Επιτροπή

ΕΤΟΣ	Συνεδριάσεις Οικονομικής Επιτροπής		
	Συνεδρίαση	Ημερομηνία	Τρόπος διεξαγωγής
2020	9η	3/4	Τηλεδιάσκεψη
	10η	14/4	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
	11η	21/4	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
	12η Έκτακτη	24/4	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
	13η	28/4	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
	14η	5/5	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
	15η	12/5	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο

16η	22/5	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
17η Έκτακτη	26/5	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
18η	2/6	Δια ζώσης
19η	9/6	Δια ζώσης
20η	16/6	Δια ζώσης
21η Έκτακτη	23/6	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
22η	26/6	Δια ζώσης
23η Έκτακτη	3/7	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
24η	8/7	Δια ζώσης
25η Έκτακτη	10/7	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
26η	14/7	Δια ζώσης
27η	21/7	Δια ζώσης
28η Έκτακτη	23/7	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
29η	28/7	Δια ζώσης
30η	4/8	Δια ζώσης
31η Έκτακτη	11/8	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
32η	13/8	Δια ζώσης
33η	14/8	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
34η	18/8	Δια ζώσης
35η Έκτακτη	20/8	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
36η	25/8	Δια ζώσης
37η	2/9	Δια ζώσης
38η	8/9	Δια ζώσης
39η	15/9	Δια ζώσης
40η	22/9	Δια ζώσης
41η	29/9	Δια ζώσης
42η	6/10	Δια ζώσης
43η Έκτακτη	8/10	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
44η	13/10	Δια ζώσης
45η	20/10	Δια ζώσης
46η Έκτακτη	23/10	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο

	47η	27/10	Δια ζώσης
	48η	3/11	Δια ζώσης
	49η Έκτακτη	6/11	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
	50η	10/11	Τηλεδιάσκεψη
	51η Έκτακτη	12/11	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
	52η	17/11	Τηλεδιάσκεψη
	53η	27/11	Τηλεδιάσκεψη
	54η	3/12	Τηλεδιάσκεψη
	55η Έκτακτη	10/12	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
	56η	15/12	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
	57η	22/12	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
	58η	29/12	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
2021	Συνεδρίαση	Ημερομηνία	Τρόπος διεξαγωγής
	1η	5/1	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
	2η	15/1	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
	3η	22/1	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
	4η	2/2	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
	5η	9/2	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
	6η	12/2	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
	7η	23/2	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
	8η	2/3	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο

Πίνακας 4: Συνεδριάσεις Ο.Ε.

Πηγή: Γραμματεία Ο.Ε. του Τμήματος Υποστήριξης των Πολιτικών Οργάνων & Ίδια επεξεργασία

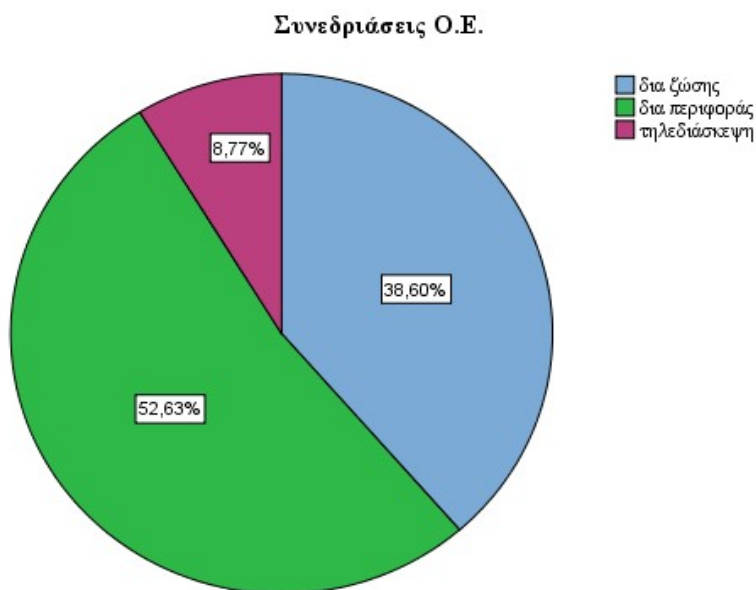
Στατιστικά

Συνεδριάσεις

N	Valid	57
	Missing	0

Συνεδριάσεις

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Σωρευτικό Ποσοστό
Valid Δια ζώσης	22	38,6	38,6	38,6
Δια περιφοράς	30	52,6	52,6	91,2
Τηλεδιάσκεψη	5	8,8	8,8	100,0
Σύνολο	57	100,0	100,0	

Διάγραμμα 5: Συνεδριάσεις Ο.Ε. από 11.03.2020 έως 28.02.2021, βάσει του τρόπου σύγκλησης του οργάνου

III. Επιτροπή Ποιότητα Ζωής

ΕΤΟΣ	Συνεδριάσεις Επιτροπής Ποιότητας Ζωής		
2020	Συνεδρίαση	Ημερομηνία	Τρόπος διεξαγωγής
	3η	26/2	Δια ζώσης
	4η	12/3	Δια ζώσης
	5η	13/5	Τηλεδιάσκεψη
	6η	22/5	Τηλεδιάσκεψη
	7η	28/5	Τηλεδιάσκεψη
	8η	5/6	Δια ζώσης
	9η Έκτακτη	12/6	Δια ζώσης
	10η Έκτακτη	16/6	Δια ζώσης
	11η Έκτακτη	17/6	Δια ζώσης
	12η	24/6	Δια ζώσης
	13η	2/7	Δια ζώσης
	14η Έκτακτη	15/7	Δια ζώσης
	15η Έκτακτη	16/7	Δια ζώσης
	16η	24/7	Δια ζώσης
	17η	5/8	Δια ζώσης
	18η Έκτακτη	12/8	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
	19η Έκτακτη	21/8	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
	20η Ματαίωση	11/9	
	21η	16/9	Δια ζώσης
	22η Έκτακτη	21/9	Δια ζώσης
	23η	30/9	Δια ζώσης
	24η Έκτακτη	7/10	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
	25η	16/10	Δια ζώσης

	26η Έκτακτη	2/11	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
	27η	16/11	Τηλεδιάσκεψη
	28η Ματαίωση	9/12	
	29η	10/12	Τηλεδιάσκεψη
	30η Έκτακτη	28/12	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
2021	Συνεδρίαση	Ημερομηνία	Τρόπος διεξαγωγής
	1η Έκτακτη	22/1	Δια περιφοράς – ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/τηλέφωνο
	2	5/2	Τηλεδιάσκεψη

Πίνακας 5: Συνεδριάσεις Ε.Π.Ζ.

Πηγή: Γραμματεία Ε.Π.Ζ. του Τμήματος Υποστήριξης των Πολιτικών Οργάνων & Ίδια επεξεργασία

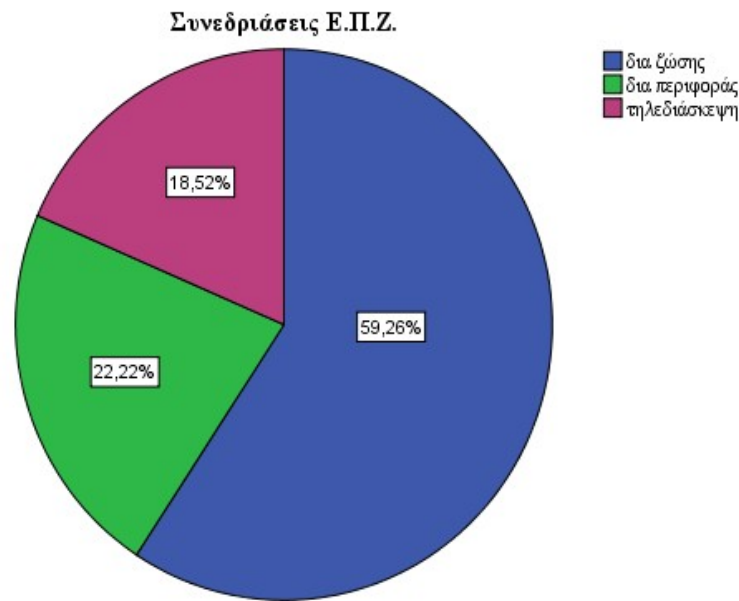
Στατιστικά

Συνεδριάσεις

N	Valid	27
	Missing	0

Συνεδριάσεις

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Σωρευτικό Ποσοστό
Valid Δια ζώσης	16	59,3	59,3	59,3
Δια περιφοράς	6	22,2	22,2	81,5
Τηλεδιάσκεψη	5	18,5	18,5	100,0
Σύνολο	27	100,0	100,0	

Διάγραμμα 6: Συνεδριάσεις Ε.Π.Ζ από 11.03.2020 έως 28.02.2021, βάσει του τρόπου σύγκλησης του οργάνου

Από την μελέτη του εν λόγω χρονικού διαστήματος, που καλύπτει σχεδόν τον πρώτο χρόνο λήψης μέτρων για την πανδημία στην χώρα μας, προκύπτει μια προτίμηση της δημοτικής αρχής, ως προς τον τρόπο συνεδρίασης των συλλογικών οργάνων, στην διαδικασία της “δια περιφοράς”.

Και τούτο γιατί, σε σύνολο εικοσιτριών (23) συνεδριάσεων του Δ.Σ. οι περισσότερες από τις μισές συνεδριάσεις του οργάνου, ήτοι δεκατέσσερις (14), πραγματοποιήθηκαν με την διαδικασία της “δια περιφοράς”, επτά (7) με τηλεδιάσκεψη και δύο (2) “δια ζώσης”. Αντίστοιχα, αναφορικά με τον τρόπο σύγκλησης της Ο.Ε., σε σύνολο πενήντα επτά (57) συνεδριάσεων οι τριάντα (30) πραγματοποιήθηκαν “δια περιφοράς”, μόλις πέντε (5) με τηλεδιάσκεψη και είκοσι δύο “δια ζώσης”. Στις συνεδριάσεις όμως της Ε.Π.Ζ. προκύπτει μία προτίμηση στις “δια ζώσης” συνεδριάσεις σε ποσοστό 59,3%.

Ίσως να μπορούμε βέβαια να εξάγουμε πιο ασφαλή συμπεράσματα, αν λάβουμε υπόψη το εξής: στο υπό μελέτη χρονικό διάστημα υπάρχει μια διαβάθμιση ως προς τα επιβαλλόμενα μέτρα, με αποτέλεσμα να διακρίνουμε σε αυτό επιμέρους χρονικά διαστήματα χαλάρωσης και σκλήρυνσης αντίστοιχα αυτών και εν προκειμένω:

α. για το χρονικό διάστημα από **11.3.2020** έως **31.7.2020**, οι συνεδριάσεις των συλλογικών οργάνων επιτρέπεται να διενεργούνται “δια ζώσης” κεκλεισμένων των θυρών και με τήρηση υγειονομικών πρωτοκόλλων (τήρηση απόστασης 1.5μ., χρήσης μάσκας),¹⁵⁹

β. για το χρονικό διάστημα από **1.8.2020** έως **6.11.2020**, υπήρξε μια χαλάρωση των μέτρων που επανέφερε τις συνεδριάσεις των συλλογικών οργάνων στην κανονικότητα,¹⁶⁰ ενώ

γ. αντίστοιχα για το χρονικό διάστημα από **7.11.2020** έως και **28.02.2021** (χρονικό όριο λήξης της περίπτωσης που μελετάται), υπήρξε μία σκλήρυνση των μέτρων,¹⁶¹ λόγω της αύξησης του επιδημιολογικού φορτίου στη χώρα μας, με αποτέλεσμα οι “δια ζώσης” συνεδριάσεις των συλλογικών οργάνων να επιτρέπονται κεκλεισμένων των θυρών και με ανώτατο όριο συμμετοχής μελών τα επτά (7) άτομα, γεγονός που εκ των πραγμάτων καθιστά αδύνατη την πραγματοποίησή τους

➤ Ακολουθεί διαγραμματική αποτύπωση των συνεδριάσεων των συλλογικών οργάνων το διάστημα χαλάρωσης των μέτρων (**1.8.2020** έως **6.11.2020**):

Αναφορικά με το **Δ.Σ.**, το επίμαχο χρονικό διάστημα, συγκλήθηκε πέντε φορές (5) με μοιρασμένο το αποτέλεσμα ως προς το τρόπο συνεδρίασής του ανάμεσα στην τηλεδιάσκεψη και την “δια περιφοράς” συνεδρίαση.

---

159 Υπενθυμίζουμε για την δια ζώσης σύγκλιση του δ.σ., εφαρμογή έχουν οι εκδοθείσες υγειονομικές διατάξεις και ειδικότερα το αρ. 12 της ΚΥΑ αριθ. Δ1α/ ΓΠ. οικ. 30612/16-05-2020 (Β' 1869) και η παρ. 3 του άρθρου 14 της ΚΥΑ αριθ. Δ1α/Γ.Π.οικ. 32009/23-05-2020 (Β' 1988), ενώ και οι συνεδριάσεις εξακολουθούν να πραγματοποιούνται κεκλεισμένων των θυρών.

160 Εκδόθηκε η ΚΥΑ Δ1α/ΓΠ.οικ. 48976/31.07.2020 (ΦΕΚ 3165/31.07.2020, τ.Β'), όπως τροποποιήθηκε από την ΚΥΑ Δ1α/ΓΠ.οικ. 50361/07.08.2020 (ΦΕΚ 3331/09.08.2020 τ.Β')

161 Εκδόθηκε η ΚΥΑ Δ1α/ΓΠ.οικ. 71342/06.11.2020 (Β' 4899), όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθ. Δ1α/ΓΠ.οικ.72687/12.11.2020 (Β' 4999), Εγκ. 426/77233/13.11.2020. Τα ανωτέρω εξακολουθούν να ισχύουν και για το χρονικό διάστημα έως **19.04.2021**, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην ΚΥΑ Δ1α/Γ.Π.οικ.22439/**09.04.2021** (ΦΕΚ 1441/10.04.2021 τ. Β'), μέχρι την στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές.

Στατιστικά

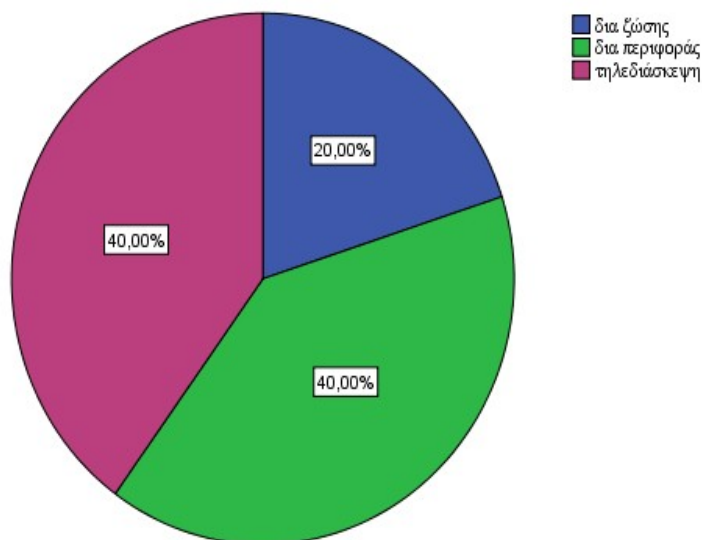
Συνεδριάσεις

N	Valid	5
	Missing	0

Συνεδριάσεις

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Σωρευτικό Ποσοστό
Valid Δια ζώσης	1	20,0	20,0	20,0
Δια περιφοράς	2	40,0	40,0	60,0
Τηλεδιάσκεψη	2	40,0	40,0	100,0
Σύνολο	5	100,0	100,0	

Συνεδριάσεις Δ.Σ.

Διάγραμμα 7: Συνεδριάσεις Δ.Σ. από 1.08.2020 έως 6.11.2020

Αντίστοιχα, η **Ο.Ε.** στο χρονικό διάστημα αυτό συνεδρίασε είκοσι (20) φορές, με την πρωτοκαθεδρία να έχουν οι “δια ζώσης συνεδριάσεις” σε ποσοστό 70%, έπεται η “δια

περιφοράς” συνεδρίαση σε ποσοστό 30%, λιγότερο δηλ. από το μισό σε σχέση με τις “δια ζώσης” συνεδριάσεις, ενώ δεν υπάρχει προτίμηση για συνεδρίαση της Επιτροπής μέσω τηλεδιάσκεψης.

Στατιστικά

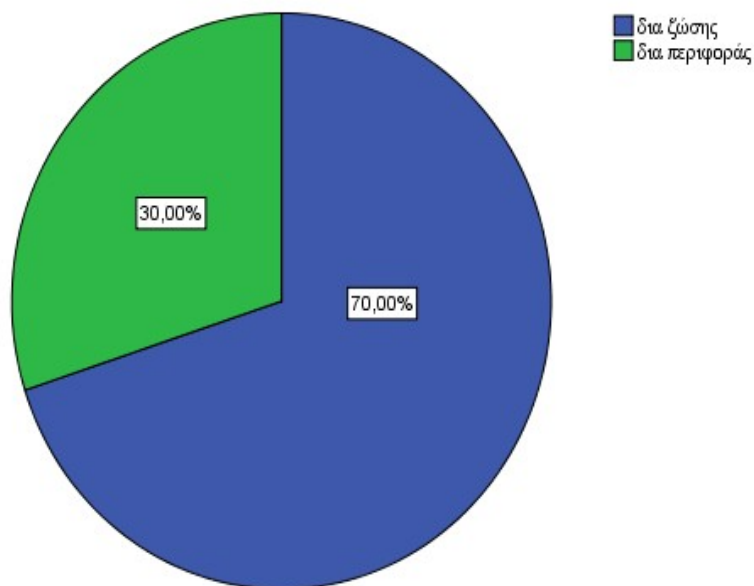
Συνεδριάσεις

N	Valid	20
	Missing	0

Συνεδριάσεις

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Σωρευτικό Ποσοστό
Valid Δια ζώσης	14	70,0	70,0	70,0
Δια περιφοράς	6	30,0	30,0	100,0
Σύνολο	20	100,0	100,0	

Συνεδριάσεις Ο.Ε.

Διάγραμμα 8: Συνεδριάσεις Ο.Ε. από 1.08.2020 έως 6.11.2020

Στις εννέα (9) συνεδριάσεις που πραγματοποίησε η **Ε.Π.Ζ.** το εν λόγω χρονικό διάστημα, σχεδόν ισομοιράστηκαν οι συνεδριάσεις ανάμεσα στην “δια ζώσης” σύγκληση και την “δια περιφοράς”, διατηρώντας μικρό προβάδισμα η πρώτη.

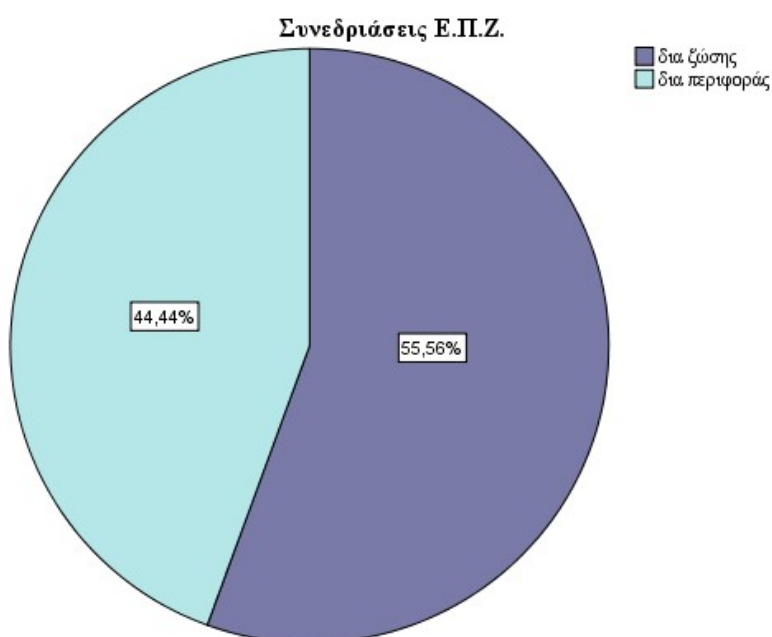
Στατιστικά

Συνεδριάσεις

N	Valid	9
	Missing	0

Συνεδριάσεις

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Σωρευτικό Ποσοστό
Valid Δια ζώσης	5	55,6	55,6	55,6
Δια περιφοράς	4	44,4	44,4	100,0
Σύνολο	9	100,0	100,0	

Διάγραμμα 9: Συνεδριάσεις Ε.Π.Ζ. από 1.08.2020 έως

Όπως προκύπτει από τα ανωτέρω, η δημοτική αρχή σε συνθήκες ομαλότητας επιλέγει τις “δια ζώσης συνεδριάσεις” των συλλογικών οργάνων διοίκησης, γεγονός που διαφαίνεται κυρίως από τις συνεδριάσεις της Ο.Ε., όπου και έχουμε και το

μεγαλύτερο δείγμα συνεδριάσεων, γιατί καθώς έχει εξελιχθεί στο κυρίαρχο όργανο λήψης αποφάσεων σε θέματα διοίκησης και οικονομικής διαχείρισης, πόσο μάλλον την περίοδο της πανδημίας,¹⁶² υπάρχει η ανάγκη να συνεδριάζει σε εβδομαδιαία βάση και σε αρκετές περιπτώσεις περισσότερο από μία (1) φορά. Στο σημείο αυτό, εκτός από την συχνότητα συνεδριάσεων του οργάνου, θα πρέπει να επισημάνουμε και δύο (2) άλλα γεγονότα που “βάρυναν” ως προς την επιλογή του τρόπου συνεδρίασης του. Το ένα αφορά σε μια αρνητική συγκυρία για τον τόπο, τα πλημμυρικά φαινόμενα της 9ης Αυγούστου 2020 στην κεντρική Εύβοια. Αποτέλεσμα των βροχοπτώσεων ήταν η υπερχειλίση του Λήλαντα ποταμού, του Μεσσαπίου ποταμού και του ρέματος Πολιτικών, με απολογισμό οκτώ (8) νεκρούς και εκτεταμένες καταστροφές (σε σπίτια, επιχειρήσεις, καλλιέργειες, οδικό δίκτυο, δίκτυο ηλεκτροδότησης και υδροδότησης), εξαιτίας των οποίων ο Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας, με την σύμφωνη γνώμη του Γ.Γ. της Περιφέρειας Στ. Ελλάδας, αποφάσισε την κήρυξη σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης Πολιτικής Προστασίας των Δήμων του νομού Εύβοιας που είχαν πληγεί μεταξύ των οποίων και του Δήμου Χαλκιδέων, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ζημιές που έχουν προκληθεί από τα έντονα καιρικά φαινόμενα.

Ο τρόπος σύγκλησης του οργάνου πρέπει να συσχετιστεί επίσης με το γεγονός ότι την Προεδρία του διατηρεί η Δήμαρχος του δήμου, με αποτέλεσμα οι αυξημένες υποχρεώσεις της συγκεκριμένης χρονικής περιόδου (πανδημία / πλημμύρες) να την ωθούν ίσως σε πιο ευέλικτους τρόπους λειτουργίας που δεν απαιτούν φυσική παρουσία.

➤ Τέλος, παρουσιάζεται η λειτουργία των συλλογικών οργάνων την περίοδο επιβολής αυστηρών μέτρων και περιορισμών, το διάστημα από **7.11.2020** έως **28.02.2020** και διαγραμματική αποτύπωσή τους:

Λειτουργία Δ.Σ.

Στατιστικά

Συνεδριάσεις

N	Valid	7
---	-------	---

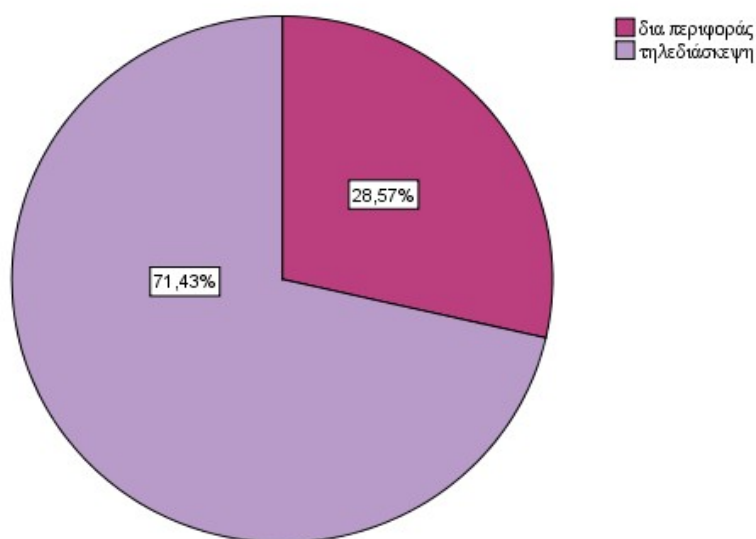
¹⁶² Στο σημείο αυτό υπενθυμίζουμε ότι, η διαχείριση των κονδυλίων για την αντιμετώπιση της πανδημίας (ανάθεση συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών που σχετίζονται με πανδημία) γίνεται με αποφάσεις της Ο.Ε. των δήμων.

Missing	0
---------	---

Συνεδριάσεις

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Σωρευτικό Ποσοστό
Valid Δια περιφοράς	2	28,6	28,6	28,6
Τηλεδιάσκεψη	5	71,4	71,4	100,0
Σύνολο	7	100,0	100,0	

Συνεδριάσεις Δ.Σ.

Διάγραμμα 10: Συνεδριάσεις Δ.Σ. από 7.11.2020 έως 28.02.2021

Λειτουργία Ο.Ε.

Στατιστικά

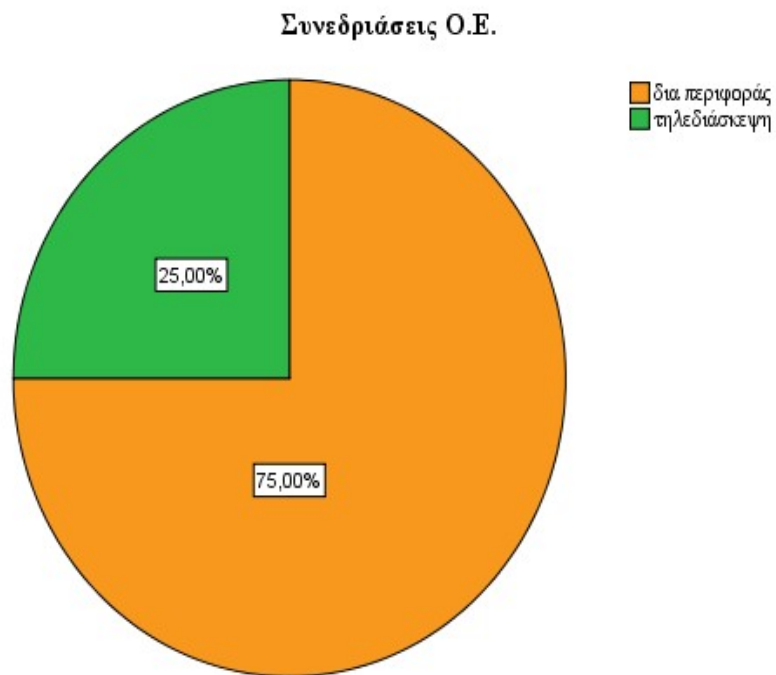
Συνεδριάσεις

N	Valid	16
	Missing	0

Συνεδριάσεις

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Σωρευτικό Ποσοστό
Valid Δια περιφοράς	12	75,0	75,0	75,0

Τηλεδιάσκεψη	4	25,0	25,0	100,0
Σύνολο	16	100,0	100,0	

Διάγραμμα 11: Συνεδριάσεις Ο.Ε. από 7.11.2020 έως 28.02.2021

Λειτουργία Ε.Π.Ζ.

Στατιστικά

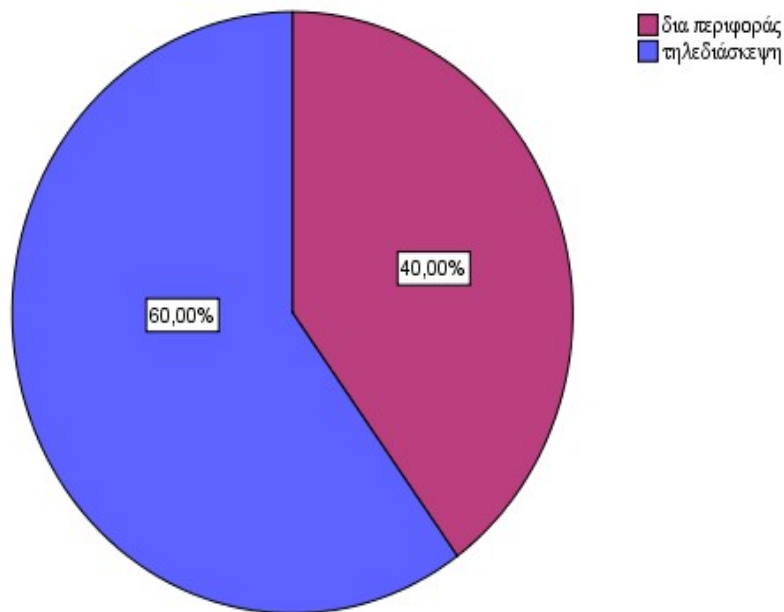
Συνεδριάσεις

N	Valid	5
	Missing	0

Συνεδριάσεις

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Σωρευτικό Ποσοστό
Valid Δια περιφοράς	2	40,0	40,0	40,0
Τηλεδιάσκεψη	3	60,0	60,0	100,0
Σύνολο	5	100,0	100,0	

Συνεδριάσεις Ε.Π.Ζ.

Διάγραμμα 12: Συνεδριάσεις Ε.Π.Ζ. από 7.11.2020 έως 28.02.2021

Συνοψίζοντας, το χρονικό διάστημα που δεν ήταν δυνατή η “δια ζώσης” συνεδρίαση των συλλογικών οργάνων, διαπιστώνουμε ότι δεν υπήρξε κοινή γραμμή ως προς τις εναλλακτικές επιλογές. Στο δημοτικό συμβούλιο επικράτησε η συνεδρίαση με τηλεδιάσκεψη, πραγματοποιώντας πέντε (5) από τις επτά (7) συνεδριάσεις της περιόδου με τον τρόπο αυτό, προφανώς μετά από απαίτηση των αντιπολιτευόμενων δημοτικών παρατάξεων. Ομοίως, η τηλεδιάσκεψη υπήρξε επιλογή του Προέδρου της Ε.Π.Ζ φτάνοντας στο ποσοστό του 60% των συνεδριάσεων της περιόδου. Αντιθέτως, στην Ο.Ε. σε ποσοστό 75% προτιμήθηκε η εύκολη λύση της “δια περιφοράς” συνεδρίασης. Επισημαίνουμε επίσης ότι, στις περιπτώσεις που δεν επιλέγεται η τηλεδιάσκεψη αυτό δεν είναι συνάρτηση της έλλειψης εξοπλισμού, τεχνογνωσίας και ετοιμότητας των Υπηρεσιών, αφού η πρώτη κιόλας συνεδρίαση της Ο.Ε. μετά την εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων για την αποτροπή της διασποράς του ιού πραγματοποιήθηκε με τον τρόπο αυτό.

Κεφάλαιο Β´ «Η οικονομική λειτουργία του Δήμου Χαλκιδέων στην πανδημία»

Το κράτος έχει την πολιτική ευθύνη της χάραξης, άσκησης και εποπτείας της πολιτικής Δημόσιας Υγείας, καθώς και της λειτουργίας των υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας. Υπέρ των δήμων συντρέχει το τεκμήριο αρμοδιότητας για την διοίκηση όλων των τοπικών υποθέσεων και ως εκ τούτου ασκούν σε τοπικό επίπεδο ορισμένες αρμοδιότητες σημαντικές για την Δημόσια Υγεία, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται: η ύδρευση, η αποχέτευση και η διαχείριση των υγρών αποβλήτων, η δημόσια καθαριότητα καθώς και η αποκομιδή και διαχείριση των απορριμμάτων, τα δημόσια κολυμβητήρια, η λειτουργία των λαϊκών αγορών, όπως και των δημοτικών βρεφονηπιακών και παιδικών σταθμών, των γηροκομείων και των Κέντρων Περίθαλψης Ηλικιωμένων, η διενέργεια απολυμάνσεων, εντομοκτονιών - μυοκτονιών, η λειτουργία των δημοτικών ιατρείων και κτηνιατρείων και τα προγράμματα προστασίας ευπαθών ομάδων κ.α

Την περίοδο της πανδημίας ο δήμος κινήθηκε επιπροσθέτως στις ακόλουθες κατευθύνσεις:

- ♦ στον τομέα ευθύνης του, στα σχολεία, σε συνεργασία με τους φορείς της εκπ/σης έλαβε όλα τα μέτρα (απολυμάνσεις εγκαταστάσεων, προμήθεια масκών), ώστε το διάστημα που λειτουργούσαν τα μαθήματα να γίνονται με τον ασφαλέστερο τρόπο

- ♦ πραγματοποίησε δράσεις ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης των πολιτών, στήριξης ευπαθών ομάδων και ανάπτυξης των κοινωνικών δομών

- ♦ στο πλαίσιο της εξουσιοδότησης του νόμου έλαβε μέτρα στήριξης των κλειστών/πληττόμενων επιχειρήσεων και προχώρησε σε ευνοϊκά μέτρα για τους μισθωτές δημοτικών ακινήτων ή σχολικών κυλικείων:

- ▶ Α.Δ.Σ. 42/2020 (ΑΔΑ: ΨΧΦ4ΩΗΑ-70Ε): Περί έγκρισης απαλλαγής καταβολής οικονομικού ανταλλάγματος για παραχώρηση απλής χρήσης προς ανάπτυξη τραπεζοκαθισμάτων αρμοδιότητας Δήμου Χαλκιδέων, σε συνέχεια των κυβερνητικών μέτρων περιορισμού της διασποράς του COVID-19.

- ▶ Α.Δ.Σ. 44/2020 (ΑΔΑ: ΨΙ81ΩΗΑ-Σ7Ρ): Περί λήψης μέτρων για τις επιχειρήσεις που διακόπτουν την λειτουργία τους προς αποτροπή διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19:

«- την απαλλαγή καταβολής του ενιαίου ανταποδοτικού τέλους καθαριότητας και φωτισμού του πρώτου εδαφ. της παρ. 1 του αρ. 1 του ν. 25/1975 (Α'74), για το χρονικό διάστημα που ισχύουν οι περιορισμοί

- την απαλλαγή καταβολής των τελών διαμονής παρεπιδημούντων (0,5%) και της καταβολής τελών επί των ακαθαρίστων εσόδων των καταστημάτων (0,5%) για το χρονικό διάστημα που ισχύουν οι περιορισμοί

- την μείωση του μηνιαίου μισθώματος κατά 40% στα μισθωμένα για εμπορική χρήση ακίνητα του Δήμου Χαλκιδέων

Για όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις των επιχειρήσεων, καθώς και για τις περιπτώσεις των επιχειρήσεων που υπάγονται στο πεδίο της με αρ. 42/2020 Α.Δ.Σ., θα ισχύσει συμψηφισμός με μελλοντικές απαιτήσεις τελών, σε περίπτωση που έχουν ήδη καταβληθεί ποσά εντός του διαστήματος απαλλαγής.»

► Α.Δ.Σ. 70/2020 (ΑΔΑ: ΨΝΡ6ΩΗΑ-ΗΝΡ): Περί λήψης πρόσθετων μέτρων για τις επιχειρήσεις που έχουν πληγεί, είτε έχουν αναστείλει την λειτουργία τους, προς αποτροπή διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19:

«Σε συμπλήρωση της 44/2020 Α.Δ.Σ., οι επιχειρήσεις που είτε έχουν αναστείλει τη λειτουργία τους, είτε πλήττονται σημαντικά απαλλάσσονται των προσαυξήσεων επί του τέλους των ακαθαρίστων εσόδων των καταστημάτων (0,5%) για το χρονικό διάστημα που ισχύουν οι περιορισμοί και μπορούν να καταβάλλουν το Δημοτικό φόρο που προκύπτει μέχρι τις 31/8/2020 (πνπ 30.3.2020/ΦΕΚ Α/75/30.3.20).»

► Α.Δ.Σ. 186/2020 (ΑΔΑ: ΨΝΨΩΩΗΑ-ΖΤΓ): Περί εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 44 του Ν. 4735/2020 σε συνδυασμό το αρ. 2 της από 20.3.2020 ΠΝΠ (Α' 68), η οποία κυρώθηκε με το αρ. 1 του ν. 4683/2020 (Α'83), (μείωση μισθωμάτων σχολικών κυλικείων):

«Εγκρίνει, την μείωση κατά ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%) του ύψους των καταβλητέων μισθωμάτων των σχολικών κυλικείων για το σχολικό έτος 2020-2021.»

► Α.Δ.Σ. 205/2020 (ΑΔΑ: ΩΖΡΓΩΗΑ-ΚΓΩ): Περί λήψης μέτρων ελάφρυνσης επιχειρήσεων που επλήγησαν από τον κορωνοϊό COVID-19:

«Εγκρίνει:

1. Την απαλλαγή από τα αναλογούντα τέλη καταβολής του ενιαίου ανταποδοτικού τέλους καθαριότητας και φωτισμού του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 του αρ. 1 του ν. 25/1975 (Α'74) των επιχειρήσεων που διακόπτουν ή περιορίζουν υποχρεωτικά τη λειτουργία τους, για το χρονικό διάστημα που ισχύουν οι περιορισμοί.

2. Την απαλλαγή από τα αναλογούντα τέλη των επιχειρήσεων που διακόπτουν ή περιορίζουν υποχρεωτικά τη λειτουργία τους και δεν κάνουν χρήση παραχωρημένου κοινόχρηστου χώρου.

Η απαλλαγή να επέρχεται ως ακολούθως:

α) Για όσες επιχειρήσεις έχουν ήδη καταβάλλει τέλη για το έτος 2020, η άδεια χρήσης κοινοχρήστων χώρων να ανανεώνεται κατόπιν αίτησης τους για ολόκληρο το έτος 2021 χωρίς την καταβολή τελών, συμψηφιζόμενης της σχετικής απαίτησης έτους 2021 με την καταβολή τελών του έτους 2020.

β) Για όσες επιχειρήσεις δεν έχουν ακόμη προμηθευτεί άδεια χρήσης κοινόχρηστου χώρου ή δεν έχουν καταβάλλει τέλη για το έτος 2020, η άδεια χρήσης κοινοχρήστων χώρων να εκδίδεται κατόπιν αίτησης τους για το έτος 2021 με την καταβολή των τελών έτους 2020.

3. Τη μείωση μισθώματος κατά 40% επαγγελματικών μισθώσεων ιδιοκτησίας του Δήμου Χαλκιδέων, για τους μήνες Νοέμβριο και Δεκέμβριο 2020 και για όσο επιπλέον χρονικό διάστημα ισχύουν οι περιορισμοί. Η ρύθμιση αφορά και μισθώσεις προς εγκατάσταση κυλικείων ή αναψυκτηρίων και λοιπών επιχειρήσεων που λειτουργούν εντός δημοτικών κοινοχρήστων χώρων, αθλητικών κέντρων και γυμναστηρίων, τα οποία ανήκουν κατά κυριότητα ή χρήση στον Δήμο και νπδδ αυτού.

4. Την απαλλαγή όλων των υπόχρεων σε υποβολή δήλωσης για τον καθορισμό του Τέλους επί των ακαθαρίστων εσόδων & του τέλους παρεπιδημούντων, εφόσον κατά την ημερομηνία υποχρέωσης υποβολής της δήλωσης ισχύει αναστολή της λειτουργίας τους και να μπορούν να υποβάλουν τη δήλωση σε μεταγενέστερο χρόνο, ήτοι όταν επιτραπεί η λειτουργία των επιχειρήσεων τους (και εντός 30 ημερών), με αναδρομική ισχύ και με τα ορθά στοιχεία, χωρίς την επιβολή προστίμων και προσαυξήσεων για τη μη έγκαιρη υποβολή.

Με την απόφαση αυτή, ρυθμίζονται και θέματα συμψηφισμού με μελλοντικές απαιτήσεις τελών, σε περίπτωση που έχουν ήδη καταβληθεί ποσά εντός του διαστήματος απαλλαγής.

Ειδικότερα, για όσες επιχειρήσεις εμπίπτουν στις άνω προϋποθέσεις και έχουν ήδη καταβάλλει ποσά που αφορούν το χρονικό διάστημα για το οποίο με την παρούσα απόφαση προβλέπονται απαλλαγές ή μειώσεις, τα εν λόγω ποσά να συμψηφίζονται με μελλοντικές ομοειδείς απαιτήσεις του Δήμου κατόπιν προσκομιδής των αποδεικτικών

καταβολής και του αιτήματος περί απαλλαγής, που υπεβλήθη μεταγενέστερα. Προϋπόθεση οποιασδήποτε απαλλαγής από τα τέλη ή συμψηφισμού, είναι η αίτηση του ενδιαφερόμενου καθώς και η προσκόμιση των απαιτούμενων δικαιολογητικών.»

Η **απώλεια ιδίων εσόδων**, ως απόρροια της ως άνω πολιτικής και η αύξηση των δαπανών για την αντιμετώπιση των πρόσθετων αναγκών, αντιμετωπίστηκε με έκτακτες επιχορηγήσεις από τον λογαριασμό «Κάλυψη των πάσης φύσεως αναγκών των ΟΤΑ» και τους «Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους Δήμων», που στην περίπτωση του Δήμου Χαλκιδέων αντιστοιχούν στο ποσό των **1.621.115,85 ευρώ για το έτος 2020**. Το ποσό αυτό εντάχθηκε στον προϋπολογισμό του δήμου με πέντε (5) αναμορφώσεις του προϋπολογισμού (μία αναμόρφωση αντιστοιχεί σε κάθε απόφαση του Υπ.ΕΣ. για έκτακτη κατανομή, προκειμένου για την κάλυψη αναγκών για την αποφυγή διάδοσης του κορονοϊού COVID-19), στις οποίες έγινε εγγραφή των εσόδων: στον **Κ.Α 1211.0013 ποσού 1.601.115,85€** και στον **Κ.Α 1211.0015 ποσού 20.000,00€**. Αντίστοιχα δημιουργήθηκαν και κωδικοί εξόδων προκειμένου για την πραγματοποίηση των σχετιζόμενων με την πανδημία δαπανών.

Α/α	Απόφαση Κατανομής Ποσού	Ποσό Κατανομής Δήμου Χαλκιδέων	Αναμόρφωση Προϋπολογισμού για εγγραφή εσόδου	Δαπάνες COVID -19		
				Κωδικός (ΚΑ) Εξόδου	Τίτλος	Ποσό Μεταβολής
1.	Απόφαση ΥΠΕΣ 18209/13-03-2020, Συνολικό ποσό κατανομής 10.770.000,00€ (ΑΔΑ: Ψ0Γ646ΜΤΛ6-Τ3Σ) από ΚΑΠ	100.000,00€	3η αναμόρφωση Α.Ο.Ε 86/2020 (ΑΔΑ: Ψ0ΚΞΩΗΑ-ΞΦΟ) & Α.Δ.Σ. 47/2020 (ΑΔΑ: ΩΤΞΕΩΗΑ-ΙΥΧ) Κ.Α. Εσόδου: 0719.0001 Υποσημείωση: Ο Κ.Α διορθώθηκε στην αμέσως επόμενη αναμόρφωση	00-6495.0024	Κάλυψη Αναγκών για την Αποφυγή της Διάδοσης του Κορωνοϊού COVID-19	100.000,00
2.	Απόφαση ΥΠΕΣ 20210/27-03-2020, Συνολικό ποσό κατανομής 2.555.000,00€ (ΑΔΑ: ΨΗΛΒ46ΜΤΛ6-ΕΙΖ) προς κάλυψη αναγκών για την αποφυγή της διάδοσης του κορωνοϊού σε οικισμούς και καταυλισμούς ΡΟΜΑ από ΚΑΠ	20.000,00€	4η αναμόρφωση Α.Ο.Ε 124/2020 (ΑΔΑ: ΩΓΜΒΩΗΑ-8Κ9) & Α.Δ.Σ. 66/2020 (ΑΔΑ: ΩΩΧΤΩΗΑ-ΒΕΤ) Κ.Α. Εσόδου: 1211.0013 (σε διόρθωση του ΚΑ Εσόδου της 3ης αναμόρφωσης) και Κ.Α. Εσόδου: 1211.0015	00-6495.0039	Δαπάνες προς Κάλυψη Αναγκών για την Αποφυγή της Διάδοσης του Κορωνοϊού (COVID-19) σε Οικισμούς και Καταυλισμούς ΡΟΜΑ	20.000,00

3. Απόφαση ΥΠΕΣ 30520/21-05-2020, Συνολικό ποσό κατανομής 75.000.000,00 (ΑΔΑ: 64ΧΒ46ΜΤΛ6-9Υ8) ♦ 50.000.000,00€ από λογαριασμό <Κάλυψη πάσης φύσεως αναγκών των ΟΤΑ> και ♦ 25.000.000,00€ από ΚΑΠ	617.312,31€		5η αναμόρφωση Α.Ο.Ε 192/2020 (ΑΔΑ:ΩΦ27ΩΗΑ-ΟΥΠ) & Α.Δ.Σ. 97/2020 (ΑΔΑ:Ψ7Θ7ΩΗΑ-ΘΒ4) Κ.Α. Εσόδου: 1211.0013	Κωδικός (ΚΑ) Εξόδου	Τίτλος	Ποσό Μεταβολής
	411.612,89 € από λογαριασμό με τίτλο «Κάλυψη των πάσης φύσεως αναγκών των ΟΤΑ»	205.699,42 € από λογαριασμό «ΚΑΠ ΔΗΜΩΝ»		00-6117.0018	Υπηρεσίες Προώθησης και Προβολής των Δράσεων και των Μέτρων Προστασίας κατά του Κορονοϊού COVID-19 και Υπηρεσίες Τουριστικής Προβολής, που έχει αναλάβει ο Δήμος Χαλκιδέων.	30.000,00
				20-6236.0003	Μισθώσεις Απορριματοφόρων για την Κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)	90.000,00
				20-6041.0001	Τακτικές Αποδοχές Εργατοτεχνικού Προσωπικού ΙΔΟΧ	130.130,00
				20-6041.0003	Αποδοχές Νυχτερινής Εργασίας, Αργιών, κλπ Εξαιρέσιμων	5.133,71
				20-6054	Εργοδοτικές εισφορές έκτακτου προσωπικού	45.000,00
				20-6063.0003	Προμήθεια Μέσων Ατομικής Προστασίας για την Κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)	30.000,00
				20-6635.0004	Προμήθεια Υλικών Απολύμανσης και Ψεκασμών για την Κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)	60.000,00
				20-6671.0004	Προμήθεια Ανταλλακτικών Συντήρησης Παλαιών Κάδων Απορριμμάτων για την Κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)	6.076,00
				20-7135.0009	Προμήθεια Κάδων Απορριμμάτων και Ανακύκλωσης για την Κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)	47.014,60

			20-7135.0010	Προμήθεια Επιστηλίων και Επιδαφίων Καλαθιών Απορριμμάτων για την Κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)	9.982,00
			20-7135.0011	Προμήθεια Χειροκίνητων Καροτσιών για την Κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)	2.976,00
			30-6236.0002	Μισθώσεις Μηχανημάτων και Λοιπού Μηχανολογικού Εξοπλισμού για την Κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)	111.000,00
			30-6279.0002	Καθαρισμός – Απολύμανση Αποχετεύσεων και Υδρορροών Δημοτικών Κτιρίων για την Κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)	30.000,00
30-6662.0027	Προμήθεια Χρωμάτων Διαγραμμίσεων για την Κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19) στις Λαϊκές Αγορές	20.000,00			

4.	Απόφαση ΥΠΕΣ 63787/1-10-2020, Συνολικό ποσό κατανομής 40.000.000,00€ (ΑΔΑ: 6Ε1Ν46ΜΤΛ6-Σ35) από λογαριασμό <Κάλυψη πάσης φύσεως αναγκών των ΟΤΑ>	472.190,65 € από λογαριασμό με τίτλο «Κάλυψη των πάσης φύσεως αναγκών των ΟΤΑ»	8η αναμόρφωση ΑΟΕ 519/2020 (ΑΔΑ: 6Ρ3ΦΩΗΑ-ΟΕΓ) & Α.Δ.Σ. 184/2020 (ΑΔΑ:ΩΔΦ4ΩΗΑ-Μ30) Κ.Α. Εσόδου: 1211.0013	Κωδικός (ΚΑ) Εξόδου	Τίτλος	Ποσό Μεταβολής
				00-6495.0041	Προμήθεια Υλικών για την Κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)	140.000,00
				00-6495.0042	Λήψη Υπηρεσιών για την Κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών προς αποφυγή της διάδοσης του Κορονοϊού (COVID-19)	282.190,65
				00-6739.0018	Έκτακτη Επιχορήγηση στις Σχολικές Επιτροπές	40.000,00
				35-6699.0024	Προμήθεια Ζωοτροφών στο πλαίσιο έκτακτων αναγκών COVID-19 για σίτιση αδέσποτων ζώων	10.000,00
5.	Απόφαση ΥΠΕΣ 79903/20-11-2020, Συνολικό ποσό κατανομής 50.000.000,00€ (ΑΔΑ: 9ΨΣ346ΜΤΛ6-5ΟΘ) από λογαριασμό <Κάλυψη πάσης φύσεως αναγκών των ΟΤΑ>	411.612,89 € από λογαριασμό με τίτλο «Κάλυψη των πάσης φύσεως αναγκών των ΟΤΑ»	9η αναμόρφωση ΑΟΕ 587/2020 (ΑΔΑ: 6ΦΛΝΩΗΑ-ΒΓΤ) & Α.Δ.Σ. 209/2020 (ΑΔΑ: ΨΛΥΣΩΗΑ-Κ4Ο) Κ.Α. Εσόδου: 1211.0013	Κωδικός (ΚΑ) Εξόδου	Τίτλος	Ποσό Μεταβολής
				00-6495.0041	Προμήθεια υλικών για την Κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών προς αποφυγή της διάδοσης του κορονοϊού (COVID-19)	100.000,00
				00-6495.0042	Λήψη Υπηρεσιών για την Κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών προς αποφυγή της διάδοσης του κορονοϊού (COVID-19)	111.612,89
				00-6739.0023	Έκτακτη Επιχορήγηση σε Σχολική Επιτροπή Α' ΒΑΘΜΙΑΣ Εκπαίδευσης	50.000,00
				00-6739.0024	Έκτακτη Επιχορήγηση σε Σχολική Επιτροπή Β' ΒΑΘΜΙΑΣ Εκπαίδευσης	50.000,00
00-6739.0025	Έκτακτη Επιχορήγηση σε ΝΠΔΔ Κοινωνικής Προστασίας, Αλληλεγγύης	50.000,00				

					& Παιδείας (Δ.Ο.Π.Π.Α Χαλκίδας) ΦΕΚ 1673/28-7-2011	
				00-6739.0026	Έκτακτη Επιχορήγηση σε ΝΠΔΔ Πολιτισμού, Αθλητισμού και Περιβάλλοντος (Δ.Ο.Α.Π.Π.Ε. Χαλκίδας) ΦΕΚ 1673-28-7-2011	50.000,00

Πίνακας 6: Εγγραφή ποσών έκτακτης επιχορήγησης στον προϋπολογισμό του Δήμου με αναμόρφωση

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Κατόπιν, σε εφαρμογή της **Εγκυκλίου 487 Αρ. Πρωτ. 87194/11-12-2020**, σύμφωνα με την οποία όλες οι δαπάνες που αφορούν την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας του κορωνοϊού Covid-19 και έχουν ενταχθεί σε Κ.Α. Προϋπολογισμού του έτους 2020, εντάσσονται στις υποχρεωτικές δαπάνες του άρθρου 158 του ν.3463/2006 του ΚΔΚ, δύναται να εκτελεστούν το έτος 2021, αρκεί να εγγραφούν με κατάλληλη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου και η ψήφισή τους να ολοκληρωθεί το οικονομικό έτος 2020, η Δ/ση Οικονομικών Υπηρεσιών του Δήμου εισηγήθηκε την ανάκληση της απόφασης ψήφισης του προϋπολογισμού του Δήμου Χαλκιδέων (175/2020 ΑΔΣ), γιατί σε διαφορετική περίπτωση δεν θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν τα διατιθέμενα ως κρατική επιχορήγηση ποσά για την αντιμετώπιση της πανδημίας του Covid-19, εντός του πρώτου τριμήνου 2021.

Υπενθυμίζουμε ότι ο προϋπολογισμός του έτους 2021 συντάχθηκε με δεδομένα της **31.07.2020** και ως εκ τούτου δεν θα μπορούσε να συμπεριληφθεί η εγγραφή ποσών επιχορηγήσεων που προέκυψαν μετά την ημερομηνία αυτή.

Με τις αρ. 175/2020 και 176/2020 ΑΔΣ είχε ψηφιστεί ο προϋπολογισμός οικονομικού έτους 2021 και είχε εγκριθεί το Ο.Π.Δ έτους 2021, ενώ ο Προϋπολογισμός εκκρεμούσε από τις 02-12-2020 στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας προς έλεγχο νομιμότητας, ο οποίος δεν είχε ολοκληρωθεί.

Κατόπιν των ανωτέρω, ο Δήμος συμπεριέλαβε με την αρ. 226/2020 Α.Δ.Σ. (ΑΔΑ: ΩΘ9ΣΩΗΑ-ΕΤΚ) στο σχέδιο προϋπολογισμού οικονομικού έτους 2021 τους κάτωθι ΚΑ Εσόδων και Δαπανών, ανακάλεσε την προηγούμενη απόφασή του και ψήφισε εκ νέου τον προϋπολογισμό οικ. έτους 2021 (αποτυπώνονται μόνο όσες εγγραφές μας αφορούν για τις ανάγκες την παρούσας εργασίας, δηλ αυτές που σχετίζονται για την αποφυγή της διάδοσης του covid-19, πλην των ποσών με τα οποία ενισχύθηκαν οι ΚΑ μισθοδοσίας και ο ΚΑ που αφορούσε την αποφυγή της διάδοσης του covid-19 στους οικισμούς ΡΟΜΑ που δεν συμπεριλήφθηκαν στο σχέδιο προϋπολογισμού οικ. έτους 2021):

Εσοδα Αύξηση				
Κ.Α.	Τίτλος	Προϋπολογισμός 2021	Ποσό Μεταβολής	Νέα Πίστωση
1211.0013	Έκτακτη Κατανομή από τους ΚΑΠ Έτους 2020 προς κάλυψη αναγκών για την αποφυγή της Διάδοσης του Κορωνοϊού (COVID-19)	0,00	1.420.852,14	1.420.852,14
Δαπάνες Αύξηση				
Κ.Α.	Τίτλος	Προϋπολογισμός 2021	Ποσό Μεταβολής	Νέα Πίστωση
00-6495.0024	Κάλυψη Αναγκών για την Αποφυγή της Διάδοσης του Κορωνοϊού COVID-19	0,00	100.000,00	100.000,00
00-6495.0041	Προμήθεια Υλικών για την κάλυψη έκτακτων και επιτακτικών αναγκών προς αποφυγή της Διάδοσης του Κορωνοϊού (COVID-19)	0,00	240.000,00	240.000,00
00-6495.0042	Λήψη Υπηρεσιών για την κάλυψη έκτακτων και επιτακτικών αναγκών προς αποφυγή της Διάδοσης του Κορωνοϊού (COVID-19)	0,00	393.803,54	393.803,54
00-6739.0018	Έκτακτη επιχορήγηση στις Σχολικές Επιτροπές	0,00	70.000,00	70.000,00
00-6739.0023	Έκτακτη επιχορήγηση στη Σχολική Επιτροπή Α΄ Βάθμιας Εκπαίδευσης	0,00	50.000,00	50.000,00
00-6739.0024	Έκτακτη επιχορήγηση στη Σχολική Επιτροπή Β΄ Βάθμιας Εκπαίδευσης	0,00	50.000,00	50.000,00
00-6739.0025	Έκτακτη επιχορήγηση σε ΝΠΔΔ Κοινωνικής Προστασίας, Αλληλεγγύης & Παιδείας (Δ.Ο.Π.Π.Α.Χ.)	0,00	50.000,00	50.000,00
00-6739.0026	Έκτακτη επιχορήγηση σε ΝΠΔΔ Πολιτισμού, Αθλητισμού και Περιβάλλοντος (Δ.Ο.Α.Π.Π.Ε.Χ.)	0,00	50.000,00	50.000,00

20-6063.0003	Προμήθεια Μέσων Ατομικής Προστασίας για την Κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)	0,00	30.000,00	30.000,00
20-6236.0003	Μισθώσεις Απορριματοφόρων για την Κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)	0,00	90.000,00	90.000,00
20-6635.0004	Προμήθεια Υλικών Απολύμανσης και Ψεκασμών για την Κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)	0,00	60.000,00	60.000,00
20-6671.0004	Προμήθεια Ανταλλακτικών Συντήρησης Παλαιών Κάδων Απορριμμάτων για την Κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)	0,00	6.076,00	6.076,00
20-7135.0009	Προμήθεια Κάδων Απορριμμάτων και Ανακύκλωσης για την Κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)	0,00	47.014,60	47.014,60
20-7135.0010	Προμήθεια Επιστηγίων και Επιδαφίων Καλαθιών Απορριμμάτων για την Κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)	0,00	9.982,00	9.982,00
20-7135.0011	Προμήθεια Χειροκίνητων Καροτσιών για την Κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)	0,00	2.976,00	2.976,00
30-6236.0002	Μισθώσεις Μηχανημάτων και Λοιπού Μηχανολογικού Εξοπλισμού για την Κάλυψη Έκτακτων και	0,00	111.000,00	111.000,00

	Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)			
30-6279.0002	Καθαρισμός – Απολύμανση Αποχετεύσεων και Υδρορροών Δημοτικών Κτιρίων για την Κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)	0,00	30.000,00	30.000,00
30-6662.0027	Προμήθεια Χρωμάτων Διαγραμμίσεων για την Κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19) στις Λαϊκές Αγορές	0,00	20.000,00	20.000,00
35-6699.0024	Προμήθεια Ζωοτροφών στο πλαίσιο έκτακτων αναγκών COVID-19 για σίτιση αδέσποτων ζώων	0,00	10.000,00	10.000,00

Πίνακας 7: Σχέδιο Προϋπολογισμού οικονομικού έτους 2021, το οποίο συμπεριλαμβάνει τον ΚΑ Εσόδων με την εγγραφή επιχορηγήσεων για τον κορωνοϊό COVID-19 και τους ΚΑ Εξόδων τους οποίους βαρύνουν οι αντίστοιχες δαπάνες

Πηγή: Δ/ση Οικονομικών Υπηρεσιών και Ίδια Επεξεργασία

Για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας **παρακολουθήσαμε την διαχείριση των ποσών των επιχορηγήσεων για την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης έως την 28η.02.2021**, ημερομηνία αρχικής παράτασης της ισχύος της παρ. 3 του αρ. 10 της από 11.03.2020 ΠΝΠ (Α' 55), ως προς την δυνατότητα ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων για την προμήθεια υλικών και υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης που προκλήθηκε από την COVID-19, με τη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, κατά την περ. γ) της παρ. 2 του άρθρου 32 του ν. 4412/2016 (Α' 147). Επισημαίνουμε ότι, για την αντιμετώπιση του τρίτου και ιδιαίτερα σφοδρού κύματος της υγειονομικής κρίσης που προκλήθηκε από την πανδημία του κορωνοϊού COVID - 19 παρατείνεται από την λήξη της έως την

30η.6.2021 η δυνατότητα ανάθεσης με την εν λόγω διαδικασία. (άρ. 61 του ν.4795/2021 ΦΕΚ 62/17.04.2021 Τ. Α')

■ «Ανάθεση συμβάσεων που αφορούν τα μέτρα αποφυγής και περιορισμού της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19»

1. Με την αρ. **204/8-7-2020 ΑΟΕ (ΑΔΑ:9ΟΔΕΩΗΑ-Ψ8Ψ)** σε ορθή επανάληψη εγκρίθηκε:

- η προσφυγή στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης,
- οι μελέτες της υπηρεσίας: α) η 3/18-06-2020 Μελέτη για την προμήθεια υλικού πληροφορικής, β) η από 27/3/2020 Μελέτη για την προμήθεια Μέσων Ατομικής Προστασίας και εργασιών απολύμανσης χώρων του Δήμου Χαλκιδέων, γ) η 15311/17-06-2020 Μελέτη για την προμήθεια εξοπλισμού σίτισης αδέσποτων ζώων, δ) η από 27/3/ 2020 Μελέτη για την μίσθωση οχήματος απομάκρυνσης ογκωδών αντικειμένων, ε) η από 02/6/2020 Μελέτη για την προμήθεια μυκητοκτόνων Βακτηριογόνων εφαρμοζόμενων σε όλα τα δομικά υλικά, στ) η από 4/18-06-2020 Μελέτη που αφορά υπηρεσίες δημοσιότητας- ευαισθητοποίησης για την αποφυγή της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19, ζ) η από 18/06/2020 Μελέτη που αφορά την προμήθεια εξοπλισμού μετάδοσης ηχητικών μηνυμάτων, η) η 16253/24-06-2020 Μελέτη που αφορά την προμήθεια τοιχοκολλητών βινυλίων σήμανσης.

- η συγκρότηση της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης
- η αποστολή πρόσκλησης σε δυνητικούς αναδόχους

Η κάλυψη της προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους **99.957,05€** έγινε από την χρηματοδότηση του Δήμου (με αρ. πρωτ.: 18209/13-03-2020 Απόφαση ΥΠ.ΕΣ ποσού **100.000,00** που εντάχθηκε στον προϋπολογισμό με την αρ. 47/2020 ΑΔΣ περί 3ης αναμόρφωσης προϋπολογισμού έτους 2020 και εγκρίθηκε με την 789/53485/25-05-2020 Απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας. Ο Κ.Α εσόδου διορθώθηκε με την αρ. 66/2020 ΑΔΣ περί 4ης αναμόρφωσης προϋπολογισμού έτους 2020 και εγκρίθηκε με την 789/53485/25-05-2020 Απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας.)

Κ.Α Εσόδου: 1211.0013 και

Κ.Α Δαπανών: 00-6495.0024 «Κάλυψη Αναγκών για την Αποφυγή της Διάδοσης του Κορωνοϊού COVID-19» ποσό 100.000,00€

2. Με την αρ. **282/28-7-2020 ΑΟΕ (ΑΔΑ: ΨΒΥΤΩΗΑ-ΙΞΕ)** εγκρίθηκε το Πρακτικό της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης και ανατέθηκαν οι συμβάσεις έναντι του ποσού των **99.948,14€**

▣ «Μέτρα αποφυγής και περιορισμού της διάδοσης κορωνοϊού COVID-19 σε οικισμούς και καταυλισμούς ΡΟΜΑ»

1. Με την αρ. **360/2-9-2020 ΑΟΕ (ΑΔΑ:ΨΨΟΧΩΗΑ-7ΜΣ)** εγκρίθηκε:

- η προσφυγή στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης,
- οι μελέτες της υπηρεσίας: α) η από 22-6-2020 Μελέτη της Δ/σης Καθαριότητας και Ανακύκλωσης ποσού 6.510,00€ με ΦΠΑ για Απολυμάνσεις Εξωτερικών Χώρων Οικισμών Ρομά (Χαραυγή – Οδού Χαλκιδικής), β) η από 01-07-2020 Μελέτη ποσού 13.489,56 € με ΦΠΑ για την προμήθεια Μέσων Ατομικής Προστασίας και ειδών πρώτης ανάγκης.
- η συγκρότηση της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης
- η αποστολή πρόσκλησης σε δυνητικούς αναδόχους

Η κάλυψη της προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους **19.999,56€** έγινε από την χρηματοδότηση του Δήμου (με αρ. πρωτ.:20210/27-3-2020 Απόφαση ΥΠ.ΕΣ ποσού **20.000,00** ευρώ που εντάχθηκε στον προϋπολογισμό με την αρ. 66/2020 ΑΔΣ περί 4ης αναμόρφωσης προϋπολογισμού έτους 2020 και εγκρίθηκε με την **98132/06-07-2020** Απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας.)

Κ.Α Εσόδου: 1211.0015 και

Κ.Α Δαπανών: 00-6495.0039 «Δαπάνες προς Κάλυψη Αναγκών για την Αποφυγή της Διάδοσης του Κορωνοϊού (COVID-19) σε Οικισμούς και Καταυλισμούς ΡΟΜΑ» ποσό 20.000,00€

2. Με την αρ. **475/20-10-2020 ΑΟΕ (ΑΔΑ: 66ΡΨΩΗΑ-9ΘΑ)** εγκρίθηκε το Πρακτικό της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης και ανατέθηκαν οι συμβάσεις έναντι του ποσού των **19.867,40€**

▣ «Προμήθεια Κάδων Απορριμμάτων & Ανακύκλωσης, Επιδαφίων Καλαθιών

**Απορριμμάτων, Χειραμαξιδίων Οδοκαθαριστών, Ανταλλακτικών Συντήρησης
κάδων Απορριμμάτων»**

1. Με την αρ. **361/2-9-2020** ΑΟΕ (ΑΔΑ:61ΔΩΩΗΑ-ΩΓΛ) εγκρίθηκε:

- η προσφυγή στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης,
- η από 12-06-2020 μελέτη της υπηρεσίας
- η συγκρότηση της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης
- η αποστολή πρόσκλησης σε δυνητικούς αναδόχους

Η κάλυψη της προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους **66.048,60€** έγινε από την χρηματοδότηση του Δήμου (με αρ. πρωτ.: 30520/21-05-2020 Απόφαση ΥΠ.ΕΣ ποσού **617.312,31** ευρώ που εντάχθηκε στον προϋπολογισμό με την αρ. 97/2020 ΑΔΣ περί 5ης αναμόρφωσης προϋπολογισμού έτους 2020 και εγκρίθηκε με την **131154/13-8-2020** Απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας.)

Κ.Α Εσόδου: 1211.0013 και Κ.Α Δαπανών:

- 20-6671.0004 «Προμήθεια Ανταλλακτικών Συντήρησης Παλαιών Κάδων Απορριμμάτων για την κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)» ποσό 6.076,00€
- 20-7135.0009 «Προμήθεια Κάδων Απορριμμάτων και Ανακύκλωσης για την κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)» ποσό 47.014,60 €
- 20-7135.0010 «Προμήθεια Επιστηλίων και Επιδαρίων Καλαθιών Απορριμμάτων για την κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)» ποσό 9.982,00€
- 20-7135.0011 «Προμήθεια Χειροκίνητων Καροτσιών για την κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)» ποσό 2.976,00€

2. Με την αρ. **427/6-10-2020** ΑΟΕ (ΑΔΑ: Ψ4ΒΚΩΗΑ-ΠΞ9) εγκρίθηκε το Πρακτικό της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης και ανατέθηκαν οι συμβάσεις έναντι του ποσού των **66.048,60€**

**▣ «Προμήθεια Χρωμάτων Διαγραμμίσεων για λαϊκές αγορές προς κάλυψη
έκτακτων και επιτακτικών αναγκών»**

1. Με την αρ. **362/2-9-2020** ΑΟΕ (ΑΔΑ:9Δ2ΩΩΗΑ-1Π1) εγκρίθηκε:

- η προσφυγή στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης,
- η από 20-08-2020 μελέτη της Δ/νσης Τεχνικών Υπηρεσιών

- η συγκρότηση της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης
- η αποστολή πρόσκλησης σε δυνητικούς αναδόχους

Η κάλυψη της προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους **19.999,22€** έγινε από την χρηματοδότηση του Δήμου (με αρ. πρωτ.: 30520/21-05-2020 Απόφαση ΥΠ.ΕΣ ποσού **617.312,31 €**, οπ.π. ανάθεση)

Κ.Α Εσόδου: 1211.0013

Κ.Α Δαπανών: 30-6662.0027 «Προμήθεια Χρωμάτων Διαγραμμίσεων για την κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)» ποσό 20.000,00€

2. Με την αρ. **445/13-10-2020 ΑΟΕ (ΑΔΑ: 6ΙΟ2ΩΗΑ-Ω5Β)** σε ορθή επανάληψη εγκρίθηκε το Πρακτικό της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης και ανατέθηκε η σύμβαση έναντι του ποσού των **19.599,24€**

▣ «Προμήθεια υλικών απολύμανσης και ψεκασμών»

1. Με την αρ. **363/2-9-2020 ΑΟΕ (ΑΔΑ:ΩΞΤΦΩΗΑ-49Ο)** εγκρίθηκε:

- η προσφυγή στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης,
- η από 20-08-2020 μελέτη της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών
- η συγκρότηση της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης
- η αποστολή πρόσκλησης σε δυνητικούς αναδόχους

Η κάλυψη της προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους **59.999,57€** έγινε από την χρηματοδότηση του Δήμου (με αρ. πρωτ.: 30520/21-05-2020 Απόφαση ΥΠ.ΕΣ ποσού **617.312,31 €**, οπ.π. ανάθεση)

Κ.Α Εσόδου: 1211.0013

Κ.Α Δαπανών: 20-6635.0004 «Προμήθεια Υλικών Απολύμανσης και Ψεκασμών για την κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)» ποσό 60.000,00€

2. Με την αρ. **444/13-10-2020 ΑΟΕ(ΑΔΑ: 6Ο9ΥΩΗΑ-Φ13)** εγκρίθηκε το Πρακτικό της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης και ανατέθηκε η σύμβαση έναντι του ποσού των **59.365,00€**

▣ «Καθαρισμός – Απολυμάνσεις Αποχετεύσεων και Υδρορροών Δημοτικών Κτιρίων»

1. Με την αρ. **364/2-9-2020 ΑΟΕ (ΑΔΑ:Ω6ΔΟΩΗΑ-26Φ)** εγκρίθηκε:

- η προσφυγή στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης,

- α. η από 20-08-2020 μελέτη της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών ποσού 29.992,50€ &
- β. η από 9/10/2020 Μελέτη της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών ποσού 29.884,00€

- η συγκρότηση της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης
- η αποστολή πρόσκλησης σε δυνητικούς αναδόχους

Η κάλυψη της προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους **29.884,00€** έγινε από την χρηματοδότηση του Δήμου (με αρ. πρωτ.: 30520/21-05-2020 Απόφαση ΥΠ.ΕΣ ποσού **617.312,31 €**, οπ.π. ανάθεση)

Κ.Α Εσόδου: 1211.0013

Κ.Α Δαπανών:30-6279.0002 «Καθαρισμός – Απολύμανση Αποχετεύσεων και Υδρορροών Δημοτικών Κτιρίων για την κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)» ποσό 30.000,00€

2. Με την αρ. **569/3-12-2020 ΑΟΕ(ΑΔΑ:94ΤΟΩΗΑ-ΞΣ5)** εγκρίθηκε το Πρακτικό της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης και ανατέθηκε η σύμβαση έναντι του ποσού των **29.884,00€**

▣ «Προμήθεια Μέσων Ατομικής Προστασίας»

1. Με την αρ. **365/2-9-2020 ΑΟΕ (ΑΔΑ:97ΝΓΩΗΑ-ΔΔ6)** εγκρίθηκε:

- η προσφυγή στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης,
- η από 25-08-2020 μελέτη της Δ/σης Διοικητικών Υπηρεσιών
- η συγκρότηση της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης
- η αποστολή πρόσκλησης σε δυνητικούς αναδόχους

Η κάλυψη της προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους **29.994,80€** έγινε από την χρηματοδότηση του Δήμου (με αρ. πρωτ.: 30520/21-05-2020 Απόφαση ΥΠ.ΕΣ ποσού **617.312,31 €**, οπ.π. ανάθεση)

Κ.Α Εσόδου: 1211.0013

Κ.Α Δαπανών:20-6063.0003 «Προμήθεια Μέσων Ατομικής Προστασίας για την κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)» ποσό 30.000,00€

2. Με την αρ. **396/8-9-2020 ΑΟΕ (ΑΔΑ: 9ΦΑ3ΩΗΑ-ΖΩΧ)** σε ορθή επανάληψη εγκρίθηκε το Πρακτικό της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης για την “Προμήθεια αντισηπτικών χεριών” και ανατέθηκε η σύμβαση έναντι του ποσού των **4.997,90€**

3. Με την αρ. **428/6-10-2020 ΑΟΕ (ΑΔΑ: ΨΗ8ΤΩΗΑ-ΩΚ9)** σε ορθή επανάληψη εγκρίθηκε το Πρακτικό της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης για την “Προμήθεια Μέσων

Ατομικής Προστασίας” και ανατέθηκαν οι συμβάσεις έναντι του ποσού των **24.525,20€**

Συνολικό ποσό ανάθεσης: 29.523,10€

■ «Μίσθωση Μηχανημάτων και Λοιπού Εξοπλισμού»

1. Με την αρ. **382/15-9-2020 ΑΟΕ (ΑΔΑ:ΨΖΧΑΩΗΑ-ΣΔΔ)** σε ορθή επανάληψη εγκρίθηκε:

- η προσφυγή στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης,
- η από 24-08-2020 μελέτη της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών
- η συγκρότηση της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης
- η αποστολή πρόσκλησης σε δυνητικούς αναδόχους

Η κάλυψη της προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους **109.690,40€** έγινε από την χρηματοδότηση του Δήμου (με αρ. πρωτ.: 30520/21-05-2020 Απόφαση ΥΠ.ΕΣ ποσού **617.312,31 €**, οπ.π. ανάθεση)

Κ.Α Εσόδου: 1211.0013

Κ.Α Δαπανών:30-6236.0002 «Μισθώσεις Μηχανημάτων και Λοιπού Μηχανολογικού Εξοπλισμού για την κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)» ποσό 111.000,00€

2. Με την αρ. **476/20-10-2020 ΑΟΕ(ΑΔΑ:95ΚΗΩΗΑ-4ΦΝ)** εγκρίθηκε το Πρακτικό της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης και ανατέθηκαν οι συμβάσεις έναντι του ποσού των **99.857,20€**, ενώ όσον αφορά το άγονο Τμήμα Δ αποφασίστηκε να προσκληθεί νέος υποψήφιος ανάδοχος με τους ίδιους όρους βάσει της υπ’ αριθμ. 382/2020 Α.Ο.Ε.

3. Με την αρ. **516/3-11-2020 ΑΟΕ (ΑΔΑ: 6ΑΦΠΩΗΑ-ΨΑΟ)** εγκρίθηκε το Πρακτικό της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης για το Τμήμα Δ και ανατέθηκε η σύμβαση έναντι του ποσού των **9.833,20€**

Συνολικό ποσό ανάθεσης: 109.690,40€

■ «Μίσθωση Απορριματοφόρων» (Σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ.3 της με αρ. 64/14-03-2020 ΠΝΠ)

1. Με την αρ. **383/15-9-2020 ΑΟΕ (ΑΔΑ:9675ΩΗΑ-ΨΡΚ)** εγκρίθηκε:

- η προσφυγή στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης,
- η από 31-08-2020 μελέτη της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών,
- η συγκρότηση της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης

- η αποστολή πρόσκλησης σε δυνητικούς αναδόχους

Η κάλυψη της προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους **89.930,00€** έγινε από την χρηματοδότηση του Δήμου (με αρ. πρωτ.: 30520/21-05-2020 Απόφαση ΥΠ.ΕΣ ποσού **617.312,31 €**, οπ.π. ανάθεση)

Κ.Α Εσόδου: 1211.0013

Κ.Α Δαπανών:20-6236.0003 «Μισθώσεις Απορριματοφόρων για την κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών (COVID-19)» ποσό 90.000,00€

2. Με την αρ. **462/13-10-2020 (ΑΔΑ: 9ΛΗΛΩΗΑ-ΨΑΑ)** σε ορθή επανάληψη περί ανάκλησης της αρ. 383/2020 ΑΟΕ και εκ νέου έγκριση για το λόγο ότι στην Τεχνική Περιγραφή της από 31-08-2020 Μελέτης που είχε υποβληθεί από την Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου Χαλκιδέων αναγραφόταν λανθασμένη κατηγορία απορριματοφόρων οχημάτων προς μίσθωση.

-Νέα ορθή από 5-10-2020 Μελέτη της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών

3. Με την αρ. **515/3-11-2020 ΑΟΕ(ΑΔΑ: ΩΖ11ΩΗΑ-ΦΘΘ)** εγκρίθηκε το Πρακτικό της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης και ανατέθηκαν οι συμβάσεις:

- για το Τμήμα Α.1 έναντι του ποσού των **45.220,00€**

- για το Τμήμα Α.2 Κόστος μίσθωσης απορριματοφόρου προς **170,00€ ανά μισθωτική ημέρα με ΦΠΑ** και

- για το Τμήμα Α.3 έναντι του ποσού των **22.610,00€**

Συνολικό ποσό ανάθεσης: 84.149,53€

■ «Προμήθεια Μέσων Ατομικής Προστασίας κοινωφελούς εργασίας προσωπικού και εργαζομένων»

1. Με την αρ. **490/27-10-2020 ΑΟΕ (ΑΔΑ: ΩΔΣΒΩΗΑ-ΛΕΥ)** εγκρίθηκε:

- η προσφυγή στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης,

- η από 27-10-2020 μελέτη της Δ/σης Διοικητικών Υπηρεσιών

«Αύξηση του προσωπικού κατά 147 άτομα [Δημόσια πρόσκληση Ο.Α.Ε.Δ. Νο4/2020 - Η με αρ. 0.1503/27-03-2020 ΚΥΑ (ΦΕΚ 1256/Β/9-4-2020) όπως τροποποιήθηκε με την με αριθμό 0.2171/3-6-2020 ΚΥΑ (ΦΕΚ 2186/Β/5-6-2020)]. Η αδυναμία κάλυψης με είδη προστασίας και ασφάλειας του προσωπικού Κοινωφελούς Εργασίας.»

- η συγκρότηση της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης

- η αποστολή πρόσκλησης σε δυνητικούς αναδόχους

Η κάλυψη της προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους **24.795,04€** έγινε από την χρηματοδότηση του Δήμου (με αρ. πρωτ.: 63787/1-10-2020 Απόφαση ΥΠ.ΕΣ ποσού **472.190,65** ευρώ που εντάχθηκε στον προϋπολογισμό με την αρ. 184/2020 ΑΔΣ περί 8ης αναμόρφωσης προϋπολογισμού έτους 2020 και εγκρίθηκε με την **251227/31-12-2020** Απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας.) **Η εγγραφή της πίστωσης έγινε σε χρόνο μεταγενέστερο της διαδικασίας.**

Κ.Α Εσόδου: 1211.0013 και

Κ.Α Δαπανών: 00-6495.0041 «Προμήθεια υλικών για την κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών προς αποφυγή διάδοσης του Κορωνοϊού (COVID-19)» ποσού 140.000,00€

Η διαδικασία διενεργήθηκε σύμφωνα με την παρ 7 του άρθρου 158 Ν.3463/06 (Κ.Δ.Κ.), όπου ορίζεται ότι όταν συντρέχει κατεπείγουσα ανάγκη, όπως εν προκειμένω, επιτρέπεται η απευθείας ανάθεση προμηθειών, παροχής υπηρεσιών, εκπόνησης μελετών και εκτέλεσης έργων, και η αναγκαία τροποποίηση του προϋπολογισμού γίνεται στην πρώτη, μετά την ανάθεση, συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου.

2. Με την αρ. **529/10-11-2020** ΑΟΕ (ΑΔΑ: **ΩΛΓ3ΩΗΑ-ΒΟΩ**) εγκρίθηκε το Πρακτικό της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης και ανατέθηκε η σύμβαση έναντι του ποσού των **24.795,04€**

■ «Μίσθωση απορριματοφόρων και μηχανημάτων»

1. Με την αρ. **545/27-11-2020** ΑΟΕ (ΑΔΑ: **6Ν4ΧΩΗΑ-6ΔΒ**) εγκρίθηκε:

- η προσφυγή στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης,
- η από 20-11-2020 μελέτη της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών

*«Τα ανωτέρω **απρόβλεπτα** γεγονότα συνιστούν γεγονότα εντασσόμενα στην έννοια της ανωτέρας βίας και λαμβάνοντας υπόψη ότι μέχρι να ολοκληρωθούν οι νέοι διαγωνισμοί για την ανάδειξη αναδόχων, όπως:*

1. *“Μίσθωση Μηχανημάτων Τεχνικών Εγκαταστάσεων Πολιτικής Προστασίας & της Γεωτεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου Χαλκιδέων για το έτος 2020”, προϋπολογισμού 294.661,40 € με Φ.Π.Α (Αριθ. Διακήρυξης: 178/15266/16-6-2020), όπου απαιτείται χρονικό διάστημα τουλάχιστον 3 μηνών.*

2. “Προμήθεια 3^{ων} απορριμματοφόρων με χρηματοδοτική μίσθωση 5 ετών”, όπου βρίσκεται σε εξέλιξη και απαιτείται χρονικό διάστημα τουλάχιστον 6 μηνών.

3. “Προμήθεια Μηχανημάτων και Λοιπού Μηχανολογικού Εξοπλισμού”, όπου βρίσκεται σε εξέλιξη και απαιτείται χρονικό διάστημα τουλάχιστον 6 μηνών.»

- η συγκρότηση της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης

- η αποστολή πρόσκλησης σε δυνητικούς αναδόχους

Η κάλυψη της προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους **185.181,60€** έγινε από την χρηματοδότηση του Δήμου (με αρ. πρωτ.: 63787/1-10-2020 Απόφαση ΥΠ.ΕΣ ποσού **472.190,65 €**, οπ.π. ανάθεση)

Κ.Α Εσόδου: 1211.0013 και

Κ.Α Δαπανών: 00-6495.0042 «Λήψη Υπηρεσιών για την κάλυψη εκτάκτων και επιτακτικών Αναγκών προς αποφυγή διάδοσης του Κορωνοϊού (COVID-19)» ποσού 282.190,65€

Η διαδικασία διενεργήθηκε σύμφωνα με την παρ 7 του άρθρου 158 Ν.3463/06 (Κ.Δ.Κ.).

2. Με την αρ. **3/5-1-2021 ΑΟΕ (ΑΔΑ: 62ΙΟΩΗΑ-ΥΜ3)** εγκρίθηκε το Πρακτικό της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης και ανατέθηκαν οι συμβάσεις ως κάτωθι:

- Το Τμήμα Α/ΥΠΟΤΜΗΜΑ 1 έναντι του ποσού των **29.983,20**

- Το Τμήμα Α/ΥΠΟΤΜΗΜΑ 2 έναντι του ποσού των **22.220,80€**

- Το Τμήμα Α/ΥΠΟΤΜΗΜΑ 3 έναντι του ποσού των **14.929,60€**

- Το Τμήμα Β έναντι του ποσού των **19.964,00€**

- Το Τμήμα Γ έναντι του ποσού των **49.996,80€**

- Το Τμήμα Ε έναντι του ποσού των **19.964,00**

- Το Τμήμα ΣΤ έναντι του ποσού των **5.952,00€**

- Το Τμήμα Ζ έναντι του ποσού των **4.092,00€**

- Το Τμήμα Η έναντι του ποσού των **8.060,00€**

Συνολικό ποσό ανάθεσης: 175.160,40€

Ενώ όσον αφορά το άγονο Τμήμα Δ αποφασίστηκε να προσκληθεί νέος ανάδοχος με τους ίδιους όρους βάσει της υπ’ αρ. 545/2020 ΑΟΕ.

■ «Προμήθεια κάδων απορριμμάτων»

1. Με την αρ. **546/27-11-2020 ΑΟΕ (ΑΔΑ:ΩΕΗΠΩΗΑ-ΡΑΑ)** εγκρίθηκε:

- η προσφυγή στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης,
- η από 19-11-2020 μελέτη της Δ/σης Καθαριότητας και Ανακύκλωσης
- η συγκρότηση της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης
- η αποστολή πρόσκλησης σε δυνητικούς αναδόχους

Η κάλυψη της προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους **30.125,80€** έγινε από την χρηματοδότηση του Δήμου (με αρ. πρωτ.: 63787/1-10-2020 Απόφαση ΥΠ.ΕΣ ποσού **472.190,65 €**, οπ.π. ανάθεση)

Κ.Α Εσόδου: 1211.0013 και

Κ.Α Δαπανών: 00-6495.0041 «Προμήθεια υλικών για την κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών προς αποφυγή διάδοσης του Κορωνοϊού (COVID-19)» ποσού 140.000,00€

Η διαδικασία διενεργήθηκε σύμφωνα με την παρ 7 του άρθρου 158 Ν.3463/06 (Κ.Δ.Κ.).

2. Με την αρ. **615/22-12-2020 ΑΟΕ(ΑΔΑ: 6Ζ4ΘΩΗΑ-ΥΤΗ)** εγκρίθηκε το Πρακτικό της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης και ανατέθηκε η σύμβαση έναντι του ποσού των **30.125,80€**

▣ «Παροχή υπηρεσιών Καθαρισμού δημόσιων χώρων αλσυλλίου Κανήθου»

1. Με την αρ. **547/27-11-2020 ΑΟΕ (ΑΔΑ: 6ΡΛΔΩΗΑ-Ο4Θ)** εγκρίθηκε:

- η προσφυγή στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης,
- η από 19-11-2020 μελέτη της Δ/σης Γεωτεχνικών Υπηρεσιών
- η συγκρότηση της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης
- η αποστολή πρόσκλησης σε δυνητικούς αναδόχους

Η κάλυψη της προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους **12.000,00€** έγινε από την χρηματοδότηση του Δήμου (με αρ. πρωτ.: 63787/1-10-2020 Απόφαση ΥΠ.ΕΣ ποσού **472.190,65 €**, οπ.π. ανάθεση)

Κ.Α Εσόδου: 1211.0013 και

Κ.Α Δαπανών: 00-6495.0042 «Λήψη Υπηρεσιών για την κάλυψη εκτάκτων και επιτακτικών Αναγκών προς αποφυγή διάδοσης του Κορωνοϊού (COVID-19)» ποσού 282.190,65€

Η διαδικασία διενεργήθηκε σύμφωνα με την παρ 7 του άρθρου 158 Ν.3463/06 (Κ.Δ.Κ.).

2. Με την αρ. **610/22-12-2020 ΑΟΕ(ΑΔΑ: ΨΛΖ5ΩΗΑ-8ΑΞ)** εγκρίθηκε το Πρακτικό της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης και ανατέθηκε η σύμβαση έναντι του ποσού των **11.902,48€**

▣ «Προμήθεια PLEXIGLASS»

1. Με την αρ. **575/3-12-2020 ΑΟΕ (ΑΔΑ: Ω75ΧΩΗΑ-ΞΞ7)** εγκρίθηκε:

- η προσφυγή στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης,
- η από 18-11-2020 μελέτη του Τμήματος Προμηθειών της Δ/σης Οικονομικών Υπηρεσιών
- η συγκρότηση της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης
- η αποστολή πρόσκλησης σε δυνητικούς αναδόχους

Η κάλυψη της προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους **10.044,00€** έγινε από την χρηματοδότηση του Δήμου (με αρ. πρωτ.: 63787/1-10-2020 Απόφαση ΥΠ.ΕΣ ποσού **472.190,65 €**, οπ.π. ανάθεση)

Κ.Α Εσόδου: 1211.0013 και

Κ.Α Δαπανών: 00-6495.0041 «Προμήθεια υλικών για την κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών προς αποφυγή διάδοσης του Κορωνοϊού (COVID-19)» ποσού 140.000,00€

Η διαδικασία διενεργήθηκε σύμφωνα με την παρ 7 του άρθρου 158 Ν.3463/06 (Κ.Δ.Κ.).

2. Με την αρ. **611/22-12-2020 ΑΟΕ (ΑΔΑ: ΨΚΡ2ΩΗΑ-Θ9Ρ)** εγκρίθηκε το Πρακτικό της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης και ανατέθηκε η σύμβαση έναντι του ποσού των **10.044,00€**

▣ «Προμήθεια φωτιστικών σωμάτων»

1. Με την αρ. **577/3-12-2020 ΑΟΕ (ΑΔΑ: 90ΠΨΩΗΑ-8ΩΨ)** εγκρίθηκε:

- η προσφυγή στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης,
- η από 19-11-2020 μελέτη της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών
- η συγκρότηση της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης
- η αποστολή πρόσκλησης σε δυνητικούς αναδόχους

Η κάλυψη της προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους **40.000,00€** έγινε από την χρηματοδότηση του Δήμου (με αρ. πρωτ.: 63787/1-10-2020 Απόφαση ΥΠ.ΕΣ ποσού **472.190,65 €**, οπ.π. ανάθεση)

Κ.Α Εσόδου: 1211.0013 και

Κ.Α Δαπανών: 00-6495.0041 «Προμήθεια υλικών για την κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών προς αποφυγή διάδοσης του Κορωνοϊού (COVID-19)» ποσού 140.000,00€

Η διαδικασία διενεργήθηκε σύμφωνα με την παρ 7 του άρθρου 158 Ν.3463/06 (Κ.Δ.Κ.).

2. Με την αρ. **43/9-2-2021 ΑΟΕ (ΑΔΑ: 6Ω8ΤΩΗΑ-5Γ6)** εγκρίθηκε το Πρακτικό της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης και ανατέθηκε η σύμβαση έναντι του ποσού των **39.605,60€**

▣ «Παροχή υπηρεσίας: “Επίβλεψη και παρακολούθηση εργασιών απολύμανσης από μηχανικό αρμόδιας ειδικότητας στον ιστορικό και αρχαιολογικό χώρο της Χαλκίδας”»

1. Με την αρ. **578/3-12-2020 ΑΟΕ (ΑΔΑ: ΩΡΚΝΩΗΑ-Ω4Σ)** εγκρίθηκε:

- η προσφυγή στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης,
- η από 26-11-2020 μελέτη της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών
- η συγκρότηση της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης
- η αποστολή πρόσκλησης σε δυνητικούς αναδόχους

Η κάλυψη της προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους **6.577,20€** έγινε από την χρηματοδότηση του Δήμου (με αρ. πρωτ.: 63787/1-10-2020 Απόφαση ΥΠ.ΕΣ ποσού **472.190,65 €**, οπ.π. ανάθεση)

Κ.Α Εσόδου: 1211.0013 και

Κ.Α Δαπανών: 00-6495.0042 «Λήψη Υπηρεσιών για την κάλυψη εκτάκτων και επιτακτικών Αναγκών προς αποφυγή διάδοσης του Κορωνοϊού (COVID-19)» ποσού 282.190,65€

Η διαδικασία διενεργήθηκε σύμφωνα με την παρ 7 του άρθρου 158 Ν.3463/06 (Κ.Δ.Κ.).

2. Με την αρ. **609/22-12-2020 ΑΟΕ(ΑΔΑ: 6Π15ΩΗΑ-57Ο)** εγκρίθηκε το Πρακτικό της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης και ανατέθηκε η σύμβαση έναντι του ποσού των **6.500,00€**

▣ **«Έγκριση της απόφασης Δημάρχου για την απευθείας ανάθεση “Προμήθειας RAPID TEST για τον έλεγχο μετάδοσης του COVID-19” για την διενέργεια των τεστ με την συνδρομή Κινητής Ομάδας Υγείας-Κ.Ομ.Υ. στους εργαζομένους του δήμου.»**

Με την αρ. **583/3-12-2020 ΑΟΕ (ΑΔΑ: ΨΠΑ7ΩΗΑ-ΡΗ2)** εγκρίθηκε:

- ◆ Η από 25-11-2020 μελέτη της Δ/σης Διοικητικών Υπηρεσιών
- ◆ Το Πρωτογενές αίτημα ΚΗΜΔΗΣ (ΑΔΑΜ): 20REQ007715192
- ◆ Η υπ' αρ. 4414/2020 Απόφαση Δημάρχου με αρ. πρωτ.:36908/27-11-2020
- ◆ Η δαπάνη θα εγγραφεί στον κωδικό 00-6495.0041 προϋπολογισμού στην πρώτη αναμόρφωση λόγω του κατεπείγοντος.

Η κάλυψη της προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους **21.200,00€** έγινε από την χρηματοδότηση του Δήμου (με αρ. πρωτ.: 63787/1-10-2020 Απόφαση ΥΠ.ΕΣ ποσού **472.190,65 €**, οπ.π. ανάθεση)

Κ.Α Εσόδου: 1211.0013 και

Κ.Α Δαπανών: 00-6495.0041 «Προμήθεια υλικών για την κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών προς αποφυγή διάδοσης του Κορωνοϊού (COVID-19)» ποσού 140.000,00€

Η διαδικασία διενεργήθηκε σύμφωνα με την παρ 7 του άρθρου 158 Ν.3463/06 (Κ.Δ.Κ.).

▣ **«Προμήθεια ζωοτροφών για την σίτιση των αδέσποτων ζώων»**

1. Με την αρ.**597/12-12-2020 ΑΟΕ (ΑΔΑ: Ω5Λ2ΩΗΑ-ΨΤΛ)** εγκρίθηκε:

- η προσφυγή στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης,
- η από 26-11-2020 μελέτη της Δ/σης Γεωτεχνικών Υπηρεσιών
- η συγκρότηση της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης
- η αποστολή πρόσκλησης σε δυνητικούς αναδόχους

Η κάλυψη της προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους **10.000,00€** έγινε από την χρηματοδότηση του Δήμου (με αρ. πρωτ.: 63787/1-10-2020 Απόφαση ΥΠ.ΕΣ ποσού **472.190,65 €**, οπ.π. ανάθεση)

Κ.Α Εσόδου: 1211.0013 και

Κ.Α Δαπανών: 35-6699.0024 «Προμήθεια ζωοτροφών στο πλαίσιο έκτακτων αναγκών COVID-19 για σίτιση αδέσποτων ζώων» ποσού 10.000,00€

Η διαδικασία διενεργήθηκε σύμφωνα με την παρ 7 του άρθρου 158 Ν.3463/06 (Κ.Δ.Κ.).

2. Με την αρ. **29/22-1-2021 ΑΟΕ (ΑΔΑ: 6Κ4ΥΩΗΑ-0ΣΔ)** εγκρίθηκε το Πρακτικό της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης και ανατέθηκε η σύμβαση έναντι του ποσού των **9.999,36€**

▣ «Προμήθεια Χειρουργικών μασκών»

1. Με την αρ.**598/15-12-2020 ΑΟΕ (ΑΔΑ: Ω9ΖΩΩΗΑ-0ΣΑ)** εγκρίθηκε:

- η προσφυγή στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης,
- η από 8-12-2020 μελέτη της Δ/σης Οικονομικών Υπηρεσιών
- η συγκρότηση της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης
- η αποστολή πρόσκλησης σε δυνητικούς αναδόχους

Η κάλυψη της προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους **5.406,00€** έγινε από την χρηματοδότηση του Δήμου (με αρ. πρωτ.: 63787/1-10-2020 Απόφαση ΥΠ.ΕΣ ποσού **472.190,65 €**, οπ.π. ανάθεση)

Κ.Α Εσόδου: 1211.0013 και

Κ.Α Δαπανών: 00-6495.0041 «Προμήθεια υλικών για την κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών προς αποφυγή διάδοσης του Κορωνοϊού (COVID-19)» ποσού 140.000,00€

Η διαδικασία διενεργήθηκε σύμφωνα με την παρ 7 του άρθρου 158 Ν.3463/06 (Κ.Δ.Κ.).

2. Με την αρ. **628/29-12-2020 ΑΟΕ (ΑΔΑ: ΩΦΙ5ΩΗΑ-Η67)** εγκρίθηκε το Πρακτικό της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης και ανατέθηκε η σύμβαση έναντι του ποσού των **4.770,00€**

▣ «Παροχή υπηρεσιών: “Δράσεις παρεχόμενων υπηρεσιών δημοσιότητας –

ευαισθητοποίησης, για την κάλυψη έκτακτων και επιτακτικών αναγκών προς αποφυγή της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19»»

1. Με την αρ. **613/22-12-2020** ΑΟΕ (ΑΔΑ: **ΨΥΧΘΩΗΑ-3ΟΞ**) εγκρίθηκε:

- η προσφυγή στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης,
- η υπ' αρ. 7/7-12-2020 μελέτη της Δ/σης Επιχ/κού Προγρ/σμού Νέων Τ/γιών και Πλ/κής
- η συγκρότηση της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης
- η αποστολή πρόσκλησης σε δυνητικούς αναδόχους

Η κάλυψη της προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους **24.800,00€** έγινε από την χρηματοδότηση του Δήμου (με αρ. πρωτ.: 63787/1-10-2020 Απόφαση ΥΠ.ΕΣ ποσού **472.190,65 €**, οπ.π. ανάθεση)

Κ.Α Εσόδου: 1211.0013 και

Κ.Α Δαπανών: 00-6495.0042 «Λήψη Υπηρεσιών για την κάλυψη εκτάκτων και επιτακτικών Αναγκών προς αποφυγή διάδοσης του Κορωνοϊού (COVID-19)» ποσού 282.190,65€

Η διαδικασία διενεργήθηκε σύμφωνα με την παρ 7 του άρθρου 158 Ν.3463/06 (Κ.Δ.Κ.).

2. Με την αρ. **13/15-1-2021** ΑΟΕ (ΑΔΑ: **6Ρ2ΦΩΗΑ-9Η7**) εγκρίθηκε το Πρακτικό της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης και ανατέθηκε η σύμβαση έναντι του ποσού των **24.800,00€**

▣ «Προμήθεια Υλικών, Υπηρεσιών, Λογισμικού και Εξοπλισμού Πληροφορικής»

1. Με την **616/22-12-2020** ΑΟΕ (ΑΔΑ: **67Θ2ΩΗΑ-463**) εγκρίθηκε:

- η προσφυγή στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης,
- η υπ' αρ. 8/15-12-2020 μελέτη της Δ/σης Επιχ/κού Προγρ/σμού Νέων Τ/γιών και Πλ/κής
- η συγκρότηση της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης
- η αποστολή πρόσκλησης σε δυνητικούς αναδόχους

Η κάλυψη της προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους **7.818,20€** έγινε από την χρηματοδότηση του Δήμου (με αρ. πρωτ.: 63787/1-10-2020 Απόφαση ΥΠ.ΕΣ ποσού **472.190,65 €**, οπ.π. ανάθεση)

Κ.Α Εσόδου: 1211.0013 και

Κ.Α Δαπανών: 00-6495.0041 «Προμήθεια υλικών για την κάλυψη Έκτακτων και Επιτακτικών Αναγκών προς αποφυγή διάδοσης του Κορωνοϊού (COVID-19)» ποσού 140.000,00€

Η διαδικασία διενεργήθηκε σύμφωνα με την παρ 7 του άρθρου 158 Ν.3463/06 (Κ.Δ.Κ.).

2. Με την αρ. **628/29-12-2020 ΑΟΕ (ΑΔΑ: ΩΦΙ5ΩΗΑ-Η67)** εγκρίθηκε το Πρακτικό της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης και ανατέθηκε η σύμβαση έναντι του ποσού των **7.489,60€**

Σε συνέχεια των ανωτέρω, διαπιστώνουμε τα κάτωθι:

► το σύνολο του ποσού των επιχορηγήσεων για την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης έως την 28η.02.2021 η δημοτική αρχή, εκμεταλλεύομενη την δυνατότητα που της έδινε το κανονιστικό πλαίσιο, το διαχειρίστηκε προσφεύγοντας στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση. Το αρμόδιο όργανο για την λήψη των αποφάσεων, ήτοι η Οικονομική Επιτροπή, με δύο (2) αποφάσεις που διαδέχονταν η μία την άλλη με μεσολάβηση μικρού χρονικού διαστήματος, κατέληγε στην ανάθεση της υπηρεσίας/προμήθειας.

► από την κατανομή ποσού 100.000,00€, με προϋπολογιζόμενη δαπάνη μελέτης 99.957,05€ ανατέθηκαν 99.948,14€, αφήνοντας υπόλοιπο 51,86€

► από την κατανομή ποσού 20.000,00€, με προϋπολογιζόμενη δαπάνη μελέτης 19.999,56€ ανατέθηκαν 19.867,40€, αφήνοντας υπόλοιπο 132,60€

► από την κατανομή ποσού 617.312,31€, με εγγεγραμμένη πίστωση για προμήθειες/υπηρεσίες για την αντιμετώπιση της έκτακτης και επιτακτικής ανάγκης COVID-19 ποσού 437.048,60€ - αν αφαιρέσουμε τις πιστώσεις που αφορούσαν κάλυψη τακτικών αποδοχών, νυχτερινών αποδοχών και εργοδοτικών εισφορών του προσωπικού - με προϋπολογιζόμενη δαπάνη μελέτης 405.546,59€ ανατέθηκαν 398.259,87€, αφήνοντας υπόλοιπο 38.788,73€

► από την κατανομή των ποσών 472.190,65€ και 411.612,89€ ενισχύθηκε:

α. κωδικός του προϋπολογισμού με ποσό **240.000,00€** (140.000,00€ από την πρώτη και 100.000,00€ από την δεύτερη) για την **προμήθεια υλικών** συναφών με την αποφυγή της διάδοσης του κορωνοϊού Covid-19. Από το ποσό αυτό με προϋπολογιζόμενη δαπάνη μελέτης 149.389,04€, ανατέθηκαν 148.029,40€, αφήνοντας υπόλοιπο 91.970,60€ και

β. κωδικός του προϋπολογισμού με ποσό **393.803,54€** (282.190,65€ από την πρώτη και 111.612,89€ από την δεύτερη) για την **λήψη υπηρεσιών** συναφών με την αποφυγή της διάδοσης του κορωνοϊού Covid-19. Από το ποσό αυτό με προϋπολογιζόμενη δαπάνη μελέτης 228.558,80€, ανατέθηκαν 218.362,88€, αφήνοντας υπόλοιπο 175.440,66€

Έκτακτη επιχορήγηση	Ποσό που έχει εγγραφεί στον προϋπολογισμό και αφορά προμήθειες & υπηρεσίες για την αντιμετώπιση της πανδημίας	Προϋπολογισμός δαπάνης βάσει μελέτης	Ποσό ανάθεσης
18209/1-10-2020 Απόφαση ΥΠ.ΕΣ ποσού 100.000,00 €	100.000,00€	99.957,05	99.948,14
20210/27-3-2020 Απόφαση ΥΠ.ΕΣ ποσού 20.000,00 €	20.000,00	19.999,56	19.867,40
30520/21-05-2020 Απόφαση ΥΠ.ΕΣ ποσού 617.312,31 €	437.048,60	405.546,59	398.259,87
63787/1-10-2020 Απόφαση ΥΠ.ΕΣ ποσού 472.190,65 €	432.190,65	377.947,84	366.392,28
79903/20-11-2020 Απόφαση ΥΠ.ΕΣ ποσού 411.612,89 €	211.612,89		

Πίνακας 8: Ανάθεση ποσών επιχορηγήσεων για προμήθειες/υπηρεσίες συναφείς με την αντιμετώπιση της πανδημίας έως 28.02.2021

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

► προκύπτει λοιπόν άμεση και σε μικρό χρονικό διάστημα απορρόφηση του μεγαλύτερου μέρους των επιχορηγήσεων και μάλιστα σε αρκετές περιπτώσεις η ανάθεση των προμηθειών/υπηρεσιών έγινε χωρίς να υπάρχει πίστωση στους κωδικούς του προϋπολογισμού, με την υποχρέωση εγγραφής της δαπάνης στην πρώτη αναμόρφωση, λόγω του κατεπείγοντος. Η επιλογή της διαδικασίας της διαπραγματεύσεως επέτρεψε στην δημοτική αρχή να παρέμβει με ταχύτητα και αποτελεσματικότητα, προκειμένου να καλύψει τις κοινωνικές ανάγκες που προκλήθηκαν από την διατάραξη της κανονικότητας

Προμήθεια Υλικών/Παροχή Υπηρεσιών	Ποσό προϋπολογισμού δαπάνης βάσει μελέτης	Ποσό ανάθεσης
Ανάθεση συμβάσεων που αφορούν τα μέτρα αποφυγής και περιορισμού της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19	99.957,05	99.948,14
Μέτρα αποφυγής και περιορισμού της διάδοσης κορωνοϊού COVID-19 σε οικισμούς και καταυλισμούς ΡΟΜΑ	19.999,56	19.867,40
Προμήθεια κάδων απορριμμάτων & ανακύκλωσης, επιδάφρων καλαθιών απορριμμάτων, χειραμαξιδίων οδοκαθαριστών, ανταλλακτικών συντήρησης κάδων απορριμμάτων	66.048,60	66.048,60
Προμήθεια χρωμάτων διαγραμμίσεων για λαϊκές αγορές προς κάλυψη έκτακτων και επιτακτικών αναγκών	19.999,22	19.599,24
Προμήθεια υλικών απολύμανσης και ψεκασμών	59.999,57	59.365,00
Καθαρισμός – απολυμάνσεις αποχετεύσεων και υδρορροών δημοτικών κτιρίων	29.884,00	29.884,00
Προμήθεια μέσων ατομικής προστασίας	29.994,80	29.523,10
Μίσθωση μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού	109.690,40	109.690,40
Μίσθωση απορριμματοφόρων	89.930,00	84.149,53
Προμήθεια μέσων ατομικής προστασίας κοινωφελούς εργασίας προσωπικού και εργαζομένων	24.795,04	24.795,04
Μίσθωση απορριμματοφόρων και μηχανημάτων	185.181,60	175.160,40
Προμήθεια κάδων απορριμμάτων	30.125,80	30.125,80
Παροχή υπηρεσίας καθαρισμού δημόσιων χώρων αλσυλλίου Κανήθου	12.000,00	11.902,48
Προμήθεια PLEXIGLASS	10.044,00	10.044,00
Προμήθεια φωτιστικών σωμάτων	40.000,00	39.605,60
Παροχή υπηρεσίας: “Επίβλεψη και παρακολούθηση εργασιών απολύμανσης από μηχανικό αρμόδιας ειδικότητας στον ιστορικό και αρχαιολογικό χώρο της Χαλκίδας”	6.577,20	6.500,00
Έγκριση της απόφασης Δημάρχου για την απευθείας ανάθεση “Προμήθειας RAPID TEST για τον έλεγχο μετάδοσης του COVID-19” για την διενέργεια των τεστ με την συνδρομή Κινητής Ομάδας Υγείας-Κ.Ομ.Υ. στους εργαζομένους του δήμου	21.200,00	21.200,00
Προμήθεια ζωοτροφών για την σίτιση αδέσποτων ζώων	10.000,00	9.999,36
Προμήθεια χειρουργικών масκών	5.406,00	4.770,00

Παροχή υπηρεσιών: “Δράσεις παρεχόμενων υπηρεσιών δημοσιότητας – ευαισθητοποίησης, για την κάλυψη έκτακτων και επιτακτικών αναγκών προς αποφυγή της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19”	24.800,00	24.800,00
Προμήθεια Υλικών, Υπηρεσιών, Λογισμικού και Εξοπλισμού Πληροφορικής	7.818,20	7.489,60

Πίνακας 9: Συγκριτικός πίνακας αξίας προϋπολογισμού δαπάνης και συμβατικής αξίας

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Δεν μπορούμε όμως να παραγνωρίσουμε ότι:

- ▶ η έκπτωση επί του προϋπολογισμού μελέτης στις περισσότερες των περιπτώσεων ήταν μηδενική, με το ποσό της συμβατικής αξίας της παρεχόμενης υπηρεσίας ή του προμηθευόμενου είδους να είναι ισοδύναμο με αυτό του προϋπολογισμού της δαπάνης, ως επακόλουθο του παραγκωνισμού του ανταγωνισμού στην επιλεγείσα διαδικασία με την αποστολή πρόσκλησης σε επιλεγμένους οικονομικούς φορείς
- ▶ όπως επίσης και την διασταλτική ίσως ερμηνεία σε μεμονωμένες περιπτώσεις ως προς την κάλυψη αναγκών συναφών με την αντιμετώπιση της πανδημίας, όπως στην περίπτωση της προμήθειας φωτιστικών σωμάτων. Ενώ, σε άλλες περιπτώσεις μπορεί να εντοπίζουμε χρόνιες αδυναμίες στον τομέα της καθαριότητας που σχετίζονται με ελλείψεις εξοπλισμού και ανεπάρκεια του στόλου των απορριμματοφόρων και του προσωπικού, όπως στην περίπτωση της μίσθωσης απορριμματοφόρων και μηχανημάτων
- ▶ ακόμη, η γράφουσα οφείλει να επισημάνει ότι δεν είναι σε θέση να διατυπώσει κρίση σε σχέση με τις προσφερόμενα προϊόντα ή υπηρεσίες, καθώς οι απαιτήσεις συμμετοχής της αναθέτουσας αρχής περιορίζονταν σε εκείνες που είναι απαραίτητες ώστε να διασφαλίζεται ότι ο υποψήφιος ή ο προσφέρων διαθέτει τις εκ του νόμου απαιτούμενες προϋποθέσεις, τις χρηματοοικονομικές δυνατότητες, καθώς και τις τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες για την εκτέλεση της υπό ανάθεση σύμβασης, ενώ επίσης η αναθέτουσα αρχή έχει την δυνατότητα διαπραγμάτευσης χωρίς να δεσμεύεται από εξαντλητικές τεχνικές προδιαγραφές
- ▶ τέλος, η γράφουσα δεν είναι σε θέση να ελέγξει αν η δημοτική αρχή αιτιολόγησε πλήρως, σαφώς, ειδικώς και επαρκώς, κατά την έννοια που προεκτέθηκε (ΜΕΡΟΣ Α΄, Κεφάλαιο Γ΄, 4.2), τον απολύτως αναγκαίο χαρακτήρα της προσφυγής στην όλως εξαιρετική διαδικασία.

ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

Στην υγειονομική κρίση το διακύβευμα ήταν η ανθρώπινη υπόσταση και η υγεία, με αποτέλεσμα τα αγαθά αυτά να αποκτήσουν μια συνταγματική προτεραιότητα τέτοια που να δικαιολογεί την κάμψη, τον περιορισμό άλλων συνταγματικών δικαιωμάτων. Αυτό γίνεται γενικώς αποδεκτό¹⁶³ υπό την προϋπόθεση ότι η εφαρμογή των υγειονομικών πολιτικών, που έχουν ως αποτέλεσμα την απόκλιση από την “κανονικότητα”, δεν είναι ούτε χρονικώς αόριστη ούτε ασύνδετη με την ιστορική συνθήκη, δηλαδή τον δεδομένο κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία/ζωή, έτσι ώστε να μην ελλοχεύει ο κίνδυνος του αθόρυβου παραμερισμού των δικαιωμάτων, της αλλοίωσης του πολιτεύματος και του εθισμού μας στους περιορισμούς, με αποτέλεσμα η συνήθεια αυτή να συνεχιστεί και μετά το πέρας της έκτακτης κατάστασης.¹⁶⁴

Το γενικό πρόσταγμα για την αντιμετώπιση της κατάστασης εξαίρεσης είχε η εκτελεστική εξουσία με την ενεργοποίηση του θεσμικού μηχανισμού που παρέχει το

---

163 Συνταγματολόγοι και ειδικοί επιστήμονες διαφώνησαν για την νομιμότητα των περιοριστικών μέτρων που λήφθηκαν. Βλπ ενδεικτικά Χαράλαμπος Κουρουνδής, «Η επιβολή απαγόρευσης κυκλοφορίας στερείται συνταγματικής νομιμότητας», Εφημερίδα των Συντακτών, 23.3.2020, <https://www.efsyn.gr/node/236348>, Ακρίτας Καϊδατζής, «Το πρόβλημα είναι η δημοκρατία, όχι τα δικαιώματα», Εφημερίδα των Συντακτών, 27.3.2020, https://www.efsyn.gr/stiles/apopseis/236873_problima-einai-i-dimokratia-ohi-ta-dikaiomata, Καμτσίδου Ιφ., «Η πανδημία και η αναχώρηση του δικαίου II», υπό δημοσίευση στο περιοδικό τα Δικαιώματα του Ανθρώπου 3/2020, καταχώρηση 28.08.2020, δημοσιευμένο στο: https://www.constitutionalism.gr/2020-08-28_kamtsidou_pandimia-anahorisi-dikaiou/, επίσης Ακρίτας Καϊδατζής, «Τα μέτρα που επιβλήθηκαν έχουν πρώτο θύμα τη δημοκρατία», συνέντευξη στην Εφημερίδα των Συντακτών, 11.4.2020, https://www.efsyn.gr/politiki/synenteyxeis/238838_ta-metra-poy-epiblithikan-choyn-proto-thyma-ti-dimokratia

164 Βλπ ενδεικτικά Βλαχόπουλος Σπ., «Συνταγματικός μιθριδατισμός, Οι ατομικές ελευθερίες σε εποχές πανδημίας, Ευρασία 2020», καταχώρηση 28.09.2020, <https://www.constitutionalism.gr/2020-09-vlahopoulos-pandimia/>, Παυλόπουλος Αν., «Η γενική απαγόρευση συναθροίσεων ως ζήτημα ερμηνείας του Συντάγματος», καταχώρηση 17.11.2020, https://www.constitutionalism.gr/2020-11-16_pavlopoulos-apagorevsi-synathroiseon/, Καμτσίδου Ιφ., «Η πανδημία και η αναχώρηση του δικαίου II», οπ. πρ. (υποσημ. 163)

Σύνταγμα για έκδοση πράξεων νομοθετικού περιεχομένου. Η εξειδίκευση των ρυθμίσεων που ακολούθησε με Υπουργικές Αποφάσεις άφησε περιθώρια δράσης στην κανονιστικώς δρώσα διοίκηση. Εκτός από τα εργαλεία που παρέχονται από τις δυνατότητες ευελιξίας του υφιστάμενου νομικού πλαισίου, ενωσιακού και εθνικού, οι δήμοι, επειδή απώλεσαν λόγω της έκτακτης συνθήκης, όπως είδαμε, μεγάλο μέρος των ίδιων εσόδων τους, ενώ αύξησαν κατά πολύ τις δαπάνες τους εξαιτίας των πρόσθετων αναγκών / αρμοδιοτήτων τους, έγιναν αποδέκτες οικονομικής ενίσχυσης με την μορφή έκτακτων επιχορηγήσεων, γεγονός που αύξησε την οικονομική τους εξάρτηση από την Κεντρική Διοίκηση.

Για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας επεξεργαστήκαμε, από τις εκδοθείσες ΠΝΠ που αφορούσαν τα κατεπείγοντα μέτρα αντιμετώπισης των αρνητικών συνεπειών της εμφάνισης του κορωνοϊού COVID-19 και της ανάγκης περιορισμού της διάδοσής του σε επίπεδο δήμων, τις θεματικές ενότητες που αφορούσαν τον τρόπο σύγκλησης των συλλογικών οργάνων, καθώς και θέματα σύναψης δημόσιων συμβάσεων με έμφαση στην διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση. Η συγκεκριμένη επιλογή έγινε γιατί, κατά την κρίση της γράφουσας, τόσο ο τρόπος λειτουργίας των συλλογικών οργάνων όσο και επιλογή των διαδικασιών ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων λειτουργούν ως βαρόμετρα της πολιτικής και οικονομικής λειτουργίας / διαχείρισης αντίστοιχα των δήμων από την εκάστοτε δημοτική αρχή.

Από την στιγμή της εξάπλωσης του κορωνοϊού SARS-CoV-2 στην χώρα μας στις 26 Φεβρουαρίου του 2020 και μετά την λήψη των πρώτων μέτρων για την αντιμετώπιση της ανάγκης περιορισμού της διασποράς της πανδημίας COVID-19, σε ό,τι αφορά τις προβλεπόμενες διατάξεις που αναφέρονται ρητά σε δήμους:

α. αναφορικά με τη λήψη αποφάσεων των πάσης φύσεως συλλογικών οργάνων τους και των διοικητικών συμβουλίων των εποπτευόμενων νομικών τους προσώπων μπορεί να λαμβάνει χώρα είτε διά περιφοράς είτε διά τηλεδιάσκεψης με κάθε πρόσφορο τηλεπικοινωνιακό μέσο. Στην περίπτωση της δια ζώσης σύγκλησης των συμβουλίων, οι συνεδριάσεις πραγματοποιούνται κεκλεισμένων των θυρών. Το διάστημα εφαρμογής των μέτρων με την έκδοση διαδοχικών ΚΥΑ παρατείνεται έως και σήμερα που γράφονται αυτές οι γραμμές, ενώ

β. αναφορικά με τις προμήθειες υλικού και υπηρεσιών, συναφών με την αντιμετώπιση της κατεπείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης για τη λήψη μέτρων αποφυγής της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19, οι Δήμοι μπορούν να αναθέτουν δημόσιες

συμβάσεις προσφεύγοντας στην διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, κατά την περ. γ' της παρ. 2 του άρθρου 32 του ν. 4412/2016, με το διάστημα λήψης των μέτρων να διατηρείται αρχικά σε ισχύ έως 28 Φεβρουαρίου 2021 και στην συνέχεια να παρατείνεται από την λήξη της έως την 30η Ιουνίου 2021.¹⁶⁵

Ενώ λοιπόν η πανδημία αρχικά αντιμετωπίστηκε ως έκτακτη κατάσταση λίγων εβδομάδων, αποδείχτηκε ότι απαιτούσε μακρόπνοο σχεδιασμό.

Σε συνέχεια των ανωτέρω, διαπιστώνουμε ότι ως προς τον τρόπο διοίκησης των δήμων το θεσμικό πλαίσιο τους παρείχε διττή δυνατότητα. Οι δημοτικές αρχές είναι δυνατόν να ενστερνιστούν την τεχνολογία, τα ηλεκτρονικά εργαλεία και τις εφαρμογές της τηλεδιάσκεψης. Η δράση τους στην περίπτωση αυτή, οριοθετείται μεν από την υγειονομική διάσταση των πολιτικών τους, αλλά εκμεταλλευόμενες την ευελιξία που τους παρέχουν τα νομοθετικά εργαλεία λειτουργούν σε ένα πλαίσιο διαφάνειας και δημοκρατικής συμμετοχής. Με την εφαρμογή των Τεχνολογιών της Πληροφορικής και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) μπορούν να υπερκεράσουν την πολιτική αποστασιοποίηση εστιάζοντας σε εκείνες τις πρωτοβουλίες που θα δημιουργήσουν αλληλεπίδραση μεταξύ της δημοτικής αρχής και των δημοτικών παρατάξεων της αντιπολίτευσης, αλλά και του δημότη. Φροντίζουν για την προσπελασιμότητα της πληροφορίας από όλους τους πολίτες, εξυπηρετώντας και τους βασικούς στόχους της ανοιχτής διακυβέρνησης, την διαφάνεια, την λογοδοσία και την συμμετοχή. Οι δημοτικές παρατάξεις της αντιπολίτευσης έχουν την δυνατότητα να ελέγξουν την δημοτική αρχή αναγκάζοντας την να λογοδοτήσει για τα πεπραγμένα ή και τις παραλείψεις της, καθώς και σε σχέση με το πώς διαχειρίζεται τα χρήματα των έκτακτων επιχορηγήσεων για την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης και ενδεχομένως να μπορούν να την αναγκάσουν να μεταβάλει τις πολιτικές της.

Στον αντίποδα αυτής της πρακτικής, μπορούν οι δημοτικές αρχές να επιλέξουν να λειτουργούν με “δια περιφοράς” συνεδριάσεις, περιορίζοντας την δυνατότητα ουσιαστικού ελέγχου της δράσης τους και απαξιώνοντας τον ρόλο των δημοτικών παρατάξεων της αντιπολίτευσης. Λόγω μη συνεδρίασης των οργάνων διοίκησης εκλείπει η διαδικασία λόγου, αντιλόγου, πειθούς και πολιτικής πίεσης που αποτελεί

---

¹⁶⁵ Η ισχύς του άρθρου παρατάθηκε έως τις 28.02.2021 με την παρ. 1 του αρ. 74 του ν. 4745/20 (ΦΕΚ 214/06.11.2020 Τ.Α') και έως 30.06.2021 με το αρ. 61 του Ν. 4795/21 (ΦΕΚ 62/17.04.2021 Τ.Α')

βασικό συστατικό της δημοκρατικής διακυβέρνησης.¹⁶⁶ Η φωνή των αντιπολιτευόμενων παρατάξεων δεν έχει την θεσμική δυνατότητα να ακουστεί, να προβάλλει την εναλλακτική πρόταση και να ασκήσει κριτική. Επιπροσθέτως, υπάρχει και η διακινδύνευση της δημοκρατίας από την απαξίωση των δημοτικών παρατάξεων στα μάτια της κοινής γνώμης και από την μη ενεργή συμμετοχή των δημοτών στα κοινά. Κι ενώ η δημοτική αρχή παράγει πολιτικές χωρίς συναίνεση και παίρνει αυθαίρετες αποφάσεις, παράλληλα, αποδυναμώνεται και το Κράτος Δικαίου με την αδυναμία ελέγχου της νομιμότητας της διοικητικής δράσης από τις αντιπολιτευόμενες δημοτικές παρατάξεις. Στην περίπτωση αυτή, η λειτουργία των συλλογικών οργάνων δεν αναστέλλεται, αλλά υποβαθμίζεται ουσιαστικά.

Αντιστοίχως, για την διαχείριση των δημόσιων πόρων και την σύναψη των δημόσιων συμβάσεων χρησιμοποιήθηκαν ήδη υπάρχοντες θεσμοί του εθνικού και ενωσιακού δικαίου, οι οποίοι προσαρμόστηκαν στις έκτακτες συνθήκες της πανδημίας προκειμένου να καταστούν άμεσης εφαρμογής. Η πανδημία μάλιστα αποτέλεσε έναν επιταχυντή θεσμικών, νομοθετικών εξελίξεων και αλλαγών που αφορά το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τη διαδικασία σύναψης συμβάσεων φορέων του δημόσιου τομέα και είχε ως αποτέλεσμα την αναμόρφωσή του.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε ειδική ανακοίνωσή της προς τα κράτη-μέλη, έκρινε αναγκαίο να παρέχει οδηγίες για τις επιλογές και δυνατότητες ευελιξίας, που παρέχουν οι Οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις για την αντιμετώπιση της κατάστασης έκτακτης ανάγκης κατά την συγκεκριμένη περίοδο, που έχει προκληθεί και σχετίζεται με την κρίση της νόσου COVID- 19.

Καταρχάς διευκρινίζεται ρητώς ότι η ανακοίνωση αφορά αποκλειστικά και μόνο συμβάσεις που σχετίζονται με την υγειονομική κρίση, ενώ για όλες τις άλλες περιπτώσεις συνεχίζουν να έχουν εφαρμογή οι προβλεπόμενες από τον νόμο διαδικασίες, οπότε και επισημαίνεται ότι παρέχεται η δυνατότητα συντόμευσης των προβλεπόμενων προθεσμιών, λόγω επείγουσας ανάγκης. Επιπροσθέτως, δίνεται η δυνατότητα χρήσης της διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης με διαπραγμάτευση χωρίς

¹⁶⁶ Η κριτική αυτή δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως υπερβολική, αν αναλογιστεί κανείς ότι με το αρ.

40 του ν. 4735/2020 ένα ολιγομελές όργανο, η Ο.Ε. του Δήμου, (με σύνθεση από 7 έως 11 μέλη βάσει πληθυσμιακών κριτηρίων) και με εξασφαλισμένη την πλειοψηφία για την δημοτική παράταξη του δημάρχου, έχει συγκεντρώσει σχεδόν το σύνολο των αρμοδιοτήτων που αφορούν την οικονομική λειτουργία του δήμου και όχι μόνο, μπορεί να αποφασίζει με μοναδική προϋπόθεση την συμμετοχή στη συνεδρίαση των 2/3 των μελών του συλλογικού οργάνου.

δημοσίευση, σε ειδικές περιπτώσεις και περιστάσεις, εισάγοντας δικλείδες ασφαλείας: στο βαθμό που είναι απαραίτητο, εάν λόγω της εξαιρετικής συνθήκης προκύπτει αδυναμία πρόνοιας από πριν για πιθανά μελλοντικά γεγονότα και κατά συνέπεια προκύπτει αδυναμία τήρησης των προβλεπόμενων προθεσμιών των διαγωνιστικών διαδικασιών και όταν δεν αναγνωρίζεται υπαιτιότητα της αναθέτουσας αρχής για τις συγκεκριμένες συνθήκες. Δυνάμει των ανωτέρω προϋποθέσεων, επιτρέπεται η διαπραγμάτευση απευθείας με πιθανούς αναδόχους, καθώς και η ανάθεση σε επιχείρηση που έχει προκριθεί, στην περίπτωση που μόνο μία μπορεί να ανταποκριθεί στις συμβατικές υποχρεώσεις λόγω χρονικών και τεχνικών περιορισμών που διατάσσει η εξαιρετική περίσταση.

Στην εξαιρετική συνθήκη της υγειονομικής κρίσης οι δημοτικές αρχές έχουν την ευχέρεια να προκρίνουν, για διάστημα που εκτείνεται χρονικά επί μακρόν μετρώντας ήδη ένα (1) χρόνο, την απευθείας ανάθεση προμηθειών/υπηρεσιών ως βασικό ή μοναδικό μέσο σύναψης δημόσιων συμβάσεων, σε βάρος των διαγωνιστικών διαδικασιών και ως εκ τούτου του ελεύθερου ανταγωνισμού και της διαφάνειας. Υποψήφιοι ανάδοχοι αποκτούν αντιανταγωνιστικό πλεονέκτημα, τηρώντας προνομιακή σχέση με την αναθέτουσα αρχή. Ως αποτέλεσμα, η επιλογή της διαδικασίας της διαπραγμάτευσης δεν συμβάλλει στον ουσιαστικό σκοπό των δημόσιων συμβάσεων που είναι η εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος, η μέγιστη δυνατή αξιοποίηση των δημόσιων πόρων και η δίκαιη αντιμετώπιση των οικονομικών φορέων. Παρίσταται όμως ως διαδικασία ανάθεσης στο ενωσιακό και στο εθνικό δίκαιο ακριβώς γιατί εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον, με το να καθιστά τις αναθέτουσες αρχές πιο αποτελεσματικές, όταν προκύπτουν έκτακτες, απρόβλεπτες και επιτακτικές ανάγκες που δεν οφείλονται σε δική τους υπαιτιότητα και πρέπει να αντιμετωπιστούν με κατεπείγοντα μέτρα.

Συνοψίζοντας, το ισχύον θεσμικό πλαίσιο παρέχει επαρκή εργαλεία για την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης και η ορθή εφαρμογή τους εναπόκειται στις δημοτικές αρχές. Σημασία δεν έχουν μόνο τα μέτρα καθαυτά, αλλά επίσης η στάση των ασκούντων την διοίκηση στους δήμους απέναντι σε αυτά. Το διακύβευμα λοιπόν είναι η “καλή διακυβέρνηση” που προϋποθέτει συμμετοχή στην λήψη αποφάσεων, διαφάνεια διαδικασιών, λογοδοσία και σεβασμό των νόμων. Η διαχείριση της εξουσίας πρέπει να γίνεται υπέρ του δήμου και όχι υπέρ οικονομικών και πολιτικών ολιγαρχιών.

Πηγές –Βιβλιογραφία

Βιβλιογραφία

- Ακριβοπούλου Χ. Μ., Ανθόπουλος Χ., *Εισαγωγή στο Διοικητικό Δίκαιο*, εκδ. Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, ΣΕΑΒ, Αθήνα, 2015, <http://www.kallipos.gr/>
- Φ. Σπυρόπουλος, Ξ. Κοντιάδης, Χ. Ανθόπουλος και Γ. Γεραπετρίτης, «*Σύνταγμα κατ' άρθρο ερμηνεία*», Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2017
- Βενιζέλος Β. Ε., «*Το Γενικό Συμφέρον και οι περιορισμοί των συνταγματικών δικαιωμάτων*», εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1990, ανακτημένο από: <https://evenizelos.gr/images/stories/e-books/syndagmatika-dikaiwmata.pdf>
- Δημητρόπουλος Α., «*Συνταγματικά Δικαιώματα*», εκδ. Σάκκουλα Α.Ε., Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2008, том. Γ΄
- Ακριβοπούλου Μ. Χ., Ανθόπουλος Χ., «*Εισαγωγή στο Δίκαιο και στους Συνταγματικούς Θεσμούς*», εκδ. Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, ΣΕΑΒ, Αθήνα, 2015, <http://www.kallipos.gr/>
- Α. Μάνεσης, «*Συνταγματική θεωρία και Πράξη Ι*», εκδ. Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη, 1980
- Ράικος Δ., *Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων*, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2014
- Ράικος Δ., *Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων*, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2017, 2^η έκδοση
- Τάχος Α., *Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο*, εκδ. Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη, 2005
- Πετράκος Γ.- Ψυχάρης Ι., *Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα*, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα, Β' Έκδοση (2016)

- Γιαννακόπουλος Κ., *Η αδιαφάνεια που απαιτεί ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός στο κοινοτικό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα Ε.Ε., Αθήνα, 2003
- Οικονόμου Μ., «Δημόσιες Συμβάσεις και Δίκαιο Ελεύθερου Ανταγωνισμού», εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2009
- Ράικος Δ., Βλάχος Ε., Σαββίδη Ε., *Δημόσιες Συμβάσεις Ν.4412/2016 - Ερμηνεία κατ' άρθρο*, Τομ. Ι, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2018
- Γιαννακόπουλος Κ., «*Η προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού κατά την εκτέλεση των διοικητικών συμβάσεων*», εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, 2006
- Συνοδινός Χ., «*Δίκαιο του ανταγωνισμού και συμβάσεις του δημοσίου*», εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2002

Μελέτες

- Κατσούλης Δ., «*Μελέτη με θέμα: Η καταστατική θέση των αιρετών*», εκδ. Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Δεκ. 2013, ανακτημένο από:
<https://www.ita.org.gr/el/oldsite/library/downloads/Docs/meleti%20gia%20tin%20katastatiki%20thei%20tvn%20airetvn.pdf>
- Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΙΤΑ), *Τριετής στρατηγική μεταρρυθμίσεων στη δημόσια διοίκηση και την τοπική αυτοδιοίκηση (2016-2018)*, Επιστημονικός Υπεύθυνος Ι. Ψυχάρης, Αθήνα, 2016, ανακτημένο από:
https://www.ita.org.gr/el/images/meletes_ita/ITA_trietis_stratigiki.pdf
- Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΙΤΑ), *Φορολογική Αποκέντρωση και ενίσχυση της Οικονομικής Αυτοτέλειας των ΟΤΑ Α΄ Βαθμού στην Ελλάδα*, Επιστημονικός Υπεύθυνος Ι. Ψυχάρης, Αθήνα, 2017, ανακτημένο από:
https://www.ita.org.gr/el/images/meletes_ita/ITA_FOROLOGHKH.pdf

- Μελέτη της Περ. Στερεάς Ελλάδας, με θέμα: «Περιφερειακός σχεδιασμός για την κοινωνική ενσωμάτωση των Ρομά στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 Π2β. Περιφερειακή Στρατηγική ενσωμάτωσης των Ρομά στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας», TEC Επιχειρηματικές Λύσεις Α.Ε., Ιούνιος 2015, ανακτημένο από:

http://espa2007-2013.stereaellada.gr/fileadmin/pages/5h_programmatikh/paradoteo_ROMA.pdf

Εκθέσεις – Οδηγοί - Συνθήκες

- Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, «Novel Coronavirus (2019-nCoV) Situation Report -1 21 January 2020», ανακτημένο από: <https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200121-sitrep-1-2019-ncov.pdf>

- Ενδιάμεση Έκθεση Επιτροπής Βενετίας «Interim Report on the measures taken in the EU Member states as a result of the COVID-19 crisis and their impact on the Democracy, the rule of the law and the fundamental rights», στις 8 Οκτωβρίου 2020 - Opinion No. 995/2020, ανακτημένο από:

[https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2020\)018-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2020)018-e)

- Έκθεση απολογισμού του ΟΟΣΑ «Stocktaking Report on Immediate Public Procurement and Infrastructure Responses to COVID-19», Επικαιροποιημένη έκδοση στις 24 Ιουνίου 2020 (για να περιλαμβάνει τις αναθεωρήσεις της Αυστρίας), ανακτημένο από:

https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=132_132982-9i47fud8xb&title=Stocktaking-Report-on-ImmediatePublic-Procurement-and-Infrastructure-Responses-to-COVID-19

- CoR-OECD Regional Development Papers, «The impact of COVID-19 on regional and local governments: Main findings from the joint CoR-OECD survey», 10 Νοεμβρίου 2020, ανακτημένο από:

<https://cor.europa.eu/en/events/Documents/ECON/fb952497-en.pdf>

- «Οδηγός Διαβούλευσης για ΟΤΑ - Μεθοδολογία και Τεχνικές» από ΕΕΤΑΑ Α.Ε. (Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης), με συντάκτη τον Στέφανο Μιχιώτη, ανακτημένο από:

https://www.eetaa.gr/odhgoi/22102020_odhgos_diavoulefshs_gia_OTA.pdf

- Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων (ECDC), Τεχνική έκθεση: «Guidance on infection prevention and control of coronavirus disease (COVID-19) in migrant and refugee reception and detention centres in the EU/EEA and the United Kingdom», 15/6/2020, ανακτημένο από:

<https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-%20guidance-refugee-asylum-seekers-migrants-EU.pdf>

- Υπ. Ψηφιακής Διακυβέρνησης, «Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025», Δεκέμβριος 2020, ανακτημένο από:

<https://digitalstrategy.gov.gr/>

- Πρακτικός οδηγός για τον έλεγχο από το Ελεγκτικό Συνέδριο των Δημοσίων Συμβάσεων των Δήμων, Περιφερειών και των νομικών τους Προσώπων (Π.Ο.Π.Ε.), Εθνικό Τυπογραφείο, Αθήνα 2011, ανακτημένο από:

<https://www.elsyn.gr/el/node/490>

- Νομολογία επί θεμάτων Προληπτικού Ελέγχου των Κλιμακίων Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο I, IV, VII Τμήμα και Προσυμβατικού Ελέγχου των Ε, ΣΤ' και Ζ' Κλιμακίων του Ελεγκτικού Συνεδρίου έτους 2015, ανακτημένο από:

https://www.elsyn.gr/sites/default/files/nomologia_2015.pdf

- «Ο Ευρωπαϊκός Χάρτης Αυτονομίας της Τοπικής», Κογκρέσο τοπικών και περιφερειακών αρχών του Συμβουλίου της Ευρώπης, Φεβρουάριος 2017, ανακτημένο από: <https://rm.coe.int/1680719a3b>.

Δημοσιεύσεις σε Επιστημονικά Περιοδικά

- Μαντζούφας Π., Παυλόπουλος Α., «Κορωνοϊός και ελευθερία της κίνησης: Διατηρώντας το Σύνταγμα «ζωντανό» εν μέσω πανδημίας», αναδημοσίευση από το

The book's journal, τεύχος Μάη 2020, ανακτημένο από:
https://www.constitutionalism.gr/wp-content/uploads/2020/05/2020.05.02_MantzoufasPavlopoulos_koronoioseleftheria-kinisis.pdf

- Βενιζέλος Ε., «Πανδημία, Θεμελιώδη Δικαιώματα και Δημοκρατία», Περιοδικό "Δικαιώματα του Ανθρώπου", τεύχος 84, 2020, Εκδ. Σάκκουλα, ανακτημένο από:
<https://evenizelos.gr/mme/articlesinthepress/435-articles2020/6222-4-4-2020.html>

- Τζέμος Β., «Η μέρα νύχτα Η πανδημία, η ζωή ως το υπέρτατο αγαθό και οι δύο όψεις της αναλογικότητας», Επιστημονικό Περιοδικό Ένωσης Ελλήνων Δημοσιολόγων (ΕΕΔ) «ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΙΚΑΙΟ», Έτος 2020 (5), Τεύχος 1-2 (Ιανουάριος-Ιούνιος), ανακτημένο από: <http://www.publiclawjournal.com/>

- Τζέμος Β., «Η <ώριμη> αναλογικότητα», Επιστημονικό Περιοδικό «Διοικητική Δίκη», Έτος 2019, Τεύχος 2, εκδ. Σάκκουλα Α.Ε. Αθήνα-Θεσσαλονίκη, αναδημοσιευμένο στο: http://www.dimosiodikaio.gr/docs/TZEMOS_2_2019.pdf

Δημοσιεύσεις στον έντυπο Τύπο και σε Ιστοτόπους

- Μανιτάκης Α. «Η ζωή ως πάθος συνταγματικό», Εφημερίδα Καθημερινή, 16 Απριλίου 2020, ανακτημένο από:
<https://www.kathimerini.gr/politics/1073750/i-zoi-os-pathos-syntagmatiko/>

- Χαράλαμπος Κουρουνδής, «Η επιβολή απαγόρευσης κυκλοφορίας στερείται συνταγματικής νομιμότητας», Εφημερίδα των Συντακτών, 23.3.2020, ανακτημένο από:
<https://www.efsyn.gr/node/236348>

- Ακρίτας Καϊδατζής, «Το πρόβλημα είναι η δημοκρατία, όχι τα δικαιώματα», Εφημερίδα των Συντακτών, 27.3.2020, ανακτημένο από:
https://www.efsyn.gr/stiles/apopseis/236873__problima-einai-i-dimokratia-ohi-ta-dikaiomata,

- Καμτσίδου Ιφ., «Η πανδημία και η αναχώρηση του δικαίου II», υπό δημοσίευση στο περιοδικό τα Δικαιώματα του Ανθρώπου 3/2020, καταχώρηση 28.08.2020, ανακτημένο από:

https://www.constitutionalism.gr/2020-08-28_kamtsidou_pandimia-anahorisi-dikaiou/

- Ακρίτας Καϊδατζής, «Τα μέτρα που επιβλήθηκαν έχουν πρώτο θύμα τη δημοκρατία», συνέντευξη στην Εφημερίδα των Συντακτών, 11.4.2020, ανακτημένο από:

https://www.efsyn.gr/politiki/synenteyxeis/238838_ta-metra-poy-epiblithikan-ehoy-n-pto-thyma-ti-dimokratia

- Βλαχόπουλος Σπ., «Συνταγματικός μιθριδατισμός, Οι ατομικές ελευθερίες σε εποχές πανδημίας, Ευρασία 2020», καταχώρηση 28.09.2020, ανακτημένο από:

<https://www.constitutionalism.gr/2020-09-vlahopoulos-pandimia/>

- Παυλόπουλος Αν., «Η γενική απαγόρευση συναθροίσεων ως ζήτημα ερμηνείας του Συντάγματος», καταχώρηση 17.11.2020, ανακτημένο από:

https://www.constitutionalism.gr/2020-11-16_pavlopoulos-apagorevsi-synathroiseon/

Ιστότοποι

- Νομοτέλεια, <http://www.nomotelia.gr/>

- ΔήμοςNET, <https://dimosnet.gr/>

- e-dimos, <https://www.e-dimos.gr/>

- syntagma watch, <https://www.syntagmawatch.gr/>

- “Όμιλος Αριστόβουλος Μάνεσης”, <https://www.constitutionalism.gr/>

- Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων - ΕΑΑΔΗΣΥ,

<https://www.eaadhsy.gr/index.php>

- Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας, <https://kede.gr/>

- Επίσημος Ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, https://europa.eu/european-union/index_el

- Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/el/

- Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε, Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, <https://www.eetaa.gr/>

- Δήμος Χαλκιδέων, <https://dimoschalkideon.gr/>

Ευρωπαϊκό Κανονιστικό Πλαίσιο

Οδηγία 2014/24/ΕΕ, Οδηγία 2014/25/ΕΕ, Οδηγία 2016/680/ΕΕ

Νομοθεσία

N.3852/2010 (ΦΕΚ Α 87/07.06.2010), Ν. 4555/2018 (ΦΕΚ Α 133/19.07.2018), Ν.4623/2019 (ΦΕΚ Α 134/09.08.2019), Ν. 4624/2019 (ΦΕΚ Α 137/29.8.2019), Ν.4735/2020 (ΦΕΚ Α 197/12.10.2020), Ν.4782/2021 (ΦΕΚ Α 36/Α/09.03.2021)

Νομολογία

ΣτΕ 2567/2015, ΣτΕ 1901/2014, ΑΠ Ολ. 5/2013 Αρείου Πάγου, Πράξεις ΕΣ 91, 105, 171, 191, 200, 205 & 214/2007, 15 & 74/2008, Πράξεις 190/2015 και 318/2019 Κλιμ. Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο VII Τμήμα, Ελ. Συν. Κλιμ. Τμ. 7 Πράξεις 211/2015, 104/2016, 214/2016, 262/2017, Κλιμ. Ζ Πράξη 168/2012, Κλιμ. ΣΤ Πράξη 159/2012, ΑΠ 968/2003, 23/1988 Ολομ., 264/1997, 1105/1993, 176/1991, Ελ. Συν 58/2004, 4/2006 και 114/2005 Πράξεις του VI Τμ., Απόφαση 2400/2011 Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, Ε.Σ. Μείζονος – Επταμ. Σύνθ. 5/2012, ΚΠΕΔ VII Τμ. 121, 283, 318/2017, 333/2016, 190/2015, Ελ Συν 4/2006 και 114/2005 Πράξεις του VI Τμ., Ελ Συν 58/2004 Πράξη του VI Τμ.

8.4.2008 C-337/05 Επιτροπή κατά Ιταλίας, 2.6.2005 C-394/02 Επιτροπή κατά Ελλάδας, 20.6.2013 C-352/12 Consiglio Nazionale degli Ingegneri, 14.2.2008 C-450/06 Varec, 11.1.2005 C-26/03 Stadt Halle και RPL Lochau, 2.8.1993, C-107/92, Επιτροπή κατά Ιταλίας, 28.4.1996 C318/94, Επιτροπή κατά Γερμανίας

Κανονιστικό Πλαίσιο

ΠΝΠ

ΠΝΠ (ΦΕΚ 42/25.02.20 Τ.Α'), ΠΝΠ (ΦΕΚ 55/11.03.20 Τ.Α'), ΠΝΠ (ΦΕΚ 64/14.03.20 Τ.Α'), ΠΝΠ (ΦΕΚ 68/20.03.20 Τ.Α'), ΠΝΠ (ΦΕΚ 75/30.03.20 Τ.Α'), ΠΝΠ (ΦΕΚ 84/13.04.20 Τ.Α'), ΠΝΠ (ΦΕΚ 90/01.05.20 Τ.Α'), ΠΝΠ (ΦΕΚ 157/10.08.20 Τ.Α'), ΠΝΠ (ΦΕΚ 161/22.08.20 Τ.Α')

ΚΥΑ

ΚΥΑ Αριθμ. 429 (ΦΕΚ 850/13-03-2020 Τεύχος Β')

ΚΥΑ αριθ. Δ1α/ ΓΠ. Οικ. 24403/10. 04.2020 (Β' 1301)

ΚΥΑ Δ1α/Γ.Π.οικ. 22489/16.4.2021 (ΦΕΚ Β' 1558)

ΚΥΑ αριθ. Δ1α/ ΓΠ. Οικ. 30612/16.05.2020 (Β' 1869)

ΚΥΑ Δ1α/ΓΠ.οικ. 31950/21.05.2021 (ΦΕΚ 2141/22.05.2021 τ. Β')

ΚΥΑ αριθ. Δ1α/ΓΠ.οικ. 32009/23.05.2020 (Β' 1988)

ΚΥΑ Δ1α/ΓΠ.οικ. 48976/31.07.2020 (ΦΕΚ 3165/31.07.2020, τ.Β'),

ΚΥΑ Δ1α/ΓΠ.οικ. 50361/07.08.2020 (ΦΕΚ 3331/09.08.2020 τ.Β')

ΚΥΑ Δ1α/ΓΠ.οικ. 48976/31.07.2020 (ΦΕΚ 3165/31.07.2020, τ.Β')

ΚΥΑ Δ1α/ΓΠ.οικ. 50361/07.08.2020 (ΦΕΚ 3331/09.08.2020 τ.Β')

ΚΥΑ Δ1α/ΓΠ.οικ. 71342/06.11.2020 (Β' 4899)

Δ1α/ΓΠ.οικ.72687/12.11.2020 (Β' 4999),

ΚΥΑ Δ1α/ΓΠ.οικ.22439/09.04.2021 (ΦΕΚ 1441/10.04.2021 τ. Β')

Εγκύκλιοι ΥΠΕΣ

86/59642/20.08.2019, 18318/13.03.2020, 40/ΑΠ20930/31.03.2020, 163/ΑΠ33282/29.05.2020,
60249/22.09.2020, 426/77233/13.11.2020, 487/87194/11.02.2020,